

SOKOLSKI GLASNIK

ORGAN JUGOSLOVENSKOG SOKOLSKOG SAVEZA

Izlazi svakog 1. i 15. u mesecu. - Godišnja pretplata 50 Din. - Uredništvo i uprava u Ljubljani, Narodni dom. - Telefon ured. 2543. - Račun pošt. št. 10.932. - Oglasi po ceniku

God. XI.

Ljubljana, 15. decembra 1929.

Broj 24.

Ulazak u sletsku godinu.

Manifest staroste JSS br. E. Gangla na svečanoj sednici 1. decembra 1929 u Beogradu u Sokolani kod II. muške gimnazije.

Braćo! Sestre!

Deseta naša glavna skupština, koja se obdržavala 25. marta o. g. na Sušaku, nije mogla da lepše završi prvo desetletje opstanka Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, nego što je dovršila sa definitivnim zaključkom, da će se 1930. godine u Beogradu obdržavati II. jugoslovenski svesokolski slet. Naš naporni rad, kojeg smo razvijali prvih deset godina na osnovu Tyrševog genijalnog dela i na temelju svojih sokolskih ideala, nije se zaustavio kod razmišljanja, šta je bilo, niti na svršetku postignutih ciljeva, nego je tim zaključkom dobio temeljnu pobudu i novih pokretnih sila. A sve to temeljem nauke našeg osnivača, da je izvor našeg napretka i razvoja večno gibanje i večno nezadovoljstvo sa postignutim uspesima, koji nas sile na nove napore, da polučimo vazda lepše i vazda potpunije uspehe. Mi smo organizacija živih duša, koje teže za idealima, organizacija vernih, plemenitih i rodoljubivih srdaca. Zato izbegavamo svako uzaludno delo i svako nazadnjaštvo u pogledu fizičkog zdravlja, moralnosti i etike, jer bi to bio zločin na našem narodu. Bez zdravlja u najvišem smislu ove reči svaki narod sve više gine, dok konačno ne ućine. Mi pako hoćemo života!

Mi Sokoli znamo sledeće: Naša je zemlja bogata sa svim prirodnim bogatstvima. Treba samo težačkih ruku i zrelih gospodarskih podhvata, da se to bogatstvo iznese na svetlo dana, pa da nam pripremi odličnu materijalnu egzistenciju i budućnost. No još je veće ono bogatstvo, koje leži zakopano u našim dušama, u dušama naroda našega, pa on boravio u bilo kojem delu naše zemlje. U tim dušama snivaju historijska dela naših slavni dedova, tu je zapisano herojstvo Kosovskih junaka, tu je narodna poezija, tu su trunci veličine duha naših mislilaca, umetnika i pesnika. Tu je duh slavnog roda Karadorđevića, tu je slavni lik vladike Strossmayera, tu je proročanski glas Prešerna, da najviše sveta pripada deci Slavijel...

Sve to neizmerno, silno i veličanstveno bogatstvo nosi naš narod u svojim dušama, a mi Sokoli hoćemo i to po zapovedi svoje domovinske ljubavi moramo nastojati, da čitavo to bogatstvo prodahne sila samospoznaje i samosvesti, kako bi se veličina naše unutarnje vrednosti pridigla do neslućene visine, da između lepote i bogatstva zemlje i između lepote i bogatstva naše duševnosti zavladala potpun harmonija, da postavimo u okvir naših gora, livada i polja, koja se bleše u krasoti i skupocenosti, pravo, ponosno i svetlo lice našega naroda!

I kada će tome biti tako, tada će videti i čuti svi oni, šta mi Sokoli već danas vrlo dobro znamo, da na pravi izvoru te harmonije stoji skroman i tihi dom našega seljaka, koga ljubav dobre naše majke veže po mleku iz njenih grudi sa domaćom zemljom i kome njezina mila reč daje sredstava i snage, da se milina, dubina i pristojnost njegove zlatne duše izliva u nesumnjivo svećani, a podjednako detinje naivni poklik: Prvu i poslednju misao posvećujem Tebi, ti jedina, sveta domovino moja!

Taj prazvor ne smućuju crni barjaci, koji se dižu i vijore iz tvorničkih odzaka, odakle se opet oglašuje ropot i šum strojeva i sirena.

To su samo znaci i glasovi diva, koji si osvajaju čeli svet, ali iskrenosti, poštenja, lepote i zdravlja duše najširih slojeva našega naroda ne može osvojiti. Ta duša je čista i ona teži za lepom — nju podižu samo sokolova krila, a podižu ju u neizmerno visine, noseću ju do dalekih horizonta, gde se naše more stapa sa veličanstvenom kupolom vedrog neba u neizmerno širinu. Tu su one slobodnog pogleda, odakle se otvaraju vidici na sve strane: ka severu i istoku našoj slovenskoj sokolskoj braći, na zapad prema Učici, na jug prema kolevci svete slovenske braće. Ovde u toj uzvišenosti i čistoti i ushićenju, duša našeg čoveka, potresena od neizmernih čuvstava, spušta se dolje u svoj zavičaj, da na čelo majke Jugoslavije utisne po ljubac odanosti i vernosti.

Braćo i sestre! Pitam Vas, nismo li mi svi u toj duži i nije li ta duša u nama svima? Svaki od nas samo je atom, ako se smem tako izraziti, ove

duše, koja je takova, kakova je, u istinu samo dah večnosti i božjeg veličanstva, proglašujući svetu volju večne Pravde, da mora posle u svoj svojoj raskoši i sjaju sunce granuti i na naša vrata!

I tako je Jugoslovensko Sokolstvo na radu i u misli uzvišeno nad sve, jer ono neće ništa drugo, nego da u život prenese i postavi na temelj trajnosti preporod našega naroda, da se odgoji novi tip Jugoslavena i Slovena, kome jest i kome će biti sreća domovine prvi ukaz!

Eto to su bili glavni, kazao bi, unutarnji motivi, da smo odlučili da u godini 1930. priredimo u Beogradu II. jugoslovenski svesokolski slet. U Beogradu zato, jer je ovo lepo i slavno te istorijsko mesto naša prestolnica, gde na kraljevom dvoru širi svoja krila Beli Orao, koga hoće sivi Sokoli u svojim jatama opkoliti, jer hoće da svojim blistajućim se krilima udare o kraljevske dveri, da njemu, koji tamo biva, prigodom velikog sokolskog slavlja dopre naša misao i zavet nas svih: Tvoji smo!

Hoćemo, da nas Beograd vidi i prosudi, koliko smo napredovali u svom radu, od kada smo nakon I. našeg sleta 1922. godine u Ljubljani stisnuli svoje pesnice i probijali se novitim putem ka srcu i duši naroda, držeć se uvek i posvuda sokolskog gesla: Ni koristi — ni slave za sebe!

Hoćemo, da nas Beograd vidi i upozna, jer mu se hoćemo pokazati takovima, kako se naš obraz odražava u svetlu sokolskih kreposti: lepote, dobrote i istine. Hoćemo, da mu se pokažemo u kolu naše slovenske braće Čehoslovaka, Poljaka, Lužičkih Srba i Rusa, pa onda i u prijateljskom krugu Francuza, Belgijanca, Holandca, Rumunja, Engleza i Švicara, kod kojih je naše ime poznato i uvaženo. Hoćemo, da Beograd vidi na svoje oči i oseti u svome srcu, kako Jugoslovenski Sokoli u svom radu za postignućem svojih ciljeva i ideala nisu osamljeni, nego kako uz nas stoji u bratskom zagrljaju i prijateljskom sa vezu čitava Evropa. A da naš sokolski tabor bude potpuniji i moćniji, najavljuju nam svoj dolazak i naša braća iz Amerike. Beograd neka vidi plodove našeg rada, neka nam bude pravednim sudijom, imajuć pred očima činjenicu, da uspesi našeg telesnog i moralno-vaspitnog rada niču iz truda naše sopsstvene slobodne volje, koja zasiže u krajnjim svojim konsekvencama u dubinu svakog našeg srca, da se onde upali večna luč ljubavi za narod i domovinu.

Sve naše jedinice — 23 župe sa 443 društva, koliko ih danas brojimo — već su danas razmahale podpun rad, da sa tisućama svoga članstva, svoga naraštaja i dece u odličnoj disciplini i spremi nastupe na sletu. Tehnički rad u životu je toku, upravni aparat funkcioniše punom parom. Čitava država sprema se na put u prestolnicu, da je preplavi sa svojim crvenim košuljama i da ju pozdravi sa onim silnim masama naroda, koje će se u njoj u one dane sabrati. Mnogi, koji žele videti i upoznati Beograd, biće tada po prvi put pružena prilika, da im se ispune želje i da se poklone toj obećanoj zemlji, gde se uzdiže uzvišeni prestol kralja Jugoslavena.

Predsletski i sletski dani obuhvataće čitav mesec juna: 7. i 8. juna dani su školske omladine, 14. i 15. juna dani vojske i mornarice, 22. i 23. juna dani dece i naraštaja, 23., 24., 25. i 26. juna razne utakmice, a 27., 28. i 29. juna glavni sletski dani, od kojih će biti najznamenitiji poslednji, kada će biti svečana povorka celokupnog Sokolstva i poklonstvo Sokolstva kralju, domovini i Beogradu. Od velikog značenja biće i dan 23. juna, kada će se obdržavati utakmice za slovensko prvenstvo, u kojima će omeriti svoje snage najbolji sokolski borci iz čitavog slovenskog sveta.

Kako vidite, naert je izrađen do poslednje sitnice. Tehnički organi JSS, župe i društva tako rekuć lazze se u permanentnoj službi, a sletski odbor rešava sa promišljenim i požrtvovnim radom teške zadatke, pa će tako jedni i drugi časno rešiti svoje zadatke i dužnosti. Pripremaju se veliki događaji, a zato se hoće mnogo odvažnih muževa i žena, jer hoćemo opet da razglasimo širem kulturnom

svetu slavu domovine i čast imena našega naroda.

U pravilnom i posvemašnjem shvatanju ove naše veleborne patriotske i nacionalne manifestacije, koja će uzbuditi Beograd do njegovih temelja, kraljevska vlada obećala nam i već ukazala svu materijalnu i moralnu pomoć. Smatram svojom dužnošću, da joj s ovoga mesta u toj svečanoj zgodi izrečem iskrenu zahvalu.

Neću da govorim o tome, koliko se materijalne koristi pruža Beogradu od ove naše priredbe i ako se ovo pitanje ne sme potisnuti u poslednji red. Ako računamo realno, smelo možemo ustvrditi, da će Beograd tekom meseca juna primiti sto hiljada gostiju. Nakon ovog temeljem prostog računa lagano dođemo do materijalnih rezultata. A mi Sokoli, koji smo uvek veliki idealisti i optimisti, računamo s time, da će tada čitav Beograd prežeti zdrav i plemeniti duh slovenskog sokolskog bratstva, koji neka od sada unapred večno boravi među nama i našim potomstvom.

Starčinstvo JSS, izvršujući zaključke svoje predstavljene instance, odredilo je, da se mora današnji dan, koji je državni i sokolski praznik, kao takav poslednji pred našim sletom, proslaviti u čitavoj državi na osobito svečan način i da se taj dan imade smatrati kao naš oficijelni ulazak u sletsku godinu.

Kao starešina JSS proglašujem dakle ovde u Beogradu samom, da ulazimo svi Jugoslaveni, udruženi u svome Sokolskom Savezu, u tom času u sletsku godinu, koja je ovim mojim proglasom započela i koju celokupno članstvo, čitav naš naraštaj i sva naša deca pozdravljaju sa oduševljenjem sokolskim pozdravom: Zdravo!

Taj naš pozdrav u istini odjekuje danas, možda i u isti čas, čitavom našom domovinom, jer su naša bratska društva sabrana na svojim proslavama državnog i sokolskog praznika i ona sva duboko osećajući veličinu tog časa. U svima hiljadama tih naših svesnih pripadnika danas i u tom času sada se samo jedna misao, a u toj jednoj misli jedna je domovina. I toj našoj jedinjoj domovini upravljaju se naše srdačne i vruće želje, da bi jugoslovenske kraljevske insignije blistale u sjaju, moći te slavi do poslednjeg dana!

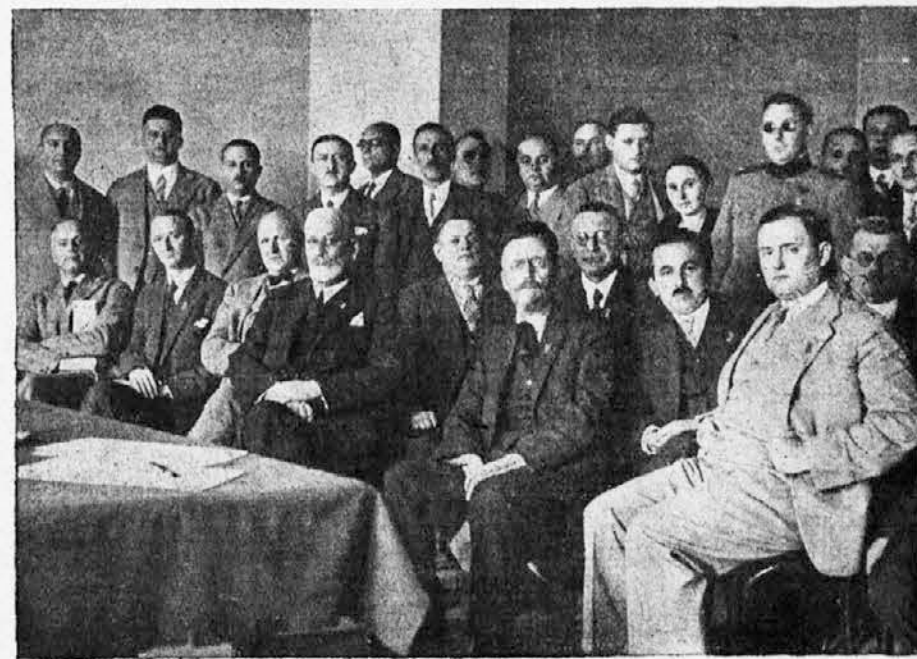
Uveren sam da će Beograd, veran svojim tradicijama, kao domaćina, rasdosno i gostoljubivo primiti sve te hiljade Sokolova, goste i naroda. Uveren sam i u to, da će svatko, tko će u ove velike dane boraviti u tom mestu i opravdano se diviti njegovu veličanstvenom porastu i svestranom napredku, poneti sa sobom najlepše i trajne spomene na našu prestolnicu i njegovo susretljivo i prijatno stanovništvo. Svatko će se moći uveriti na očigled divnog položaja, na očigled velikog gospodarsko-naprednog delovanja stanovništva, da je kraljevskom Beogradu zajamčena velika budućnost i da će u skorajšnjoj dobi on biti jedna od najlepših i najkulturnijih prestolnica u Evropi.

Čini mi se gotovo suvišnim, da apeliram na Beograd, da otvori svoja vrata i svoja srca našoj braći i gostima, kako bi se ovde osećali kao u svojoj kući. To se razume samo po sebi. No ipak ja to činim u uverenju da ovom molbom samo formalno ispunjavam svoju dužnost.

Osećam toliko toplinu u svojoj duši, da toga nisam kadar rećima izraziti. Tri plamena bukte u toj sokolskoj duši: plamen patriotizma, plamen junaštva, plamen viteštva. Tako se budi ka novom, vedrom i smelom životu bogatstvo duše naroda, da se rasprostre pred čitavim svetom u svoj svojoj raskoši. To je bogatstvo one duše, koja se pripravlja na pobedonosni pohod u kraljevski Beograd.

A šta muti jasnost mog pogleda u to bogatstvo, koje će se u sletske dane razliti nad Beogradom? Tri su to suze, koje naviru — iz srca uzete — na naše oči: To je suza oduševljenja, suza radosti, suza sreće, da nam je bilo moguće da dočekamo današnji dan.

S plamenima duša i izljevima srdača klujemo oružje sokolske snage! Ove zemlje najsvetiji sinovi i kćeri pozdravljaju svoj dom i rod: Neka živi Jugoslavija! Neka živi Jugoslovensko Sokolstvo! Sletu — Zdravo!

Poslednja vanredna sednica odbora Jugoslovenskog Sokolskog Saveza u Beogradu 26. novembra 1929., na kojoj su bile prisutne sve župe osim župa Niš i Skoplje.

PROF. JOSIP NIKŠIĆ (Karlovac):

Na sokolski praznik.

U klasičnoj zemlji lepote i duha, u staroj Grčkoj, živelo je ievalo više stotaka pre rođenja Kristova plemena Jonjana. Živelo je ponajviše po ostrvima, nešto u zapadnoj Maloj Aziji, pa u istočnoj Grčkoj ili Atici. Po nazivu nauke kod toga se plemena najpre razvila pomorska trgovina, nauka i filozofija, kiparska i slikarska umetnost, pesma i pripovetka. I tako, kao n. pr. o našem jugoslovenskom Kraljeviću Marku, rodiše se prekrasne pesme i priče o jonskom junaku Tezeju.

Jedna takova priča priča, kako su Atenjani morali svake godine slati na Kretu sedam mladića i sedam devojaka kao danak u krvi Minotauru, nemani od pola čoveka i pola bika, koja je živela u zgradi nazvanoj Labirint, a bila je strahovita potom što nitko nije, ušavši u nju, pogodio puta napolje. Ovaj krvavi i sramotni danak trajao je godinama, dok se nije našao plemeniti junak Tezej, koji je tu neman pogubio. Ne samo to. Vrativši se kući, u Atenu, njemu je pošlo za rukom, da ujedini dotad razdeljenu Atiku. Na spomen toga događaja osnovao se praznik *Ta avroizma* koji se slavio 16. hektorubaiona (jula), a sam Tezej dobio hram Tezeion, u kome se slavila svetkovina *Ta Thaeia* na dan 8. pianopsiona (oktobra) igrama i vojničkom paradom. Poštovahu ga dakle kao poluboga.

Trideset je već vekova prošlo, a putnik još i danas može videti lepo sačuvan taj hram.

Eto tako glasi priča. A kad priča nešto priča, onda je ili nešto bilo ili će biti, jer je priča samo fino ruho za misao, koja je večna, a tek od vremena do vremena poprima vidljivi lik i dopušta da je vidimo i osetim. Ona je kao zvezda, što se samo od vremena do vremena javlja, da ne zalutamo u tami.

Kao grčki i naš je jugoslovenski narod kroz stotaka imao svoj Labirint, koji se zvao čas Rim, čas Bizant, čas Beč, čas Pešta ili Mlec. I naš je narod, upavši u bilo koji od tih Labirinata, teškom mukom izlazio napolje. Baš kao grčki i naš je narod imao svoga Minotaura, ali ne jednoga nego na stotine pod različitim imenima i barjacija.

Grčka priča pominje za Minotaura 7 mladića i 7 devojaka za godinu; a što bismo mi rekli za nas, gde naš pesnik pevaše:

»Od istoka haračlije jašu,
Vode голу na repov'jeh raju;
Od zapada haračlije jašu,
Vode голу na repov'jeh raju,
Jašu zmaji s sjevera i s juga,
Golu raju na repov'jeh vode.«

Trebalo je da, poput klasičnog Ahilejevog Ksanta, zavrišti Damjanov zelenko i da pukne srce majci svih naših majka, Majci Jugovica... Da, došlo je tako daleko, da već Gundulić očajno vapi:

»O Slovinka zemljo lijepa,
Što sagriješi nebu gori!«

I zaista je bilo poslednje vreme, da se i u našem narodu rodi jedan ju-

nački i plemeniti Tezej, pa da nas izbavi iz Labirinta austrijsko-madžarsko-turskog. I rodio se u svetlom liku junačkoga i plemenitoga Kralja Petra I. Oslobođioca, koji je na današnji dan pre 11 godina a na usta svoga sina prestolonaslednika Aleksandra ujedinio bez mala sva jugoslovenska plemena.

Na današnji dan sastaju se sva naša sokolska braća i sestre od Maribora do Ohrida, od Subotice do Tarabosa, da svečano proslave naša Svoikia, **naše narodno ujedinjenje**. I slaveć ovaj veliki dan mi se najdublji pijetotom sećamo svih onih velikih i malenih, znanih i neznanih, pokojnih i živih junaka i umnika, naročito sokolskih radnika, koji su pomogli, da se ostvario pred našim očima san stolikih generacija. Mi im svi mi iz čista srca i pune duše zahvalujemo, ali ih i molimo, da nam i dalje pomažu da održimo ovaj sveti amanet u svetlu i sjaju.

A mi, braćo i sestre, dajmo reč, da ćemo vazda ostati verni radnici i pomagači u službi velike sokolske misli, koja se zove: Narod, Domovina i Kralj! Da ćemo gajiti među sobom ljubav, rad i sporazum; izčupati iz srca mržnju, zavist i osvetu — nezaboravljajući nikada na strahovitu istinu, da se sloboda teško stiče, ali lako izgubi...

U to ime neka nam je srećan današnji sokolski praznik sa našim sokolskim pozdravom: Zdravo!

Napomena uredništva: Ovaj članak primili smo na žalost prekasno za 1. decembarski broj, pa ga zato donosimo tek danas.

„Planina smrti“.

Konačno je ugledala svetlo sveta knjiga pod gornjim naslovom, o kojoj smo već progovorili u dva poslednja broja, a koju je napisao br. Josip Jeras. U knjizi opisane su uspomene dobrovoljca na povlačenje srpske vojske preko Albanije god. 1915. vrlo živo i stvarno, bez isključivog fraziranja i hvalisanja, već priprosto, pučki a ipak pesnički. Knjiga ima sledeće odlomke: U komitskoj četi vojvode Vuška, U Nišu, Lušinov Tone (taj deo doneo je »Sokolski Glasnik« u podlistku u vidovdanskom broju g. 1929.), Jesen 1915. Prve slike za povlačenja, Put iz Niša u Kruševac, Na Golgotu! Oj tužno Kosovo polje!, Od Prizrena do Peći, Planina smrti, U Skadru, Božić 1915. Čestitka za novu godinu, Noć u Albaniji, Rešeni, Iz Drača po kraj »otoka smrti«, U Francusku, U spomen. — Po sadržaju vidimo, da knjiga opisuje jednu od najtragičnijih ali i najlepših strana istorije naše patriotske i pobedničke nacije. — Sokolska omladina čitaj ovu knjigu, da vidiš kakvim žrtvama je sagrađena tvoja divna domovina Jugoslavija.

Predgovor je knjizi napisao naš starosta br. E. Gangl. Knjigu je ilustrovao Mirko Šubić. Knjiga broširana stoji 20 Din, u celo platno vezana 25 Din (poštarina 2 Din). Narudžbe prima br. Josip Jeras, Ljubljana, Levstikova ulica 21/I.

SLOVENSKO SOKOLSTVO

KRATKE VESTI

IZ ŽIVOTA I SVETA

60 GODINA ŽENSKÉ TELOVEŽBE.

Kad je bio god. 1862. u Pragu osnovan prvi Sokol, vezbali su samo muškarci. Tek god. 1869. osnovano je »Telovežbačko društvo praških gospoda i devojaka«, koje je počelo sistematski gajiti žensku telovežbu, pod vodstvom dr. Mirosława Tyrša i dr. U početku bilo je vrlo teško dozvati žene k telovežbi, ali polako se je i ovde probio led i u raznim sokolskim društvima počelo se s osnivanjem ženskih odelaka. »Telovežbačko društvo praških gospoda i devojaka« radilo je dugo godina kao samostalna organizacija pod vodstvom sokolskih prednjaka, dok se nije konačno ujedinilo sa Sokolom. Danas reprezentira čehoslovačko žensktvo u Sokolstvu velikim brojem članstva.

POKRAJINSKI SLET ČOS U HODONINU.

Godine 1930. priređuje ČOS svoj pokrajinski slet u Hodoninu. Na programu javne vežbe su i proste vežbe starije braće, koje su iste, kao za pokrajinski slet u Kladnu. Hodoninsko sletistište imaće prostora za 3000 vežbača i 25.000 gledalaca. Slet počinje 1. juna s predslatskim danima dece i narashtaja.

FUGNEROV FOND.

ČOS ima naročiti »Fugnerov fond« za potpomaganje onih sokolskih radnika, koji su stekli naročite zasluge kod rada oko širenja sokolske misli. Ove godine dobilo je pomoć 28 starih siromašnih Sokolova u zajedničkom iznosu od 20.500 Kč.

IZ LUŽIČKO-SRPSKOG SOKOLSTVA.

Lužičko-srpski Sokoli iz katoličkog dela Lužice uputili su starešinstvu lužičko-srpskog sokolskog saveza spomenicu, u kojoj traže, da se za katoličku Lužicu osnuje župa. Da se spreči osnivanje nove telovežbačke organizacije i time cepanje narodnih snaga, izgleda, da će se župa osnovati. Time bi bilo rešeno pitanje katoličkih lužičko-srpskih Sokola, koje je već dugo vremena na dnevnom redu. Kapełan Jos. Nowak, koji je to pitanje pokrenuo, pak sada neće ništa čuti o katoličkoj župi, već produžava svoj rad na osnivanju Orla, ma da su skoro svi katolički sveštenici izjavili, da će potpomagati nacionalni rad Sokolstva, ako se osnuje katolička župa. — Na poslednjem skupštini sokolskog društva u Hrodzišču (nem. Gröditz) u Saskoj gornjoj Lužici izabran je za starešinu br. Měrćin Nowak — Njechorński.

Prvog decembra održana je u Bukecima u saskoj Gornjoj Lužici sokol-

ska akademija, koja je odlično uspeła. Ova akademija je ponovo pokazala životnu snagu lužičkog Sokolstva. Kad je bilo u Bukecima osnovano Sokolsko društvo, istog dana osnovali su i Nemci svoj Turnverein, koji je odmah raspolagao sa leptom vežbaonicom i telovežbačkim spravama — pa ni novaca im nije nedostajalo. Soko nije imao ni krova, ni sprava, ni para, ali ipak je kroz nekoliko godina svog rada nadmašio Turnverein, što je najbolje dokazao ovaj poslednji nastup i što priznaju sada i bukečanski turneri. Savez lužičko-srpskog Sokolstva primio je pozive za učestvovanje na II. jugoslovenskom svesokolskom sletu u Beogradu i na svesokolskom sletu god. 1932. u Pragu. Zaključeno je, da će lužički Sokoli u što većem broju učestvovati na jednom i drugom sletu.

Ove godine navršile se 10 godina otkako je u srpskoj Lužici osnovano prvo Sokolsko društvo. Tom prilikom biće na jesen 1930. god. u Budyšinu svečana skupština sa akademijom, a na proleće 1931. god. lužički svesokolski slet. Za ovaj jubilej izići će i dela dr. Mirosława Tyrša na lužičkom jeziku.

PRVA KNJIGA SAVEZA SLOVENSKOG SOKOLSTVA.

Savez Slovensko Sokolstvo izdao je uz potporu staroste poljskog Sokolstva br. Adama Zamojskog, a u redakciji tajnika SS br. V. Štěpánka, zanimljivu knjigu predavanja prve slovenske sokolske škole u Pragu od god. 1927., kojoj su prisustvovali učesnici sviju slovenskih sokolskih i junačkih organizacija. Knjiga ima 155 stranica.

ČESKO-LUŽICKÝ VĚSTNÍK.

Primili smo decembarSKI broj toga časopisa. Na uvodnom mestu donosi članak B. Šwjele o Janu Fr. Tešnerju, prilikom stogodišnjice njegovog rođenja. Članak je pisan na donjolužičkom narečju. — Br. Vladimír Zmeškal izveštava o radu »Domowine« i »Serbske ludove rade«. Osim toga sadržava i više zanimljivih notica iz života Lužičkih Srba. U notici »Z našeho a cizho tiska« spominju se i članci br. Vekoslava Bučara o Lužičkim Srbima, koji izlaze u našem »Sokolskom Glasniku«. — Česko-lužický Věstník, kojega izdaje Česko-lužický klub »Adolf Černý« u Pragu, izlazi svaki mesec te je najbolji informativni list o najmanjem slovenskom narodu. Braći i sestrama, koji se zanimaju za braću Lužičke Srbe, i koji su vešti českom jeziku, ovaj list toplo preporučamo. Godišnja pretplata iznosi 16 Kč. Posređuje se kod uprave: Modřani u Prahy, Barákova 190.

× Sestra Dana Poljšak-Germek, nastavnica gimnastike u Sabcu, premeštena je u Beograd.

× Venčanje. Br Ivo Kušar, železnički činovnik u Zagorju (župa Celje), odličan sokolski radnik, venčao se sa s. Jožicom Jagerovom, poštanskom činovnicom u Celju. Čestitamo!

× Lužičko-srpski koncert u Budyšin. 27. novembra o. g. održan je u Budyšinu veliki koncert lužičko-srpskog pevačkog saveza, kojega je dirigirao br. Jurij Hodenk. Nastupilo je 160 pevača sa sviju strana srpske Lužice. Kako čujemo, se lužičko-srpski pevači spremaju za veću turneju po Jugoslaviji, koju će posetiti septembra 1930. god.

× Izložba br. M. Nowaka u Pragu. Poznati lužičko-srpski umetnik br. Měrćin Nowak, koji je pre dva meseca sa velikim uspehom izložio svoje radove u Ljubljani, pozvan je, da u februaru izloži u Pragu.

× Sokolski veleizdajnički proces. — »Prager Presse« od 22. novembra o. g. objavljuje izveštaj o toj knjizi, koja govori o poznatom procesu iz god. 1916 u Zagrebu. (»Der Sokol-Hochverratsprozess in Zagreb.«) Izveštaj označen je sa slovima hw (Herman Wendel). »Delo je samo jedno poglavlje iz debele knjige austrijske sramote u godinama 1914 do 1918.«

— Umro je brat Matija Dolničar, član Sokolskog društva Ljubljana, matica, u 54. godini života. U mladim godinama bio je i član prednjačkog zbora toga društva. Po zanimanju bio je industrijalac. — Umrlo je članica ovog društva, sestra Danica Boletova, supruga generalnog direktora banke Slavije.

— Nov Sokolski dom. Bratsko društvo Mengeš, župa Ljubljana, počelo je radom da sagradi svoj dom. Otvorenje biće iduće godine.

— Koliko ima Slovena na svetu? Družba »Vesmir« u Pragu izdala je treću svesku velikog dela »Sloveni«, gde dr. Bohač govori o brojnom stanju Slovena. Po njegovom računu ima u Rusiji oko 115 milijuna Rusa, van Rusije 12 milijuna, ukupno dakle oko 130 milijuna. — Poljaka ima u Poljskoj 19 milijuna, van Poljske 5 milijuna. Lužičkih Srba ima oko 150.000. — Čehoslovaka ima u republici 9.500.000, van ČSR 2.000.000. — Jugoslavena ima u našoj kraljevini oko 10.000.000, van nje oko 2.000.000. — Bugara ima u Bugarskoj 4.000.000, van nje 2 milijuna. — Sviju Slovena na svetu ima dakle oko 180 milijuna, od tih 130 milijuna Rusa, ostalih Slovena oko 50 milijuna.

— Stogodišnjicu rođenja etnografa i arheologa Kanitz, koji se rodio god. 1829. u Budimpešti, proslavili su u Sofiji. Filip Feliks Kanitz stekao je mnogo zasluga za poznavanje Bugarske.

TELOVEŽBA I ŽENSKO TELO.

U »Münchener Medizinische Wochenschrift« izveštavaju dve lečnice o uspehu lekarskog pregleda 1561 takmičarke na sletu nemačkog telovežbačkog saveza u Kölnu, i to s obzirom na naročitosti ženskog tela.

Utvrđeno je bilo, da su skoro kod svih takmičarki vanjske mere medenišce (kukova) razmerno niske. Iz toga bi se dalo zaključivati, da se vitke devojke rade bave telovežbom, nego one sa širokim kukovima. U pogledu trudnoće i poroda pretražene su u velikoj većini izjavile, da su te prirodne funkcije kod njih potekle vanredno blago.

Dubok uvid su dobile lečnice u odnosu između telovežbe i menstruacije.

Od takmičarki bilo ih je: 64%, koje radi menstruacije nisu prestale s telovežbom u običnom opsegu, 3% koje su s telovežbu ograničile i 14% koje su s vežbom u to vreme sasvim prestale.

Nekako polovina svih radi menstruacije također ni s povećanim vežbanjem za utakmice nisu prestale, a bile ih je još 40%, koje si nisu usudile da vreme menstruacije izdrže napore vežbanja za utakmicu.

Što se tiče uspeha u telovežbi za vreme menstruacije utvrdile su sledeće: 15% je kažu postiglo bolje, 60% nepromenjeno a 40% slabije uspehe nego u normalnom stanju. — O uplivi telovežbe na tok menstruacije izjavile su se takmičarke ovako: 18% se je tok promenio, u svih ostalih 1285 slučajeva ostalo je sve kao obično iako žene nisu prestale s vežbom. Neke su izjavile, da imaju radi telovežbe veće bolove, neke, da imaju manje, a kod velike većine je i ovde ostalo sve kao obično.

Iz toga obe lečnice izvode zaključak: da ženi, koja je navikla na redovnu vežbu, nije nužno prekidati telovežbu radi menstruacije, ne sme se pak vežbačice siliti na vežbu ako nisu voljne.

Naš slet u Beogradu, pruža nam priliku, da također i mi pretražimo i izmerimo naše takmičare i takmičarke. Uspehi biće na svaki način zanimljivi i poučni.

SLOVENSKA OLIMPIJADA.

Predsednik poljskog lakoatletskog saveza Jiří Misiuski predložio je, da se naredne godine održe u Poljskoj velike sportske igre pod imenom »Slovenska Olimpijada«. Na ovu olimpijadu biće pozvane države: Čehoslovačka, Jugoslavija, Bugarska i Poljska, koje će takmičiti u svim sportskim disciplinama. Na učestvovanje Ukrajine i Rusije iz političkih razloga ne računa se.

VENIZELOS ZA FIZIČKU KULTURU.

Skoro je održana sednica predstavnik saveza grčkih atletičara i sportskih društava. Na sednici je bilo u glavnom reči o državnoj pomoći za podizanje i unapređenje atletizma u Grčkoj. O tome pitanju sam predsednik vlade g. Venizelos izjavio je novinarima sledeće:

»Ja se veoma interesujem fizičkom kulturom grčkog naroda i cenim uspeh koji je postignut u tome pravcu privatnom inicijativom. Ja ću u škola raditi na pojačanju atletizma, dajući za taj cilj od strane države 10 milijuna drhami godišnje. U inostranstvu ćemo obrazovati naše učitelje, koji će našoj omladini predavati nove metode fizičke kulture. Ja ću lično zamoliti g. ministra prosvete da zakonodavnom putem odredi da opštine i gradovi daju potrebne terene gimnastičkim udruženjima radi vežbanja njihovih članova.«

Olimpiski komitet podneo je još jedan predlog u kome traži da gradovi i opštine u Grčkoj budu primorani za konkom da gimnastičkim društvima ustupaju terene kao i da država povećava kredite na pet do šest milijuna drhami za atletizam i da gradovi čiji budžeti prelaze 600 milijuna drhami, sa svoje strane, daju četiri milijuna drhami za ovaj cilj. Predsednik vlade g. Venizelos primio je ovaj predlog.

Na kraju sednice rešio je da država povećava svoj kredit od 10 na 20 milijuna drhama na pomoć atletizmu i da gradovi i opštine u svojim budžetima predvide 2% od celokupnog budžeta za atletizam.

P. M.

Evo ovako se podupire telovežba!

SOKOLSKA TELOVEŽBA U RUSIJI.

Na telovežbačkom zavodu u Moskvi poučava se telovežba po sokolskom sustavu. Škola je državna i tvori naročito odeljenje na univerzitetu. U njoj se vaspitavaju telovežbački učitelji za celu Rusiju. Studij traje pet godina.

ZALBA SLOVAČKOG SOKOLSTVA U AMERICI.

Centralna organizacija slovačkog Sokolstva u Americi uputila je Društvu Naroda žalbu radi šikaniranja slovačke manjine u Mađarskoj i traži, da Društvo Naroda upozori Mađare na poštivanje prava, koja imaju narodne manjine po trianskom ugovoru. Slične žalbe poslate su i druge slovačke organizacije u Americi i Društvo Naroda poduzelo je već potrebne korake.

DR. VIKTOR MURNIK:

Kultura in telovadba.

Vedno silnejša nadvlada duha nad življenjem v zadnjih sto letih.

Izza časa Rousseaua so se življenski pogoji še jako znatno prevrgli na škodo telesa. Človeški duh je nakopičil in še kopiči izume na izume in vedno bolj manjša potrebo telesnega gibanja. Industrijalizacija Evrope je zmerom večja, življenje se vedno bolj mehanizira. Ljudje se v vedno večjih množinah tlačijo v mesta, dežela se prazni. Človek postaja suženj stroja, da, stroj sam. Duh se vedno bolj »redi«, izsesava telo, mu vedno bolj tanjša in rahlja zveze s polno naravo in s tem sam sebi izpodkopa podlago. Vedno bolj pa se tudi množe tožbe zaradi tega stanja in njegovih posledic ter jači odpor proti »racionalizmu«, »intelektualizmu«. Tu le nekaj primerov.

Ze leta 1827. toži Goethe (v pogovoru z Eckermannom 24. IX. 1827.), da se tedanja generacija »boji vsake pristne moči in da se le pri njej počuti prijetno in poetično«, ter imenuje to poezijo »lazaretno poezijo«. Tolstoje poziva, kakor prej Rousseau, nazaj k prirodnosti. Zola piše »o literaturi in telovadbi«, pravi, da so se dela duha v različnih svojih pojavih vedno ujemala s stanjem zdravja ali s stanjem bolezni telesa, in da je to resnično literarno vprašanje; ključ k telovadbi kot zdravilu, obrambnemu sredstvu zoper blaznost, »strah me je včas, ko nas vidim tako preplašene in prepadle« in tedaj »bi hotel imeti trapez, da si okrepim roke in oprostim možgane«. Bergson poveljuje »član vital«, življenski vznos. Bleibtreu v svojih »Zastopnikih stoletja« (I. str. 1) daje 19. stoletju izpričevalo tako da je »s črnim mazoč vek, bogatejši vele-domišljavosti, kakor katerikoli pred njim, revnejši resnične velikosti, kakor večina dob, ki so pomenile resničen vzmah človeštva«. Nietzsche vpije po »nadčloveku«, polnem najvišjega zdravja in moči. Spengler prerokuje bližnjo smrt kulturne Evrope. Klages v najtemnejših barvah slika v svoji razpravi »Človek in zemlja« (»Mensch und Erde«) nadvlado duha nad življenjem. Večina ljudi mu ne živi več, ampak samo še eksistira. Da, umira mu celo narava v Evropi. Raztrgana mu je »skladnost med človeško stvaritvijo in zemljo, uničena za stoletja, če ne za vedno, praprepsem pokrajine«. In »prazno je postalo na Parnasu, v politiki in v modroslovju, da mol-

čimo o čisto sprhneli umetnosti.« Vse to mu gre na rovaš človeškega duha, pohlepne oblasti nad vsem, ki hoče vse podjarmiti, pa ubija življenje in mehanizira naravo. Ko pa bo duh dovršil svoje uničevalno delo, pa mu prerokuje Klages, da se bo ločil od življenja; zavest da bo, kakor je nek-daj začela, tako tudi nekoč prenehala obstajati v človeku.

Duhu in življenju, vsakemu svoje, pa oba v skladu!

Umevno je, da taki in enaki glasovi in te visoke pesmi vitalnemu elanu niso mogli biti brez vpliva, zlasti ne na mladino. Zadnji čas se je jela pojavljati v zapadni Evropi celo že bojazen, da bi se začela pretiravati nega telesa in zanemarjati duha, kakor se je doslej pretiravala nega duha in zanemarjalo telo; bojazen, da se postavi, rekli bi, geslo: vivat vita, percat spiritus. Oglašati so se zatorej začeli tudi glasovi, ki svare in ki kličejo k pravi meri.

Resnica in prava pot bo tu pač res v sredi. Klagesu se zdi, da bo duh nek-daj prenehal obstajati v človeku. Naj bo temu kakorkoli, toda za sedaj je še v človeku in bo, če ne vedno, pa vsaj še precej časa v njem. In dokler bo v njem, mora biti v skladu z življenjem, z živim telesom, ako naj se udeležuje dobro in prav. Ako duh more spoznavati, da ne dela zdravo in pravo, ako more spoznavati svojo zmoto in nato more sam siliti k popravni zmote, potem ne bo tako huda z njim, kakor to misli Klages. Ako bi bilo v bistvu človeškega duha, da hoče in mora zatirati življenje, ne bi ta duh jadtikal, obžaloval, silil sam k popravni zmote, kakor to razvidimo iz navedenih izrekov znamenitih mož. In Klages

² V knjigah »Vom Wesen des Bewusstseins« str. 83 in »Der Geist als Widersacher der Seele« str. 254, 375, 766 i. sl.

³ Palágyiju sta — v nasprotju s Klagesom — duh in življenje (duša) v razmerju polarnosti. Polarlost pa mu »pomeni ne le to, kar se navadno označuje kot »nasprotje«, ampak tudi vzajemno odvisnost in korelacijo protipolov, in kar je poglavito: njih medsebojno dopolnjevanje ali enota.« Polarlost našega bitja pa mu je »seveda vedno pomanjkljiva, t. j. živost in duhovnost se v našem jazu dopolnjujeta le nezadostno, iz česar izvira trpljenje, zmota in nujna smrt. Čim znamenitejši je kakšen človek, tem globlje se zaveda nedostatne enote nasprotij, ki tvorita njegovo bitje, tem močnejše pa se vzbudi tudi njegov »metafizični nagon« po dovršeni enoti ali polarnosti duše in duha.« (»Naturphilosophische Vorlesungen«, str. VII.) Po Palágyiju bi torej smeli sklepati, da bi čim popolnejši sklad med življenjem in duhom pomenil tem manj trpljenja, tem manj zmote in tem daljše življenje.

same ne bi jadtikal. Saj bi moralo, če bi bilo zatiranje življenja v bistvu človeškega duha, biti to v bistvu duha vsakega človeka, pa kakor kažejo navedeni glasovi globokih duhov, očitno to ni.

Zatorej tudi duhu, kar mu gre. Človek ni da bi se dal samo takorekoč nositi ali gnati po močeh, izvirajočih iz okrepljene življenske sile, brez cilja, brez premisleka, brez dela duha. Treba je tudi znanja, dandanes bolj kakor kdaj prej, znanja tega, kar so veliki možje v teku časov dosegli in nabrali s svojim duhom na podlagi svoje intuicije. Intuicija, ki so jo v dolgi preteklosti imeli ti možje, ne more enemu samemu človeku pasti v glavo; mora se učiti. Treba se je mnogo gibati, krepiti telo, pa treba se je tudi učiti. V stari Grčiji je morala mladina telovaditi, mnogo več telovaditi nego današnja, pa se je morala tudi mnogo učiti. Ob čvrstem telesu, navdanem z močnim življenjem, z zdravim in krepkim čustvovanjem ter z živahno zdravim fantazijo, pa učenje ne bo samo basanje možganov z znanjem, ampak zdrava intuicija bo povzročala zdravo prebavo tega znanja. To ne bo »guljenje«, pitanje spomina, ampak doživljanje izobrazbe. S prav in zdravo prebavljenim znanjem pa bo človek znal urejati svojo lastno intuicijo, preizkušati svoje intuitivne »domisleke«, ali so pravi ali ne, ali kaj »razsvetljujejo« ali ne; znal pa tudi preudariti, kaj je pristnega in pravega v »duhovni hrani«, ki jo tako obilno nudi današnji, vedno bolj »črnim mazoč« čas. Ne bo ga »okužila bleboda misli«, kakor bi rekel Shakespeare, ki je imel univerzalno izobrazbo, pa je bil vkljub temu največji pesnik. Vkljub temu pa morda tudi radi tega, kolikor paradokso se to sliši. Ogromno znanje je pač on z lahkoto prav prebavil in iz njega dobival še močnejše vzporeževanje izrednih svojih intuitivnih moči, ki tudi niso dale, da bi mogočni kup znanja pod seboj dušil tvorno moč.

Vse torej duhu kar je njegovega, toda dandanes je »član vital«, ki je revež. Geslu »vivat vita, percat spiritus« se ne obeta več, nego da postane k večjemu geslo maloštevilnih posameznikov. Vitalni elan ugaša v umotvorih in ugaša v osredjih, ki naj sprejemajo njih dela. Kakšna so po večini ta osredja dandanes, ko vse sili v mesta in se vedno več prebivalstva zbira in zgostuje v njih! Ako človek duha in diha skoro samo dim, ako gleda skoro samo gibanje strojev, teh tvorov brez duše in življenja, ako mu doma in na cesti stopa pred oči samo zmehanizirana priroda, same žice, sami vijaki, sama koleša, same konstrukcije; ako mu doma in na ulici na ušesa done glasovi radia, od živga življenja odtrgani ti glasovi, pošastni glasovi, takorekoč brez telesa

in kakor bi bilo čustvo, ki zveni iz njih, kon-servirano v spiritu; ako mu vsak hip na uho udarja pokanje motociklov in avtov in ostudno rjovenje njih trobil, rjovenje, kakor ga je mogel skonstruirati samo moderni civilizirani človek, ki mu to tuljenje blaži ušesa, nasprotno pa mu jih trga zvenenje iz zvonicov, ki ga je Napoleon še tako rad poslušal; ako se tako mnogi skoro ne giblje več, kakor da prilično s trudnimi koraki drsa moderne plesne v zakajenih prostorih ob hrešččih zvokih žesbenda, proti katerim so glasovi zaljubljenih mačkov prava utcha za ušesa itd., itd. — v takem okolju seve ni mogoče drugače, kakor da so tudi na mestnem Parnasu zgrajene tovarne, ki bruhajo, promptno na naročilo pesniške in druge umetniške — konstrukcije, temne, sajaste konstrukcije dima, ki ga možgani puhaajo iz sebe.

V najnovejšem času pa si evropsko človeštvo vedno močnejše želi k nekonstruiranemu življenju nazaj. Rousseauov klic še zveni, zveni vedno glasneje. Svoj čas je pred vsem ta klic zbudil početke novodobnega telovadnega gibanja v Evropi. Telovadba se je začela uvajati v šole, pa začela gojiti tudi v društvih, ki so se v teku stoletja po raznih državah razvila v velike telovadne organizacije. Posebno po vojni z njenimi škodljivimi posledicami za telo, dušo in duha pa so telesne vaje zlasti v prosti naravi ali vsaj v dobri zračeni stavbi izredno poskočile v veljavi. Množe se glasovi, ki zahtevajo za šole vsakdanjo telovadbo. Telovadne organizacije se širijo močnejše in poglabljajo svoje delo. Celu v tovarne si že terejo pot telesne vaje. Industrijska veleprodajanja vidijo silno kvarni vpliv tovarniškega dela na delavce njih telu in duha. V Nemčiji n. pr. so veleprodajata sama že začela ustanavljati telovadišča za svoje delavstvo in delavski naraščaj.

Ako sploh kaj, edino kar mogoče intenzivna gojitev telesnih vaj more narediti kulturo združljivo s civilizacijo, združitev, ki jo nekateri postavljajo za ideal.

II.

Kaj je Tyršu naloga in cilj Sokolstva.

Slovanstvo je lahko ponosno, da je Čeh Jan Amos Komenský (1592.—1671), ki ga celo Nemci označujejo za »pedagogičnega vedež«, bil prvi v novem veku, ki je propovedoval harmonijo telesa in duha in bil prvi oče šolskega telovadnega pouka. Telovadba pa se je seve tudi v Slovanstvu začela razvijati šele v 19. stoletju. V večjem delu slovanске zemlje je še dandanes mnogo čvrste, po civilizaciji nepokvarjene prirode in še mnogo ljudi, ki žive še dosti prirodno življenje. V zapadnejših delih pa se že opažajo

¹ Slovenski prevod je objavil »Slovenski Sokol« 1. 1905.

NEMAČKO TURNERSTVO.

Br. Krejči izveštava u »Vestniku sokolskom« (br. 40) o ovogodišnjoj glavnoj skupštini Turnerstva, koja je održana u oktobru u Berlinu.

Iz izveštaja se razabire, da je broj članstva pao unatoč porasta društava. G. 1927 bilo je 12.788 društava, " " " 378.054 omladine " " " 1.065.817 članova " " " 206.114 članica G. 1928... 12.863, + 75 " " " 347.381, — 30.673 " " " 1.036.834, — 28.983 " " " 234.577, + 28.463

Ukupno dakle u g. 1927 1.649.993 pripadnika, g. 1928 1.618.792, dakle — 31.201.

Značajno je, da je žensko članstvo poraslo. Iz toga se zaključuje, da se širi smisao za telovežbu među ženama.

Zvanični list saveza je »Deutsche Turnzeitung«, koja izlazi u 12—14.000 primeraka, što je za poldruhu milijunsku organizaciju vanredno malo. Sadržajem list većim delom nije na visini, iako je lepo opremljen.

Proračun saveza iznosi 1.185.000 maraka (Din 15.998.000). Svaki član doprinosi za savez 85 pfeniga (12 Din).

Skupština je primila nove smer-nice za vodenje telovežbe. Telovežbeno delo vodi načelnik (Oberturnwart) s prednjačkim zborom i zbor pokrajinskih načelnika (više župa je udruženo u pokrajine). Sadašnje savezno načelnništvo ima odsek za članove, za članice (zajedno sa omladinom) za igre, laku atletiku, hrvanje i plivanje.

Do sada bio je odseku za žene proćelnikom muškarac, ove godine je na to mesto prvi put izabrana žena.

Nakon skupštine razgledali su skupštinar prednjačku školu Turnerstva. Zgrada stoji na iznajmljenom prostoru, tako da savez nije svoj gospodar. Radi ove neprijatnosti sagrađuje Turnerstvo još jednu školu na vlastitom zemljištu u Lipskom (Leipzig), u kojoj će se predavati igre i laka atletika, čime će biti olakšan rad školi u Berlinu.

350-GODIŠNJICA UNIVERZITETA U VILNI.

Na vrlo svečan način proslavili su Poljaci 350-godišnjicu, otkako je bio u Vilni osnovan univerzitet. Car Nikola I. ga je ukinuo, a god. 1919. ga je Pilsudski ponovo otvorio.

IZ FRANCUSKE UNIJE.

Le Gymnaste, br. 7 od 1. novembra o. g. donosi: Francuski telovežbački savez je priredio 23. novembra o. g. prvu prebitnu utakmicu za savstav vrste za Luksemburg. Utakmica je održana u Parizu. — Potankosti nam nisu poznate.

U francuskom savezu telovežbačkih društava u poslednjim je godinama raslo nezadovoljstvo sa starešinstvom pre svega radi ukočenog načina dela u savezu. Naročito su se opazale

velike protivštine između društava na istoku i severu te onima na jugu i zapadu Francuske. Prva su se vrlo borila za neke promene i modernizovanje u upravi i u načelništvu kao i u pravilima, dok su druga spram ovog gibanja stajala sasvim ravnodušno po strani.

Izgledalo je, da će ove godine nezadovoljstvo provaliti, ali prilikom saveznog sleta u Orleansu protivnost su se ublažile s obostranim popuštanjem.

Naskoro iza sleta pa je mir ponovo prestao, a borba se vrši s istim oduševljenjem kao i pre. Odluka će pasti na ovogodišnjoj glavnoj skupštini, krajem novembra u Parizu. Predsednik saveza, g. Cazalet, odlučio je, da radi tih protivština iza sleta u Alžiru (Uskrs 1930.) položi svoju predsedničku čast. Izgleda, da će reformatori prodrći sa svojim zahtevima.

STO RADE NEMCI?

U 47. broju donjolužičkog časopisa »Serbski Casnik« čitamo, da su se srpskoj deci u školama srpske Lužice delili letaci, u kojima se deca pozivaju, da skupljaju priloge za nemačke škole u Jugoslaviji, Poljskoj itd. »Casnik« kaže o tome među ostalim: »Naša lužička deca ne nauče se u školi ni potpisati se na svom materinim jeziku, o svome narodu ne čuju ništa. Škola radi svom snagom, da već maloj deci oduzme lužički govor, da bi i sa svojim roditeljima govorila samo nemački. I kod toga naroda, koji ni bogat nije, neka se skupljaju priloge za nemačku školu i kulturu! Blizumu pomoći, dužnost je svakog čoveka, a starati se za dušu drugih i kod toga sam ništa nemati za svoju dušu i duševni život, je ludost.« — Ovaj najnoviji kulturni čin Nemaca, koji uvek viču o nepravdi, koja se čini Nemcima u nenemačkim zemljama, ne treba komentara. Ali naša je dužnost, da i o tome vodimo računa. —č—

JEDNA ANTISOCIJALNA GRANA PRIVREDE.

Sadašnji engleski ministar finansija Philipp Snowden spada među prve engleskog antialkoholnog pokreta. Povodom značajne političke uloge koju g. Snowden u zadnje vreme igra, bečki antialkoholni list »Der Abstinente« donio je u svom julskom broju jedan članak, koji je g. Snowden još 1912. godine napisao za taj list. Naš list »Privatni Namještenik«, organ Saveza privatnih namještenika Jugoslavije, donio je u prevodu g. Stjepana Colnera taj članak, koji je još i danas nadasve aktuelan i interesantan.

Iz toga članka razabiremo, da je engleska radnička partija već onda imala veći postotak trezvenjaka nego ikoja druga engleska politička organizacija. U tome članku g. Snowden ističe kako je trgovina alkoholnim pićima jedna od najvećih kočnica rapidnog napretka svake socijalne reforme. Obračunajući se radniku ističe, kako radnička nadnica nije nikada tako visoka

da bi radnik smio i najmanji dio potrošiti na nešto što ne služi jačanju njegove telesne ili duševne snage. Nove koji radnik izda za alkohol, oduzet je onaj sumi koja mu pomaže da se održi zdrav i koja mu daje mogućnost obrazovanja. Trgovina alkoholnim pićima, kaže dalje g. Snowden, je u svakom pogledu jedan antisocijalni posao. Antisocijalan radi kakvoće robe koju prodaje; antisocijalan i radi svog političkog uticaja, jer on stavlja svoje sebične interese iznad interesa celine. Ova trgovina je sama po sebi antisocijalna, jer niti je potrebna niti korisna. Sve kad i ne bi pojedincima škodila, uništavajući im telo i duh, ova trgovina bi bila antisocijalna, jer u ne produktivne svrhe troši i uništava dobru koja bi trebala da budu upotrebljena za zdravstveni i kulturni napredak nacije i čovečanstva. Konačno, trgovina alkoholnim pićima antisocijalna je i zato, što rasipanjem tih dobrih stvari neprocenjivu štetu, kako pojedincu koji pije tako i društvu koje snosi posledice. Stoga, zaključuje g. Snowden, najozbiljnije nastojanje svakog građanina kome na srcu leži socijalni napredak, treba da ide za tim, da tu trgovinu istrebi iz naše sredine.

Spremajmo se za II. jugoslovenski svesokolski slet u Beogradu g. 1930. — Jačajmo se!

KRATKE VESTI

+ Finci imaju za buduću Olimpijadu u Los Angelesu već 1½ milijuna finskih maraka. To je dovoljno za otprilicu tridesetoroce, a Finci ih hoće poslati 40 i to lakotaletu, hrvaca i plivača.

+ Sokolskoj braći javlja Sokolsko društvo u Splitu tužnu vest, da je 15. novembra o. g. ispustio svoju plemenitu dušu jedan od utemeljitelja toga društva — brat Ante Krstulović pok. Lovre. Na večni počinak ispratilo ga je celokupno članstvo društva.

+ Milan Kresić umro je u Zagrebu 22. novembra o. g., star 85 godina. U mladim godinama pripadao je grupi Strossmayerovoj oko »Obzora«, a čitav svoj život bio je svestan Jugosloven. Po zvanju bio je generalni tajnik trgovačke komore, a saradivao je i na literarnom polju.

+ Českoslovačko-jugoslovenska uzajamnost. Ministarstvo prosvete u Pragu odlučilo je, da se svake godine u svim školama u CSR proslavi 1. decembar kao »dan českoslovačko-jugoslovenskog prijateljstva«. Nastavnici moraju na taj dan po jedan sat predavati svojim učenicima o jugoslovenskom narodu, o našoj kulturi, umetnosti i istoriji. Izveštavaju nas, da će jednaku odluku izdati i naše ministarstvo prosvete. Jednaka predavanja o českoslovačkom narodu itd. održavaće se u našim školama svake godine 28. oktobra, kad se slavi državni praznik CSR.

kvarni vplivi civilizacije, ču tui ne povsod u tako veliki meri, kakor u še zapadnejših evropskih deželah. Na slovanskem zapadu se je zato tui najpre začelo telovadno gibanje. Najprvo se se na Českom in skoro istočasno u Sloveniji začela ustanavljati telovadna društva s lepim in pomembnim pristavkom »Sokol« u imenu.

Slovanskemu Sokolstvu je dal dr. Miroslav Tyrš vodilno idejo. Ali naj so po Tyršu sokolska društva ustanovljena za to, da z vsemi močmi zaustavljajo in preprečujejo škodljive učinke civilizacije, enostranske nege duha, golega racionalizma, golega intelektualizma? Ali pa naj imajo še kakšno drugo nalogo, morda prav tui izobraževanje duha?

Tyrš je dal Sokolstvu veliko nalogo, ki hoče, da se v Sokolstvu vrši s smotrenimi telesnimi vajami, neposredno ali posredno na njih podlagi. In postavil je Sokolstvu ali pravzaprav vsemu narodu visok cilj, ki zopet hoče, da se v Sokolstvu dosega s smotrovitimi telesnimi vajami. »Prva in splošna naloga je ta, da smo pred drugimi poklicani ohranjati svoj narod pri tisti vsestranski čistosti, ki ne dopušča, da bi narodi izumrli, pri tisti trajni in čvrsti moči, čiji, pri tistem telesnem, duhovnem in pravem zdravju, ki ne dovoljuje, da bi se pokazalo kakšno izpriženje...« Druga naloga ali pravzaprav cilj mu je, da se narod »po krepki in vsestranski delavnosti povzdigne nad druge«. Ta povzdiga mu za češki narod »ne pomenja ničesar drugega, kakor da nam je zopet doseči tisto osrednje omike in prave prosvete, kjer je naš narod nekaj že bil.« Tu govori torej o »omiki in prosveti«, o kulturi, ali takoj pristavi: »Toda treba je seveda — samo posebi umevno mu je torej to: — da vsak posameznik, vsako društvo v svoji stroki dela z vsemi silami, da vsako v izvoljeni stroki teži za najvišjim ciljem.« Sokolstvo zatorej v telovadbi. Ta cilj je torej Tyršu skupen cilj vsemu narodu. Za njegovo dosego morajo sodelovati vsi, tui Sokolstvo ga ne more dosegti samo, ampak more samo sodelovati pri doseganju, sodeluje pa zopet le s telovadbo.

Da ne misli Tyrš še na kakšno drugo stroko, ki naj bi Sokolstvo delalo v njej, ampak samo na telovadbo, je razvidno iz mnogih drugih mest njegovih spisov še jasneje. Na primer: »Vsako društvo mora — ponavljam to — gojiti svojo lastno nalogo, mora svojemu narodu služiti na

svoj poseben način, in ako hoče, da ga drugi spoštujejo, svojo lastno nalogo imeti v časti.« Ali: »Na sokolskih zborovanjih se ne sme tako zlahkoma in na pol zaničljivo govoriti o sami tej vadbi telesa in pristavljati, da sokolska misel ne obstoji v telovadbi, da je prava naloga naših društev krepitev duha. Krepimo le telo, s tem posredno krepimo tui izdatnost svoje volje; za krepitev duha pa so tu zopet druge institucije. In svoje rodoljubje dokazujemo pred vsem tui z dejanjem in dokazujemo ga z delom v določeni stroki. Kaj, ali so morda zdravje in moč in z njima sovisna delavnost in izdatnost naroda tako majhne stvari, da bi se take naloge morali sramovati?« Tu torej Tyrš postaja kar hud in nadaljuje: »Mislim, da se noben pravi Sokol tega ne bo sramoval. Da pa udeležba pri naši stvari doslej ni taka, kakor mora biti, je sramota o njih, ki se ji izogibamo.«

Tyrš je potemtakem jako odločno proti temu, da bi se v Sokolstvu »krepila« duh, s čimer pa misli »izobraževanje«, nabiral znanje (seve kolikor ne zahteva teoretičnega znanja stroka telovadbe sama in krepitev sokolske zavesti, to je po Tyršu, da Sokoli vedo »kako važno nalogo ima telovadba v narodnem ustroju« in »podrobnejši premislek, s čim edino morejo uspevati naša društva, torej »zavest sredstev za njih ohranitev in razcvet«.) Krepiti se pač duh tui s telesnimi vajami, izobražuje pa se z učenjem, nabiranjem znanja. Seve Tyrš ni bil proti izobraževanju duha, samo posebi umevno ne on, vseučilišni profesor, visoko izobražen mož sam. Ali ni mu to naloga Sokolstva, odkazuje ga »drugim institucijam«. Globoko je uvideval, da je toliko moči zunaj Sokolstva, ki palico krive tako silno na eno stran, da bi se zlomila, če ne bi bilo silne moči, mogočne institucije, ki mora z vso silo palico napenjati samo v nasprotno stran, če naj ostane cela, ravna, prožna. Šole, knjige, časopisi, izobraževalna društva itd., vse baše znanje v možgane, da bi morali biti kakor puranov želoceci, da bi prebavili vse orehe, ki se maše vanje (pa ko bi že bili vedno orehi!). Da bodo možgani res kakor puranov želoceci, da bo človek vse to prebavil, da, še več, se ne bo opotekal kakor puran po tako silni hramnitvi, ter da tui v poklicu prenese napenjanje

* Tyrš: »Uvähý« I., str. 150 in 151.

* Tyrš: »Uvähý« I., str. 149 in 150.

* Tyrš: »O přičinách upadání a o prostředcích k obživení jednot sokolských«, »Uvähý« II., str. 43 in 44. Slovenski prevod je izšel v »Jugoslovenskem Sokolu« I. 1926., števil. I., II., IV. in VI.

KNJIŽEVNOST

NOV ROMAN O SLOVENCIMA.

Nemački romanopisac Rud. Hans Bartsch, znani neprijatelj Slovena i autor čuvenog romana »Das deutsche Leid« objavljuje u najvećem nemačkom nedeljniku »Die Grüne Post« svoj najnoviji roman o Slovincima: »Soko sa Krna« (»Der Falke vom Mons Regius«).

NOVE SOKOLSKKE KNJIGE.

U nakladi COS u Pragu izašao je IV. deo »Priučnika za vezbanje ženskih dece«, kojega je napisala načelnica s. Milada Mala. Ova knjiga ima 248 stranica i sadržaje građu za vezbanje 12 do 14 godišnjih devojaka.

Poznati sokolski pisac br. Antoin Benda napisao je praktičnu knjigu za vodnike muške dece. Obe knjige braći prednjacima toplo preporučamo.

PISMA RUSKIH PISACA.

U Moskvi su pronašli ogroman arhiv izdavača istorijskog časopisa »Ruski arhiv« P. J. Barteneva. Najdragoceniji deo arhiva, koji sadržava Bartenevovu korespondenciju sa ruskim piscima nađen je kod nekog Radčenkina, koji je u godinama gladovanja dobio ovu interesantnu zbirku od Barteneve kćeri za brašno. U zbirci je oko 15.000 pisama najvećih ruskih pisaca, sa kojima je u godinama od 1851. do 1911. Bartenev imao vezu. Sva ta pisma, koja po većini još nisu objavljena, ukoričena su u 50 velikih knjiga. Književni istoričari kažu, da će ova pisma rasvetliti mnogo tamnih stranica ruske književnosti 19. veka.

NARODNOST PRILIKE U LUŽICI.

U »Česko-lužičkom Vesniku«, kojega izdaje u Pragu društvo prijatelja Lužičkih Srba, napisao je u julskom broju br. Vladimir Zmekal članak pod gornjim natpisom. U njemu na vrlo lep način opisuje današnje narodne prilike u srpskoj Lužici. Članak je sada izašao u obliku brošure te se može poručiti kod: Česko-lužički spolek »Adolf Černý«, Praha I., Náprstkova 8/II. Toplo preporučamo!

»OMLADINA«.

Glasilo jugoslovenske napredne omladine.

Pre nekoliko godina prestao je u Ljubljani izlaziti »Vidovdan«, jedini organ jugoslovenske napredne omladine Slovenije. S njim jugoslovensko orijentirana omladina nije izgubila samo svoje glasilo, već i svoj pravac, kojega su joj još za vreme Austrije svojim životima zacrtali Endlicher, Jenko i drugi. Partizanstvo otrovalo je omladinske redove i samo mala skupina još je visoko dizala čisti steg ju-

goslovenske omladinske ideologije. Ali ta je pobedila i kako vidimo iz novog omladinskog lista, omladina se je opet vratila na pravi put, kojim će voditi naš jugoslovenski narod u bolju budućnost. Jugoslovensko napredno akademsko društvo »Jadrana« u Ljubljani počelo je ovog meseca izdavati list »Omladinu«, koji će postati, kako se već iz prvog broja vidi, ogledalo mišljenja i rada jugoslovenske omladine u Sloveniji. Prvi broj još je skroman. Na trim stranicama donosi ideološke i informativne članke, na prvoj stranici objavljen je program. Kako obećava uredništvo, list će donositi i članke za studentsku javnost, pa je s toga poželjno, da svi koji se zanimaju za omladinski pokret ovaj list poruče. Godišnja pretplata lista, koji izlazi tri puta mesečno, iznosi 35 dinara. Pretplata i narudžbe šalju se na upravu: Ljubljana, Tomanova ulica br. 3. — Novome listu želimo najveći uspeh.

SERBSKI STUDENT.

Organ lužičko-srpskih studenata.

Izašao je 2. i 3. broj ovog lepog studentskog časopisa, kojega ispunjavaju tri putopisa i referati o deseto-godišnjem radu saveza i društava, koji su bili pročitani prilikom jubilejne skupštine saveza u Budyšinu. Iz ovih izveštaja vidimo, da ima savez lepu knjižnicu od preko 1000 knjiga, vlastitu književnu nakladu u kojoj ima još oko 1500 primeraka od raznih knjiga. Osim toga savez je kupio od našeg umetnika br. A. Trstenjaka reprodukcione pravo i izdao seriju 10 umetničkih lužičko-srpskih razglednica. Od istog umetnika savez reproducirao je i portret br. dr. Arnošta Muka i za njegovu 75-godišnjicu izdao 2000 razglednica, koje su do danas već skoro prodate. Čisti prihod upotrebljava se za potpomaganje siromašnih studenata. Jedna od najsimpatičnijih akcija saveza je bez sumnje izradivanje nacionalne i socijalne statistike lužičko-srpskog naroda. Ova statistika biće vrlo važna za proučavanje Lužičkih Srba i njihovih problema. Nemačka zvanična statistika tome ne može služiti, jer prikazuje više od polovine manje Lužičkih Srba, nego što ih u istinu ima. Zadnju tačnu statistiku izradio je br. dr. Arnošt Muka već god. 1886. pa je stoga potrebno, da se izradi nova. — Lužičko-srpski studentski savez broji danas 103 člana, neorganizovanih studenata ima 53; dakle je sviju lužičko-srpskih srednjo i visokoškolača 156. Spomenuti treba još, da se je prošle godine u Lipskom osnovalo lužičko-srpsko akademsko društvo »Arnošt Muka« i da je budyšinsko dačko društvo »Societas Slavicae Budyssinensis« ove godine slavilo 90-godišnjicu svog opstanka. V. B.

njo, kaj še, da bi jo skušalo izpodriniti. Tako so prosvetni odseki združili v Tyrševim stališčem le, ako so izraz delodelja, da se doseže boljša gojitev telovadbe in trdnjaja sokolska zavest članstva (kaj Tyrš razume s sokolsko zavestjo, glej zgoraj), in če njih delo vrše zadostno izobraženi prednjaki ali vsaj telovadci z večjo izobrazbo. Kar gre preko tega okvirja, Tyrš odklanja, in je k večjemu pristupljivo, če ne stopa na mesto telovadbe in ne jemlje ali manjša gmotnih sredstev, potrebnih za telovadbo, in če je najprej dobro skrbjeno za utrjanje sokolske zavesti. Ako prosvetniki in izobraženejši bratje izpodbujajo manj izobražene brate k nabiranju drugega znanja, k samouštvu, in jim pomagajo z nasveti in pojasnili, je hvale vredno, izraz resničnega bratstva, bratstva v dejanju; ob bratstvom, demokratičnem stiku v telovadnici in zunaj nje, ki ga skupno delo v telovadnici ob pravem vodstvu stvarja samo po sebi, bo za to dosti prilike. Posebne razmere morejo opravičiti tudi kakšen sistematični pouk v društvu, pa le kot začasno nalogo, ob kateri seve telovadba ne sme trpeti, n. pr. pouk »nepismenih« v branju in pisanju, tem bolj, ker je to znanje podlaga tui za sokolsko izobraževanje v Tyrševem smislu.

Racionaliziranje prostih vaj.

Strogo pa je treba paziti, kakor rečeno, da telovadba pri tem ne trpi niti najmanj. Zakaj »intelekt« je velika moč, preveč jih je še dandanes, ki ga obožujejo kot edino zveličavnega. Sokolstvu je treba paziti, da se ne razvija samo on in on ter začne glodati zdravje in življensko silo naroda in tako ubijati tui samega sebe. Povsod nam sili nasproti. »Ratio« nam celo »racionalizira« telesne vaje, kjer in kolikor je to le mogoče. Najlaže in najjeftineje je to mogoče pri prostih vajah. »Hladno računajoči« razum ljubi matematika in hoče točnih, matematično točnih posledkov giba in ne ljubi giba samega. Drže, dolgo trajajoče drže, to predvsem so mu proste vaje, gib samo sredstvo za njih doseg; tako hiter naj bo, da ga sploh ni videti. V »matematični časovni točki« in v geometrično točnih črtah naj se drže projicirajo pred gledalca. Telesni deli bijejo takt, gib pa izginja in z njim ritom življenja: takt je pač civilizacija, ki je je vedno več, ritom pa kultura, ki je je vedno manj. Ko smo pri nas že pred dvajsetimi leti začeli v prostih vajah omejevat drže in jih spravljati na pravo mero, pa gibu dajati njegove pravice in mu dovoljevati različno hitrost, kako so se zamajale glave! In še danes se majajo nekatere, dasi so zadnji čas tui druge začeli pristrigovati drže, da, so celo, ki jih

* Tyrš v proglasu k volitvam odbora praškega Sokola I. 1863., »Uvähý« I., str. 26 in 27.

* Tyrš: »Koliko telovadba in telovadna društva pripisujejo k narodni obrambni moči«, »Uvähý« I., str. 60 i. sl.

* »Uvähý a feči dr. Miroslava Tyrš« (izdal praški Sokol I. 1894.) I. del: »Náš škol, směr a cíle«, str. 10 in 11.

* Namreč vsako društvo sploh, ne samo sokolsko.

Pismo starog Sokola.

STAREŠINI JUGOSLOVENSKOG SOKOLSKOG SAVEZA BRATU E. GANGLU — BEOGRAD.

Radujem se početku našeg sokolskog slavlja i preko Tebe kao pobedonosnog vesnika skorašnjeg i preko potrebnog drugog jugoslovenskog svesokolskog sleta: zahvaljujem i svima Tvojima vernim i istrajnim saradnicima, ključujući vam svima: Zdravo!

Sav predan sokolskoj ideji kod nas u predratnoj Srbiji još onda, kada se o Sokolstvu nije imalo pojma, te se potcenjivalo i gonilo — ja sam i suviše imao muka i nevolja, osobično otkako sam uspeo uvesti ime Soko 7. Aprila 1891. g. i po povratku sa nauka iz Pariza 1891. g. počeo jače raditi. Ali ipak: držeći se vere, ljubavi i nade — ja sam i dalje radio a i posmatrao s verom i zahvaljujući Tebi i Tvojima saradnicima — ja sam najposle i sverovao: evo! danas mesto jednog Sokola, imam **Jugoslovensko Sokolstvo!** — Živelo!

Želeći da i dalje doprinesem razvijanju naše spasonosne sokolske ideje po celokupnu našu omladinu i našu krvavim žrtvama vekovima tečnu današnju našu državu — ja Vam se, evo ponovo stavljam na raspoloženje, da i od sada sa vama svima javno i iskreno saradujem kao Soko.

Molim Te, da i ovom prilikom prihvatite i onu moju pesmu u kompoziciji neumrloga Ise Bajića od 30. IX. 1907. g. a koja je bila namenjena

još tada željenome sletu u Beogradu, i koja se oduševljeno do skora pevala — a koja samo u naslovu izmenjena i danas odgovara našoj sokolskoj ideji.

Evo je:

PESMA JUGOSLOVENSKIH SOKOLOVA.

Haj'te, braćo, haj'te, sestre,
Haj'te s nama, sad je čas:
U sokolskom bratskom radu
Tu nam svima leži spas!

Snažni duhom, snažni telom
I mišicom kao grom, —
Stajaćemo na braniku
I pomoći rodu svom!

Haj'te složno sa svih strana,
Brat uz brata, da smo svi,
Dok u nama srce bije
I junačka krvca vri!

Haj'te složno, hrabro svesno
U sokolski snažni splet, —
Nek' odjekne sloga naša
I zadivi ceo svet!

Dostavljajući Ti sve ovo dragi braće i starišino, ja Te molim: da ovo i javno objaviš u »Sokolskom Glasniku«.

Sa sokolskim bratskim pozdravom
Zdravo! Tvoj

Dr. Voj. V. Rašić.

1. decembra 1929. g. u Beogradu.

Zakon o osnivanju Sokola Kraljevine Jugoslavije. —

Vanredna glavna skupština Jugoslovenskog Sokolskog Saveza u Beogradu 15. XII. 1929.

Nj. Vel. Kralj, na predlog g. ministra prosvete, g. ministra vojske i mornarice, a po saslušanju g. predsednika ministarskog saveta, propisao je i proglasio Zakon o osnivanju Sokola Kraljevine Jugoslavije, koji glasi:

§ 1. U cilju fizičkog i moralnog vaspitanja državljana osniva se viteska organizacija pod imenom Soko Kraljevine Jugoslavije.

§ 2. Članom Sokola Kraljevine Jugoslavije može postati svaki dostao i neporočan državljanin Kraljevine.

§ 3. Sem pravih članova, Sokolu Kraljevine Jugoslavije mogu pripadati sokolska deca i sokolski naraštaj.

§ 4. Sokolske jedinice su: sokolska društva, sokolske župe i sokolski savez.

Sokolsko društvo je osnovna mesna organizacija, koja neposredno vrši odgajivanje svih sokolskih pripadnika svoga područja.

Sokolska župa je viša sokolska zajednica, koja udružuje više sokolskih društava.

Sokolski savez je najviša sokolska zajednica koja udružuje sve sokolske župe Kraljevine Jugoslavije.

Sedište sokolskog saveza je Beograd.

§ 5. Sokolskim društvom upravlja društvena uprava, koja se sastoji iz starešine društva, njegovog zamenika, predsednika prosvetnog odelca, načelnika i načelnice, 5—10 članova i njihovih zamenika i 3—5 revizora računova i njihovih zamenika.

Sokolskom župom upravlja uprava župe, koji se sastoji iz starešine, njegovog zamenika, predsednika prosvetnog odelca, načelnika i načelnice, tajnika, blagajnika, 5—10 članova i njihovih zamenika, 5 revizora i njihovih zamenika.

Savezom upravlja uprava saveza, koja se sastoji iz starešine, 5 podstarešina od kojih po redu imenovanja najstariji zastupa starešinu, načelnika, načelnice, po tri njihova zamenika, predsednika prosvetnog odelca, 15 do 25 članova i 7—11 njihovih zamenika, 5—7 revizora i njihovih zamenika. Starešina saveza je Naslednik Prestola Kraljevine Jugoslavije.

§ 6. Upravu saveza imenuje i razrešava ministar prosvete i ministar vojske i mornarice u saglasnosti sa

predsednikom ministarskog saveta; uprave župa imenuje i razrešava uprava saveza; uprave društava imenuje i razrešava uprava župe.

§ 7. Starešina saveza i uprava saveza upravljaju celokupnim radom Sokola Kraljevine Jugoslavije i predstavljaju celokupno Sokolstvo.

Savetodavni organi uprave saveza za proučavanje i rešavanje načelnih pitanja su: glavna skupština, odbor delegata župa i odbor načelnika župa. Njihov sastav i rad određuje se statutom (§ 11.).

§ 8. Sredstva za izdržavanje sokolskih društava, sokolskih župa i sokolskog saveza sastoj se iz članskih uloga, dobrotničkih prihoda, legata i zadužbina, potpora banovina i države.

§ 9. Sokolu Kraljevine Jugoslavije mogu pripadati učenici svih narodnih, građanskih, srednjih, učiteljskih i stručnih škola.

§ 10. Ovlašćuje se ministar saveza da posebnom uredbom propiše povlastice za vožnju članova Sokola Kraljevine Jugoslavije na državnim železnicama, državnim brodovima i ostalim državnim prevoznim sredstvima za sletove, skupštine i ostala putovanja po poslovima Sokola Kraljevine Jugoslavije.

Isto tako ovlašćuje se ministar vojske i mornarice da posebnom uredbom propiše olakšice u pogledu obaveze služenja u kadru za članove Sokola Kraljevine Jugoslavije.

§ 11. Bliže odredbe o organizaciji i poslovanju Sokola Kraljevine Jugoslavije propiše statutom ministar prosvete i ministar vojske i mornarice u saglasnosti sa predsednikom ministarskog saveta.

§ 12. Dosada postojeća društva za telesno i čudoredno vaspitanje: Jugoslovenski Soko, Hrvatski Soko, Orao, Srpski Soko, ukoliko se za tri nedelje od dana stupanja na snagu ovog zakona ne ujedine i ne stoje u Soko Kraljevine Jugoslavije, ukidaju se.

§ 13. Uredbu za likvidaciju ovih društava propiše ministar prosvete i ministar vojske i mornarice u saglasnosti sa predsednikom ministarskog saveta.

§ 14. Ovaj zakon stupa u život i dobija obaveznost snagu kad se objavi u »Službenim novinama«.

Tada prestaju važiti svi propisi zakona uredba i naredaba, koji su u protivnosti sa ovim zakonom. (A. A.)

Da udovolji zahtevu § 12. navedenog zakona sazvalo je starešinstvo JSS vanrednu glavnu skupštinu Jugoslovenskog Sokolskog Saveza u Beogradu 15. decembra 1929.

Beograd, 15. decembra. Danas je u Beogradu održana vanredna skupština Jugoslovenskog Sokolskog Saveza. Pre same skupštine celo pre podne održan je pouzdani sastanak delegata, kojem su prisustvovali svi delegati, koji su sačinjavali popodnevnu skupštinu. Sastanak je trajao celo pre i

posle podne do 4.30 sati, kad je otpočela skupština.

U 4.30 posle podne pošto su stigli svi delegati, otpočela je skupština. Starešina br. Engelbert Gangl, otvarajući skupštinu ističe u svom pozdravnom govoru, da su svi delegati prisutni na ovoj skupštini i da oni zastupaju sve župe, osim cetinske, koja je međutim poslala brzojav, u kojem se solidarizira sa svima zaključcima današnje skupštine. Od delegata prisutni su svi iz čitave kraljevine i to 86 te 12 članova starešinstva. Br. Gangl kaže da u smislu člana 13. i 14. pravilnika i u smislu prijašnjih skupština današnja skupština prisustvuje dovoljan broj delegata, da se mogu donositi pravovaljani zaključci. — Po tom je rekao:

Prva reč na početku ove skupštine treba da je upravljena na prvog Sokola u našoj zemlji našeg voljenog Kralja. Radi toga predlaže, da se Nj. Vel. Kralju uputi sledeći brzojav:

»Nj. Vel. Kralju Aleksandru, Beograd. — Jugoslovensko Sokolstvo sačinjeno na istorijskom tlu naše prestolnice ulazi u Sokolstvo Kraljevine Jugoslavije, u koje dragovoljno unosi sve svoje moralne i fizičke vrednote, pozdravlja prvog Sokola Nj. Vel. Kralja Aleksandra I. naglašujući i tom zgodom da će i u buduću predano raditi na korist otadžbine i naroda, a na temelju oporukih sokolskih principa. Da živi Nj. Vel. Kralj! Da živi Nj. Vis. prestolonaslednik, prvi starešina Sokolstva Kraljevine Jugoslavije.«

Ovaj je brzojav saslušan od čitave skupštine stojeći i na kraju popraćen dugim i živahnim odobravanjem. Posle toga starosta nastavlja svoj govor i kaže:

Braćo i sestre! Stari i mladi sokolski borci, svi mi danas stojimo u momentu, kad se naši putevi raskršćavaju. Treba da se odlučimo kako i kuda. Mi smo svi razgovarali o tom bratski, sokolski, stvarno. Mislim da su iznesena sva pitanja, koja su otvorena na sastanku. Svi su se izjasnili da žele raditi za unapređenje sokolske misli u našoj zemlji i za sve ono što je u uskoj vezi s tom misli t. j. za blagostanje našega naroda. Mi sve žrtvuemo, samo ne možemo žrtvovati veliku i lepu sokolsku misao. Ne možemo to i nećemo žrtvovati. Mi brojiemo danas preko 72.000 pripadnika. Svake godine 1. decembra svi su Sokoli polagali zakletvu, da će braniti i čuvati lepotu dela velikog Tyrševog genija, koji je uhvatio korenja ne samo kod nas, nego i kod braće Čehoslovaka i ostalih Slovena. Čehoslovaci ka je danas prva u Sokolstvu u slovenskoj porodici. Mi osećamo duboke osećaje bratstva, jednakosti i slobode naših slovenskih naroda i celokupnog Slovenstva. To su osećaji Sokolstva.

Kako smo danas, tako želimo da bude i sutra, da budemo čisti u službi naših velikih ideja te ćemo od sutra još većim zadovoljstvom kazati vanjskom svetu, da se u tom smislu radi, da su to naše osnovne ideje, koje će provoditi Soko Kraljevine Jugoslavije. Svakom čoveku treba da pripada velikoj jugoslovenskoj sokolskoj porodici.

Mi hoćemo svoje misli i želje da proširimo na čitav naš narod, a to smo rekli na našem prvom zboru, da se želimo proširiti u svojoj slovenskoj sokolskoj zajednici. U to ime Zdravo! želeći da nastavak rada bude u duhu velikih sokolskih ideja i tradicija.

Zatim br. Gangl najavljuje, da će se pročitati rezolucija, koja treba da se primi ili odbaci, a isto tako da će se pročitati druga rezolucija, koju je podnela zagrebačka župa. — Pre toga čita pozdravni brzojav, koji je stigao od Čehoslovačkog Sokolskog Saveza, a koji glasi:

»Čehoslovačko Sokolstvo pozdravlja vas, koji ste se skupili na skupštini i ono je s dušom među vama i toplo vam želi srećnu odluku za uspeh sokolske misli i za napredak vašega naroda.«

Ovaj je brzojavni pozdrav popraćen burnim oduševljenjem. Br. Gangl predlaže, da se čehoslovačkom Sokolstvu odašalje ovaj odgovor:

»Jugoslovensko Sokolstvo sa svoje glavne godišnje skupštine pozdravlja svoju severnu braću naglašujući, da će i u buduću, reorganizovano u novom Sokolstvu Kraljevine Jugoslavije, ostati verno starim tradicijama nastavljajući svoj rad u duhu istih sokolskih principa, kako nam ih namreše naši slavni osnivači.«

I ovaj je brzojav popraćen burnim ovacijama čehoslovačkom Sokolstvu.

Zatim br. dr. Dragić čita rezoluciju, koja glasi:

Delegati svih sokolskih župa jugoslovenskog Sokolstva u Jugoslaviji, sačinjeni na vanrednoj skupštini Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, održanoj 15. decembra 1929. g. u Beogradu, povodom zakona o osnivanju Sokola Kraljevine Jugoslavije, koji je donet bez inicijative jugoslovenskog Sokolstva, posle svestrane diskusije donose sledeću rezoluciju:

1. Jugoslovensko Sokolstvo, vaspitano u idejama osnivača Sokolstva Tyrša i Fügnera, koje počivaju na temeljima slobode, bratstva i jednakosti, uvek verno svojim idealima s poštovanjem i predanošću radilo je na stvaranju bolje budućnosti svoga naroda, ne tražeći za sebe ni koristi ni slave;

2. kao organizacija privatne inicijative Sokolstvo je u svom životu i radu kako pre tako i za vreme a naročito posle rata ujedinjeno u Jugoslovenski Sokolski Savez, moralo da savlađuje mnoge prepreke i teškoće, koje

sploh čisto zametavajo: pač pretiravanje na drugo stran, kakor so sami kar najhitrejši, »sekanje« giba, tako da se vidijo same drže, drug ekstrem. Tega ekstrema se žal tudi pri nas nismo še čisto znebili. Zlasti mučno, smešno in obenem žalostno, je gledati deco, kako se trudi »racionalno« izvajati življenja proste vaje.

Napredek v pravilnem pojmovanju sokolske misli.

Kaj čuda, ako ima ob tako razširjenem posvečevanju samega intelekta tudi prosvetno delo v Sokolstvu veliko nagnjenje se razširjati na škodo telovadbe. Veliki razmah prosvetnega dela v čehoslovaškem Sokolstvu, ki ga tam imenujejo »izobraževalno delo« (»činnost vzdělávací«), je delal velik vtisk tudi pri nas in nekateri so mislili, da moramo čisto tako delati tudi pri nas. Mi pa smo morali biti tem bolj oprezní, ker pri nas niti pred vojno telovadba ni bila, še v Sloveniji ne, tako utrjena, kakor na Češkem, po vojni pa je bilo ob silnem pomanjkanju dobrega prednjaštva z njo še slabše. Pa kmalu je začelo tudi po vojni prodirati pravilno naziranje in se zlasti izza zadnjih treh, štirih let razširjati in utrjati čim dalje bolj. Tudi na Češkem so začeli zavirati kolesa in se približevati Tyrševemu stališču, potem ko so se začele množiti tožbe, da tu in tam prosvetno delo ovira telovadbo, se postavljala nad njo, da se zdi, da hočejo nekateri iz Sokola narediti univerzo; da prosvetno delo ne gre pravo smer, zlasti n. pr. da hoče reševati razmerje Sokolstva do socializma, politike itd., pri čemer da je ob raznih smereh, ki jim pripada članstvo, nevarnost, da se vse to razlaga s stališča različnih političnih strank; da prednjači mnogokje še samo kažejo vaje, vzgojo pa morajo prepuščati prosvetnikom, ki pa se zopet brigajo samo za izobraževanje in ne za vzgojo itd. Danes gre težnja v čehoslovaškem Sokolstvu uspešno za tem, da je vsak prosvetnik prednjak ali pa vsaj reden telovadelec ter da je vzgoja stvar prednjaštva. Zato se največja pažnja posvečuje usposobitvi prednjakov za njih ne lahko nalogo. S prednjaštvom je seve pri nas še dosti na slabšem in čaka našega Sokolstva tu še mnogo truda. Preko noči pa se ne da doseči vse. Za sedaj moramo biti veseli, da se zavest prave naloge Sokolstva vedno bolj širi in utrja in da so minuli časi, ne še tako davni, ko je bilo še dosti razširjeno mnenje, da je Sokol brez telovadbe še vedno lahko pravi Sokol, da celo, da je sokolsko društvo brez telovadbe, če le dela prosvetno delo, še vedno lahko sokolsko društvo. Iz tistih časov zdi se, da izvira tudi to, da se imenujejo naša društva samo »sokolska društva« — kakor

bi se hotela v imenu zakriti telovadba — in ne »telovadno društvo Sokol«, kakor se še vedno imenujejo na Češkem, dasi se je tudi tam pojavil predlog, da naj se sokolska društva ne imenujejo več »telovadna«, pa je bil kaj hitro zavrnjen.

Poglobitev pogleda na telovadbo, to poglobitev sokolske zavesti, kakor jo razume Tyrš, smemo smatrati za velik in važen napredek ob koncu desetih let obstoja Jugoslovenskega sokolskega saveza. Kot posledica se kaže večje zanimanje žup in društev za vzgojo prednjakov in prednjačev, ki jih je doslej tako manjkalo v našem Sokolstvu, in kaže se v živahnem delu na telovadiščih. Razveseljivo je to tem bolj, ker delo na sokolskih telovadiščih in od časa do časa veliki skupni čini na velikih zletih, zlasti pa na vseh sokolskih zletih, kakor se nam drugi, v središču države, že bliža, morejo bolj, kakor kar koli, pospešiti proces duhovnega in dušnega ujedinjenja našega naroda. Dejanje in zgled je več kakor beseda. Skupno delo s tako idealnim in obenem tako realnim ciljem — saj prave idealnosti ni brez realnosti — mora približevati sokolske telovadce s severa in juga, z vzhoda in zahoda naše države in jih navdajati z enakimi čuvstvi, enakim duhom in enako voljo.

Slovenska kultura — jugoslovenska kultura.

Vsemu narodu skupni cilj je po Tyršu, kakor razloženo, kar najvišja povzdiga kulture, ki mora za nje dosego z vsemi močmi sodelovati tudi Sokolstvo, to pa v svoji stroki, v telovadbi. Z delom v svoji stroki je Sokolstvo negovati in utrjati zdravo vitalno podlago kulture, ta neogibni pogoj zdrave in prave kulture na katerem koli področju. Sokolstvo je torej kulturna organizacija prvega reda, kolikor jih je tudi, ki mislijo, da telovadba nima s kulturo ničesar opraviti.

Toda kaj bo s kulturo v Evropi? Osvald Spengler ji prerokuje smrt od ostarelosti. Evropski narodi se mu starajo. Ako je to res, potem prejkone tudi telovadba ne bo več vtila novega črvstega življenja vanje, ampak jim samo podaljšala starost. Rase in narodi se starajo, kakor se starajo posamezni ljudje. Lahko si oboji ohranjajo zdrave do najpозnejše starosti, ali moči ne več prejšnja, življenska sila pojema in ne sprožuje več produktivnih moči, vsaj ne zadostno.

Ali se tudi Jugoslovenci staramo in postajamo nezmožni, stvarjati, dvigati kulturo? Spengler nam omejuje ono Evropo, kjer je kultura v zadnjih izdihljajih, na ozemlje med Vislo, Adrijo in Guadalquivirom. Jugoslovenci torej samo mejimo na to ozemlje in bi se potemtakem smeli veseliti,

da ne pripadamo stari Evropi, ampak bi imeli še polno moč, ustvarjati »novo« Evropo. Saj celo Nemci smatrajo, da še niso stari, da so »najmlajši narod naše (evropske) kulture«, da je »Nemčija takorekoč v sredi med kulturno smrtjo starajočega se zapada in novim dvigom še ne rojene kulture vzhoda« in je »še življensko močna.«¹¹ Kaj naj rečemo potem šele mi!

Toda velike, samobitne kulture ustanavlja samo velike skupine človeštva. Spenglerju so kulture posameznih romanskih in germanskih narodov vse ena kultura: zapadnoevropska (»faustična«). Razlike v značaju teh kultur mu izgledajo v primeri z značajem drugih, prejšnjih velikih kultur, kakor arabske (»magične«), antične (»apolinične«) itd.; proti tem imajo vse kulture zapadnoevropskih narodov enak značaj (»faustični«). Pod močnim vplivom zapadnoevropske kulture ali bolje civilizacije pa Spenglerju stoji danes tudi drugi narodi, pred vsem Rusi. »Duhovni njen čar« stvarja oklep, ki ne daje, da bi se rodila pristna ruska kultura, ampak se »vse, kar se dviga iz globine zgodnje dušnosti, izliva v votla tvorila (Hohlformen) tujega življenja; mlada čuvstva otrpevajo v postarnih proizvodih in namesto vzpetja v lastni tvorni moči raste samo mrtnja proti daljni sili do velikanske silnosti.«¹² Spengler imenuje to »historično psevdomorfozo.« Vse, kar je izza Petra Velikega, ki je postal usoda rusovstva« pa do boljše viza, ki »ni ruski narod niti ne del njega«, ustvarila na Ruskem psevdomorfoza, pravi Spengler, da je ruski duši tuje in jo navdaja z »bridkim črtom proti kamenitemu starikastemu svetu, v katerega jo je zvalil Antikrist«, kot kakršne se »v razširjeni ljudski legendi pojavlja Peter Veliki.« Tolstoj in Dostojevski sta Spenglerju oba žrtvi psevdomorfoze, toda Tolstoj mu je bil »vso notranjostjo zvezan z zapadom«, zato je imel tako moč gočen učinek na zapad ta »mojster zapadnega romana«, Dostojevski pa mu že gleda na vse kakor iz prihodnosti: »Tolstoj je pretekla, Dostojevski prihajajoča Rusija.«¹³

Rusi so Spenglerju mlado človeštvo, ki bo šele rodilo novo, veliko, samobitno kulturo, različno od faustične. Neizmeren mu je razloček med faustično in rusko dušo. »Človek zapada gleda navzgor. Rus gleda k obzorju v daljino.« »Nagon v globino« je pri enem »strast prodiranja na vse

strani v neskončni prostori, pri drugem pa ne kakšno »razsebljenje (ein Sichentäussern), dokler ono« (das „Es“) v človeku ne postane eno z brezkončno ravnino. Tako razume Rus besedi človek in brat; tudi človeštvo vidi kot ravnino.«¹⁴ Temu čisto različnemu značaju ruske duše primerno bo po Spenglerju tudi pristno ruska kultura drugačna od faustične, nova.

Naj pa je s kulturami tako, kakor misli Spengler, ali pa drugače; naj ni med njimi nobene prave zveze, ali pa naj je taka zveza; naj bo bodisi ruska kultura čisto nova, ali pa nov, čvrst, višji in etično plemenitejši razvoj dosedanje evropske in dosedanje ruske kulture ter bodo sedaj zapadni narodi stali pod močnim vplivom ruske kulture — naj bo eno ali drugo: vsekakor bo ta ruska kultura slovenska kultura! Ustvarjala jo bo kri od naše krvi. Sorodna kri usposablja tudi Jugoslovence, da sodelujejo pri razvijanju pristne slovenske kulture: sodelujejo na svoj način, v toliko različni, kolikor se naš značaj razlikuje od ruskega; svojemu značaju primerno prispevajo k vseslovenski kulturi, v njenem okvirju razvijajo in dvigajo svojo jugoslovensko kulturo, del vseslovenske kulture, kakor so francoska, angleška, nemška itd. kultura deli zapadnoevropske kulture.

Ako so bili Rusi doslej in so še pod vplivom zapadne civilizacije, vendar ta vpliv ne sega iz mest na deželo, v prostrano rusko zemljo, kjer Rus živi še jako prirodno življenje. Blizji zapadu, manj številan pa mu je naš narod mnogo bolj izpostavljen, zlasti zapadnejši deli kjer civilizacija javlja svoj vpliv že na deželo. Ne moremo pa si misliti, da bi si bil v kakšnem delu ob tem še okrnili svoje pristno jugoslovensko čuvstvovanje in tega čuvstvovanja podlago: slovensko čuvstvovanje. Tako blizu zapadnoevropske civilizacije, ki objema čim dalje bolj tudi nas in prodira čim dalje bolj proti vzhodu, pa je treba, da smo povsod silno budni in pazljivi, da nam ne okvari naše življenske sile, ki bo tem močnejše ohranjala tudi naše jugoslovensko in slovensko čuvstvovanje ter nas tem bolj usposabljala za pristno naše kulturno delovanje, čim krepkejša bo in čim dlje ostane zdrava in silna.

Naloga sokolske telovadbe je po vsem tem neizmereno globoka in obenem nad vse vzvišena. Čuvati in jačati življensko silo našega naroda, se pravi čuvati in jačati jugoslovenski značaj in z njim slovenski značaj naše kulture. Veliko je poslanstvo Sokolstva!

¹¹ Manfred Schroeter: »Der Streit um Spengler, Kritik seiner Kritiker«, str. 12.

¹² O. Spengler: »Untergang des Abendlandes«, II, str. 370 in 227 i. sl.

¹³ Istotam, II, str. 231 do 237.

¹⁴ Istotam, II, str. 362 in 363 v opombi.

su dolazile od često puta nezdravih političkih prilika u našoj državi, od strane protivnika Sokolstva kao i protivnika narodnog i državnog jedinstva. Ali Sokolstvo je ipak u svim tim teškim momentima ostajalo nepokolebljivo i dosledno svojim principima: jedan narod, jedna država, jedno Sokolstvo;

3. jugoslovensko Sokolstvo sa ponosom gleda na taj period svoga života, u kom je duh njegove organizacije davao neispranu snagu i polet da nesebično radi na telesnom moralnom i nacionalnom podizanju naroda, što je manifestom Nj. Vel. Kralja došlo najviše priznanje prilikom prvog jugoslovenskog svesokolskog sleta;

4. državni interesi izraženi donošenjem zakona o osnivanju Sokola Kraljevine Jugoslavije, zahtevaju od Jugoslovenskog Sokolstva da se odrekne svoje dosadašnje samostalnosti;

5. jugoslovensko Sokolstvo duboko veruje, da će nova organizacija Sokola Kraljevine Jugoslavije biti vodena duhom Jugoslovenskog Sokolstva i očekuje, da će dosadašnji nosioci sokolskih načela imati u njoj i najvećeg učesnika, jer samo u tome vidi najveće jamstvo budućeg uspešnog rada za dobro Kralja i Otadžbine i pobjedu čiste sokolske slovenske ideje;

6. s tom verom Jugoslovenski Sokolski Savez rešava i proglašava, da sa celom svojom organizacijom stupa u Sokola Kraljevine Jugoslavije i podržava svoga brata starešinu Nj. Vis. prestolonaslednika Petra;

7. pristupajući novoj organizaciji skupština Jugoslovenskog Sokolskog Saveza odaje svoje puno priznanje i bratsku zahvalnost svim dosadašnjim i sadašnjim starešinstvima saveza, župa i društava, tehničkom vodstvu, svoj braći i sestrama na bezgraničnoj odanosti i ljubavi za sokolsku stvar, pozivajući sve da i dalje s istom požrtvovnošću i ljubavi nastave svoj rad;

8. do definitivnog formiranja Sokola Kraljevine Jugoslavije neka sve župe i sva društva nastave svoj dosadašnji rad, spremajući se intenzivno za veliko sokolsko slavlje — svesokolski slet u Beogradu 1930.

9. jugoslovensko Sokolstvo izražava nadu, da će Sokolstvo Kraljevine Jugoslavije, kao izraz prave sokolske misli, postati član Saveza Slovenskog Sokolstva. Zdravo!

Posle pročitane rezolucije br. dr. Edo Marković, član delegacije župe iz Zagreba, pročitao je odvojenu rezoluciju, koju su izradili delegati zagrebačke župe, a koja glasi:

Draga braćo!

Irelevantno je, kako se tko odnosi prema viteškoj organizaciji »Sokola Kraljevine Jugoslavije«. Taj momenat ne može biti od važnosti po našu izvanrednu glavnu skupštinu. Za nju je merodavan zakon o osnivanju »Sokola Kraljevine Jugoslavije« od 5. decembra 1929., koji je i bio odlučan za njezin saziv. Bez obzira na momenat organizacije Sokola Kraljevine Jugoslavije, njihove uprave i sastava, zakon normira za naš Jugoslovenski Sokolski Savez tri odlučna fakta:

1. Da članom Sokola Kraljevine Jugoslavije može postati svaki dorastao i neporočan državljani Kraljevine Jugoslavije (§ 2).

2. Da se dosadnja društva ukidaju, ukoliko se do 26. decembra ne ujedine i ne stope u Sokola Kraljevine Jugoslavije (§ 12).

3. Da će ministar vojske i mornarice i ministar prosvete u saglasnosti s predsednikom ministarskog saveta propisati uredbu o likvidaciji društava (§ 13).

Po zakonu, kojemu se imamo svi pokoravati, dakle, naš Savez svakako ima da nestane, jer Savez bez društava ne može postojati. I to u svakom slučaju. Jer kad bi i bilo moguće, da se do 26. decembra izvrši ujedinjenje svih društava i njihovo stapanje u Sokola Kraljevine Jugoslavije, zašto nema ni vremenske mogućnosti, društva svakako treba da donesu odluke o svojoj likvidaciji, koja će se provesti po uredbi nadležnih ministara (§ 13).

Radi se dakle o propisanoj likvidaciji društava, koja je materijalnoga karaktera. Pitanje opstanka Saveza već je rešeno zakonom. Indirektnim putem. Jer o njemu zakon i ne govori. Zakon govori o društvima. I Savezova je zadaća samo, da omogućiti da društva pravilno postupaju u smislu zakona. On mora da dađe svim društvima slobodu, da samostalno izvrše svoju likvidaciju, jer pravila društava (§ 37) određuje da društva mogu likvidovati tek po dozvoli Saveza. Pored toga Savez mora društvima omogućiti njihovu i materijalnu likvidaciju. (§ 37. društvenih pravila).

Po pravilima naime imovina društava koja likvidiraju pripada Savezu. Kako Savez u smislu zakona od 5. decembra ipso fakto po sili zakona prestaje postojati, nemoguće je održati odnosne odredbe pravila društava. Prema tome će Savez morati stvoriti odluku, da prepusti društvima konačnu raspoloživost u pogledu njihovih imovinskih pravnih odnosa.

No i bez obzira na materijalni momenat, pristupanje u novu organizaciju Sokola Kraljevine Jugoslavije ne rešavaju Savezi. Po citiranom zakonu (§ 12) odlučuju samo društva. No i sama društva ograničena su na dva načina:

1. Slobodnom voljom svojih članova, jer nova organizacija (§ 2 zakona) nije prisilna i

2. zakonskom odredbom, da članom Sokola Kraljevine Jugoslavije može biti samo neporočan državljani Kraljevine Jugoslavije.

U našim društvima ima sva sila članova, koji nisu naši državljani. Jer naša organizacija nije teritorijalna nego jugoslovenska nacionalna i opće slovenska organizacija. I društva bi prema tome morala isključiti svoje članove jugoslovene i slovene, koji nisu državljani Kraljevine Jugoslavije, pa da mognu u celosti u organizaciju Sokola Kraljevine Jugoslavije.

Iz ovoga se vidi, da je zakonodavac želio, da u novu organizaciju Sokola Kraljevine Jugoslavije ulaze pojedinci i da se iz njih formira nova građevina.

Ia mi inače JSS po svojoj biti kao demokratska ustanova i bez obzira na zakonske odnose ne bi mogao raspolažati s voljom svojega članstva u času svoje snom zakona nastupivše likvidacije, a isto tako ni s imovinom pojedinih društava.

Da prema tome dode do izražaja volja ukupnosti i da do kraja izvršimo odredbe zakona predlažem u ime Zupe zagrebačke:

Izvanredna glavna skupština Jugoslovenskog Sokolskog Saveza održana 15. decembra 1929 u Beogradu zaključuje:

1. U smislu zakona o osnivanju Sokola Kraljevine Jugoslavije od 5. decembra 1929. pristupa se likvidaciji Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, svih župa i društava.

2. Najkasnije do 25. decembra 1929. imade svako sokolsko društvo održati izvanrednu glavnu skupštinu:

a) da dađe svakom članu priliku, da odluči, hoće li ući u vitešku organizaciju »Sokola Kraljevine Jugoslavije«, b) da donese konačne odluke o društvenoj imovini.

Savezna skupština očekuje od svojega članstva, da će ga pri stvaranju odluka voditi principu jugoslovenskog Sokolstva po kojima se i do sada upravljalo.

Starosta br. Gangl stavlja na glasanje obe rezolucije. Glasa se ustajanjem. Za prvu rezoluciju glasalo je 87 delegata, t. j. većina prisutnih, dok je protiv prve rezolucije, a za drugu glasalo 11 članova. Prema tome je prva rezolucija prihvaćena. Zatim br. Gangl objavljuje, da skupština predlaže, da se pošalje prvom starešini Sokola Kraljevine Jugoslavije Nj. Vis. prestolonasledniku Petru ovaj brzoglas:

»Jugoslovenski Sokolski Savez sa svoje vanredne skupštine, na kojoj je donio odluku o stupanju u Sokola Kraljevine Jugoslavije, pozdravlja Vaše Visočanstvo kao svoga brata starešinu s dubokom verom u požrtvovni rad svih Sokola u našoj zemlji za budućnost naroda.«

Po tom tajnik br. dr. Fux čita predlog br. dr. Pavlasa, starešine župe nosačke, koji glasi: »Skupština bira odbor od četiri lica u koji ulaze braća: zamenik staroste Paunković, te članovi dr. Ribar, dr. Olip i dr. Čipčić. Ovaj odbor će biti pri ruci nadležnim vlastima, kada se bude donosio zakon o prelazu celokupne aktive i pasive JSS župa i društava na savez, župe i društva Sokola Kraljevine Jugoslavije. Ovaj predlog br. dr. Pavlasa primljen je jednoglasno od svih prisutnih. Zatim je izabran odbor od tri člana saveznog starešinstva, u koji su ušli starosta br. Gangl, zamenik starešine Paunković i član starešinstva Živković, koji su u toku drugoga dana predali nadležnim faktorima rezoluciju.

Iza toga je starosta br. Gangl održao kratak govor, u kojem je zahvalio svoj braći i sestrama na odazivu za ovu skupštinu.

Zatim najavljuje, da se na predlog svoju župu priznanje za nezavršan rad kroz 11 godina saveznom tajniku br. dr. Fuxu, predajom savezne plakete. I to je primljeno sa dugotrajnim odobravanjem. Br. dr. Mirko

Bujić predlaže da se saveznom starosti br. Ganglu izrazi zahvalnost za odani i veran rad. Isto tako da se izrazi zahvala njegovom zameniku br. Paunkoviću. To je primljeno za burnim odobravanjem.

Time je skupština završena, a s njome je završio rad i Jugoslovenski Sokolski Savez.

Starosta br. Gangl primio je sledeća pisma od Maršala Dvora:

Beograd, 9. decembra 1929.

Njegovo Veličanstvo Kralj je primio sa zadovoljstvom izraze podaničke odanosti i vernosti Njemu i Kraljevskom Domu, upućene prilikom objave sokolske sletske godine i praznika Ujedinjenja, i blagovoleo je narediti mi, da Vama i Sokolima izrazim Njegovu toplu zahvalnost.

Ministar Dvora,
B. D. Jevtić.

Tečaj Jugoslovenskog Sokolskog Saveza za vazduhoplovne oficire i podoficire u Ljubljani od 10. novembra do 10. decembra 1929.

U septembru o. g. obratila se je komanda vazduhoplovstva u Petrovaradinu na Jugoslovensko Sokolski Savez s molbom, da joj dađe na raspoloženje dobre prednjake, koji bi vodili nameravani tromesečni tečaj za vazduhoplovce u Zemunu. Komanda je htela prirediti takav tečaj zato, da dobije od tečajnika veći broj sposobnih nastavnika telovežbe, koji bi onda po raznim aerodromima nastojali pridici telesno, duševno i čudoredno zdravlje vazduhoplovaca, za koje je redovna i sistematska telovežba neophodno potrebna. — Do toga vremena bile su organizovane po raznim aerodromima pojedine sekcije za telovežbu, ali te ustanove nisu urodile željkovanim plodom, jer načelnici pojedinih sekcija sami nisu bili dovoljno spremni za učitelje telovežbe, sa premalo veštine i iskustva a i teoretskog znanja. Budući JSS nije mogao dati na raspoloženje za tako dugo vreme (3 meseca) svojih prednjaka a i potreban broj drugih predavača, zamolila je vazduhoplovna komanda sama, da JSS uzme u svoj tečaj stano-viti broj oficira i podoficira. Pošto pak Savez nije nameravao u ovoj godini prirediti tečaj za naše prednjake, dobrovoljno je priredio naročiti tečaj za vazduhoplovce. Komanda je naš predlog s veseljem prihvatila te je usvojila i po Savezu predlagano vreme trajanja tečaja od 10. novembra do 10. decembra t. g.

Tečaj za vazduhoplovne oficire i podoficire vršio se pod vodstvom uzvišenog načelnika JSS br. dr. Viktora Murnika u društvenim prostorijama »Ljubljanskog Sokola«. Tečaju je učestvovalo: 22 oficira i 9 podoficira. U ponedeljak 11. novembra je načelnik br. dr. V. Murnik u 9½ sati pre podne otvorio ovaj I. tečaj za našu pobedonosnu vojsku po prilici ovim rečima: »Braćo oficiri i podoficiri! Dopus-tite, da Vas nazovem tako, da Vas nazovem braćom, jer dolazite u sokolsku školu, koja je bratska škola i škola bratstva. Otvarajući ovaj tečaj kao načelnik JSS i vođa ovog tečaja, primite naše najlepše pozdrave. Da dolazite u tu našu školu, smatramo za izraz potpunog poverenja vodstva naše slavne armade u Sokolstvo i njegov vodstvo. Naša iskrena težnja će biti, da se pokažemo vredni toga poverenja te ga opravdamo. Kod toga želim samo jedno, naime, da može toj školi biti odmereno samo kratko vreme jednog meseca. Pružiti Vam možemo tako samo ključ, koji će Vam otvoriti put u divno kraljevstvo sokolske telovežbe, gde rastu najlepši i najsočniji plodovi, a također i najkorisniji za pojedinca, narod i državu. Pružićemo Vam uputstva, da ćete moći sami ho-dati tim putem i tražiti često sakrivenne plodove, te da ćete moći također

Beograd, 14. decembra 1929.

Čast mi je umoliti Vas, da primite i izjavite zahvalnost Sokolima na izrazima odanosti Njegovom Visočanstvu Prestolonasledniku Petru upućenim prilikom saziva vanredne glavne skupštine Jugoslovenskog Sokolskog Saveza u Beogradu.

Ministar Dvora,
B. D. Jevtić.

Beograd, 16. decembra 1929.

Čast mi je izjaviti Vam zahvalnost na pozdravima i izrazima sokolske i podaničke odanosti Njegovom Veličanstvu Kralju i Njegovom Kraljevskom Visočanstvu Prestolonasledniku Petru upućenim u ime Jugoslovenskog Sokolstva prilikom donošenja odluke za stupanje u Sokola Kraljevine Jugoslavije na vanrednoj skupštini održanoj u Beogradu.

Ministar Dvora,
B. D. Jevtić.

bački sustav; br. Lojze Vrhovec i br. Karael Ban delili su si praktičnu telovežbu na spravama, u prostim vezbama i dr.; br. Stanko Trček tumačio im je telovežbenu metodiku i pedagogiju; br. Engelbert Gangl obrazložio im je organizaciju Slovenskog Sokolstva, a br. dr. Fran Kandra organizaciju Jugoslovenskog Sokolskog Saveza; isto-riju Sokolstva predavao je urednik »Sokolskog Glasnika«; br. dr. Alija Kosić predavao je anatomiju; br. dr. Marcić Kus i br. dr. Blumauer delili su si predmet o prvoj pomoći; higijenu je predavao br. dr. Franta Mis; br. dr. Škerij predavao je antropologiju i izvršio također merenja sa svim tečajnicima. Sav taj znanstveni i zdravstveni materijal objaviće se kasnije.

Odmah na početku tečaja su braća dr. Mis i dr. Krajec pregledali tečaj-nike, a br. dr. Škerij izvršio je antropološka merenja. Rezultat lekarskog pregleda pokazao je na kraju tečaja nadasve lepe uspehe. Skoro svi pridobili su na opsegu grudnog koša i ruku. Prijašnja umornost nakon nekono-čućenja smanjila se je na minimum.

U koliko je dopuštao čas i vreme vršila se je vežba također i vani na vezbalištu. Pre svega vežbala se na letnom vezbalištu laka atletika i razne telovežbačke igre. Nažalost vreme nije dopuštalo da bi se čitav tečaj mogao održati u slobodnoj prirodi. Prorađene su u to kratko vreme sve najvažnije grane sokolskog telovežbačkog sustava.

Uspeh tečaja bio je odličan. Iz njega izašlo je mnogo dobro vežbanih vežbača, koji će moći vežbati u svojim komandama svoje drugove a i ostale vojnike. Kaspoloženje bilo je za celo vreme trajanja tečaja na visini. Vladali su potpun red i disciplina.

Tečajnici su dvaput posetili pozorište, a i neka tvornička preduzeća.

Nadasve srdacno i teško bilo je oproštajno veče tečajnika. U zahvalu za sve usluge priredili su tečajnici oproštajno veče svim svojim predavačima u ponedeljak 9. decembra u restauraciji Zvezda. Najstariji, br. Adalbert Rogulja kap. II. kl. zahvalio se u ime tečajnika u lepom i priznajućem punom govoru za izvršeno plodonosno sokolsko delo, za tu veliku požrtvovnost i za to rasvetljenje i obilno znanje. — Na njegove reči odgovorio je savezni načelnik br. dr. V. Murnik, koji je oficijelno zaključio tečaj i izrazio svim tečajnicima toplu želju, da seme, koje su primili u tečaju siju na svojim poljima, u kasarnama. — Starosta JSS br. Gangl se je u oduševljenom govoru oprostio od svih u ime JSS te je jednako kao brat načelnik zahvalio tečajnicima, da im seme urodi stotrukim plodom. U dobrom raspoloženju razvijalo se veče i približio rastanak.

Pod kraj ovog tečaja nadošlo je iz raznih drugih rodova oružja još 8 oficira za koje je priredjen tečaj za proste vežbe vojske na II. jugoslovenskom svesokolskom sletu u Beogradu. Tečaju prisustvovao je neko vreme također i br. pukovnik Knežević, referent za telovežbu u ministarstvu vojnom.

Lepši i radosniji bio bi zaključak tečaja, da nije nemila i okrutna sudbina zahtevala također i ovde svoju smrtnu žrtvu mladog br. poručnika Mihajla Popovića, koji se nesrećnim udesom kod telovežbe povredio te je nakon nekoliko dana u ovašnjoj vojnoj bolnici podlegao ozledama. Na večni počinak ispratili su ga svi tečajnici, predavači i predstavnici JSS. Načelnik br. dr. V. Murnik, kao vođa tečaja, oprostio se srdacnim rečima od blagog pokojnika, čijoj seni i uspomeni kličemo Slava!

Sednica načelništva i odbora JSS u Zagrebu 2. novembra 1929.

Sednica zbora župskih načelnika održana je 2. novembra pre podne, a sednica odbora JSS po podne u prostorijama Sokolskog društva I u Zagrebu. Prisutne su bile sve župe osim župa Cetinje i Užice, koje su se ali brzojavno opravdale. Prisutno je bilo mnogo članova Saveznog starešinstva a i načelništva.

Zbor župskih načelnika odobrio je izveštaj načelnika JSS br. dr. V. Murnika te opširno i stvarno raspravljao o pripremanju za II. jugoslovenski svesokolski slet u Beogradu, pa o međunarodnoj telovežbačkoj utakmici u Luksemburgu g. 1930. Razgovor je povernen o izvršujućim i podupirućim članovima, nadalje o važnom pitanju skijaštva u Sokolstvu i o raznim drugim stvarima. — U koliko neće biti zaključci zbora župskih načelnika izneti prilikom izveštaja br. načelnika

na sednici odbora to će oni izaći u narednom »Prednjaku«.

Sednicu odbora otvorio je starosta JSS br. E. Gangl, govorom u kojem je naglasio radost Sokolstva nad novim imenom države u čemu vidi pobjedu sokolske ideologije i punu zadovoljstvinu za desetogodišnji rad jugoslovenskog Sokolstva. Setio se i puljske tragedije, pozivajući Sokolstvo da zadrži nevinu žrtvu Vladimira Gortana u trajnoj uspomeni. Iza toga je izveštio o svečanostima imenovanja 28. peš. puka praškog imenom Tyrša i Fügnera. Tom prilikom održana je sednica starešinstva Saveza Slovenskog Sokolstva, na kojoj se je raspravljalo o učestvovanju slovenskog Sokolstva na sletu u Beogradu. Izveštaj br. staroste bio je s odobravanjem primljen.

Po tom je načelnik br. dr. V. Murnik upoznao sednicu sa zaključcima

zboru župskih načelnika u predmetu skijanja u JSS i s nacrtom dogovora između JSS i JZSS. Oba predloga pričaju se jednoglasno. Glede našeg učestvovanja na međunarodnoj telovježbačkoj utakmici u Luksemburgu g. 1930. odobren je zaključak zbora župskih načelnika, koji glasi: Ugled Sokolstva i države traži, da učestvujemo, samo ako će dopustiti finansijske prilike. Starešinstvu JSS stavlja se u dužnost, da ih prouči. S tehničke strane nema nikakvih zapreka.

U predmetu izvršujućih i podupirućih članova imaju načelnikstvo i organizacijski odsek JSS pripremiti predlog za naredni Sabor.

Iza odobrenog izveštaja br. tajnika dr. Fuxa, opširno je izvestio o pripremama za II. jugoslovenski svesokolski slet tajnik sletskog odbora br. Branko Živković, čiji izveštaj je sa zadovoljstvom uzet od znanja.

Ispred zbora župskih načelnika izneo je načelnik br. dr. Murnik provizorni program sletskih dana i to:

26. februara 1930. održaće se skijske utakmice u Mojstrani.

1. juna predletski dan školske omladine; 21. juna utakmice naraštaja; 22. juna javna vežba naraštaja, deca i vojske; 23. juna utakmice za slovensko prvenstvo i za prvenstvo JSS; 24. juna posebne utakmice članova in članica; 25. juna utakmica vrsta i pojedinaca u vrstama u srednjem i višem odeljenju i jedanaesteroboj članova; 26. juna utakmice i utakmica članova u »Odbojci«; 27. juna prvi javni nastup; 28. juna drugi javni nastup; 29. juna svečana povorka i nastup vojske.

O ozlednom fondu JSS podastao je opširan izveštaj i predloge br. dr. Kambić, koji su bili odobreni. OF JSS se naime bavi mišlju, da sagradi oporavišnice za naše članstvo.

Savezni prosvetar br. Šuklje opširno je izvestio o sednici i zaključcima zbora župskih prosvetara u Brodu, koji su bili svi odobreni. Štampani su u prošlom broju.

Za odsutnog statističara br. Milosta, izvestio je br. dr. Fux. Izveštaj se jednoglasno prima.

Gospodarski izveštaj podastao je br. Čobal te je na temelju njegovih izlaganja i predloga br. M. Petrovića i dr. Wintera zaključeno da se za sanaciju Tabora u Ljubljani isplati sve iz onih vsoata, koje su bile ubrane iz one stavke, iz koje je bio odobren zajam, ako to ne premašuje iznos, koji je odobren. Taboru neka se isplate do-

speli obroci nakon odbitka duga. Zajem se daje Sokolskom društvu i na Taboru za 25 godina beskamato i bez ikakve garancije.

Na predlog br. Fuxa stvoren je za sletski garancijski fond ovaj zaključak: Župe odnosno društva moraju uplatiti propisani garancijski fond u propisanom roku. Starešinstvo JSS se opunomoćuje, da spreči učestvovanje na sletu svim onim društvima event. članovima, koji nisu uplatili u fond i to na taj način, da im se ne izda legitimacija za slet. Garancijski fond se mora doznati Savezu te ga župe ne smiju zadržavati.

Iza toga je br. Čobal predložio proračun za g. 1930. Na predlog br. Paunkovića i dr. Budisavljevića prima se proračun do znanja a za prva tri meseca naredne godine dozvoljavaju se $\frac{2}{3}$ dosadašnjeg proračuna.

Br. Marolt je predložio u ime ljubljanske župe, da se porez za buduću godinu snizi na Din 10 uračunavši sva savezna potraživanja. — Na predlog br. M. Petrovića zaključuje se da gospodarski odsek JSS sastavi za narednu skupštinu proračun na osnovi 10 Din poreza, a za sad su odobrene dvanaestine. Jednoglasno primljeno.

Br. dr. Fux predlaže, da se naredna glavna skupština saveza održi u Beogradu 20. marta 1930. Jednoglasno primljeno.

Na predlog župe Rijeka-Sušak zaključuje se za knjiženje zaprimljenih društvenih obaveza sledeće:

Svako Sokolsko društvo, kada šalje novac savezu ili župi, šalje ga samo čekom svoje župe, dakle uvek putem župe. Kod obrazloženja u koju se svrhu novac šalje, treba se uvek uzeti u obzir najpre fond za osiguranje, a onda ranije tražbine a tek kad su namirena starija potraživanja, dolaze u obzir najnovije organizacione obaveze i opće novija potraživanja. U koliko se ovog reda društva ne bi i nadalje držala, neka bratski savez naredi i starešinstvima svih župa, da zaprimljene svote bez obzira na nepravilan predlog društva, knjiže u smislu gore citiranog predloga. — Jednoglasno primljeno.

Iza toga starosta br. Gangl zaključuje sednicu i odmah zatim otvara vanrednu sednicu u kojoj je na predlog starešinstva JSS podeljena starosti dr. Vojislavu Besaroviću sokolska plaketa u znak priznanja za njegov poštovan i mukotran sokolski rad. — Jednoglasno primljeno, uz burno odobravanje.

Sednica je zaključena u 20:30 sati.

IZ UREDNIŠTVA

Zaključujemo XI. godište našeg glasila. Dužnost mi nalaže, da tom prilikom izrazim najsrdačniju i najtopliju zahvalnost na saradnji svim članovima starešinstva, upravi listova, redakcijskom odseku JSS, svoj braći i sestrama saradnicima diljem naše mile Jugoslavije. Hvala pretplatnicima oglašivačima i kolporterima. Hvala svima onima, koji su bilo na koji način preko

našeg lista pomogli našu svetu i uzvišenu sokolsku stvar. Hvala »Učiteljskoj Tiskari«, koja je sa toliko ljubavi pažnje i ukusa izdavala naš list. Odnosno uredništva s upravom tiskare, tehničkim vodstvom i radništvom bio je iskren i bratski. U takvoj okolini raditi bio je upravo užitak, delo slast. Hvala još jednom svima — hvala sokolska!

Zdravo!

Urednik.

IZ ŽUPA I DRUŠTAVA

ŽUPA NOVI SAD

PREDNJAČKI TEČAJ ŽUPE SVE TOZARA MILETIĆA.

IV. prednjački tečaj sokolske župe Svetozara Miletica u Novom Sadu, održan je od 5. do 19. novembra 1929. godine.

Sada, koji su učestvovali samo na pojedinih predavanjima.

Od redovnih učesnika bilo je 11 članova i 6 članica. Od ovih pak po zimanju je bilo: činovnika 5, učiteljica 1, student 1, zanatlija 3, zemljoradnika

Na ovom tečaju učestvovalo je redovnih 17 učesnika iz ovih društava župe: Subotica 7, Novi Sad 2, Petrovac 2, Čurug 2, Mol 1, Kula 1, Vrbas 1 i Turija 1. Osim toga bilo je na tečaju još 5 vanrednih učesnika iz Novog

2 i domaćica 5. — Ceo rad na tečaju tekao je vrlo dobro i tečaj je sa uspehom završen. Slika nam prikazuje tečajnike zajedno sa predavačima o kojima smo pisali već u jednom ranijem broju.

ŽUPA ZADAR-ŠIBENIK

IX. SLET SIBENSKO-ZADARSKE SOKOLSKJE ŽUPE U ŠIBENIKU 15. I 16. JUNA 1929.

USPESI NATECANJA U LAKOJ ATLETICI NA IX. ŽUPSKOM SLETU 15. JUNA 1929. GODINE U ŠIBENIKU.

(Nastavak i svršetak.)

Utakmice članova: 1. je odeljenje iz Šibenika sa 317 t. 85,67%, dobiva veliku diplomu. Pojedinci: 1. Marković Milivoj 58 t. 96,66%, 2. Filipi Milan 55 t. 91,66%, 3. Biluš Zvonko 53,5 t. 89,14%, 4. Vikario Ivan 52,5 t. 87,5% — svi iz Šibenika, dobivaju veliku diplomu. 5. Jurić Petar i z Šibenika 50,5 t. 84,16%, 6. Slović Marko iz Knina 50 t. 83,33%, 7. Vojvodić Jovo iz Knina 47,5 t. 79,16%, 8. Čeko Tode iz Knina 41 t. 66,33% i 9. Tošić Ivo iz Šibenika 38,5 t. 64,16% — dobivaju malu diplomu.

¹ Napomena uredništva: Početak članka vidi u br. 21. »Sokolskog Glasnika« na str. 6.

Utakmice članica: pojedinke: 1. Markon Marija 44,5 t. 89% dobiva veliku diplomu; 2. Žluvova Dragica 39,5 t. 79%; 3. Budisavljević Branka 38,5 t. 77%; 4. Vitalijani Marija 36,5 t. 73% — sve iz Šibenika, dobivaju malu diplomu.

Utakmice muškog naraštaja: 1. Odeljenje Šibenik 210,5 t. 70,80%. 2. Odeljenje Šibenik 173 t. 58,87%. Pojedinci: 1. Košta Nikola 44 t. 88% — dobiva veliku diplomu, 2. Benković Damir 40,5 t. 81%, 3. Milić Albert 39 t. 78%, 4. Jurinić Josip 35 t. 70%, 5. Ronac Veljko 34 t. 68%, 6. Jukić Franje 32 t. 64%, 6. Bianki Romildo 32 t. 64%, 7. Stipanović Dušan 30,5 t. 61%, 8. Zorić Josip 28 t. 56%, 9. Bulat Branko 26 t. 52%, 10. Mileta Josip 22 t. 44% i 11. Šarac Ivo 20,5 t. 41% — dobivaju malu diplomu. Svi naraštajci su iz Šibenika.

Utakmice ženskog naraštaja: 1. Odeljenje Šibenik 255,5 t. 82,42%, dobiva malu diplomu. Pojedinke: 1. Trašani Nevenka 49 t. 98% i 2. Budisavljević Desanka 47 t. 94% — dobivaju malu diplomu.

Pregledna skrižaljka.

o učestvovanju vežbača i vežbačica na IX. župskom sletu, 15. i 16. juna 1929. godine u Šibeniku.

Tek. broj	Društvo		Natecalo se				Sudelovalo u prostim vežbama										Sprave	Posebne tačke	Sve ukupno	Opaske
			m. č.	ž. č.	m. n.	ž. n.	st. br.	m. č.	ž. č.	m. n.	ž. n.	m. d.	ž. d.	mor. voj.	Ukupno					
I.	Župa „Rijeka“, Sušak	prijav. sudel.					12	60	20	25	25				142	12	69	233	Borasova kola 24, m. n. bat. 45 — 58	
		sudel.					12	38	13	12	14				89	7	69	165		
II.	Župa „Vojv. Hrvoje“, Split	prijav. sudel.					80	40	20	40	40	40	50		310	6		316	— 164	
		sudel.					26	20	10	15	12	32	30		145	7		152		
1	Benkovac	prijav. sudel.	6		5			10		6	6	10	5		37			48	— 48	
2	Betina	prijav. sudel.																		
3	Biograd n./m.	prijav. sudel.						18	7			10			35			35	— 28	
		sudel.						7							7			7		
4	Drniš	prijav. sudel.	3		6			6		6	6	6	6		30			39	— 39	
5	Filip-Jakov	prijav. sudel.																		
6	Kistanje	prijav. sudel.																	72	
7	Knin	prijav. sudel.	6		6		12		12	6	10	20		60				6		
		sudel.	3				3							3					— 66	
8	Murter	prijav. sudel.						8		8		15		31			31		— 31	
		sudel.																		
9	Novalja	prijav. sudel.																	36	
10	Novigrad	prijav. sudel.																		
11	Pag	prijav. sudel.	4		4		10	10		8				28					— 36	
		sudel.																		
12	Preko	prijav. sudel.						8		8		15		31				31	— 31	
		sudel.																		
13	Siverić	prijav. sudel.						7		6		14		27				27	— 27	
		sudel.																		
14	Šibenik	prijav. sudel.	6	5	12	12	30	40	10	50	50	60	60	160	460	18	16	529	Posebna tačka 16 morn. s veal. — 34	
		sudel.	6	4	12	9	20	30	10	22	22	112	58	160	434	14	16	495		
15	Tijesno	prijav. sudel.																	50	
		sudel.																9		
16	Vodice	prijav. sudel.						16		7		18		41				50	— 28	
		sudel.						10						10				12		
Ukupno . . .		prijav. sudel.	25	5	33	12	132	235	57	176	133	198	141	160	1232	36	94	1437	— 590	
		sudel.	9	4	12	9	58	101	40	49	48	144	88	160	688	28	97	847		

ŽUPA LJUBLJANA

PROSLAVA SOKOLSKEGA PRAZNIKA V SODRAŽICI.

Letošnji 1. decembar je proslavil naš trg kakor naše društvo in šola na iako slovesen način. Po trgu ni bilo hiše, raz katere ne bi vihrala naša nova jugoslovenska trobojnica, videlo se je, da so tržani dodobra razumeli pomen tega slavnostnega dne. Po slavnostni maši se je vršila najprej v šoli primerna prireditev, pri kateri je gošpod šolski uprav. Stanko Vodopivec pojasnil zbrani mladini in občinstvu pomen podmladka rdečega križa in slavnostnega dne. Sledile so deklamacije, pevške in telovadne točke, ki so nadvse razveseljivo dobro izpadle. Zvečer pa je imelo sokolsko društvo v dvorani pri Starcu akademijo. Brat starosta je vznešenih besedah orisal jasno dogodka 6. januarja in 3. oktobra. Svečan je bil trenutek zaprisege novega članstva. Posebno pa je omenjati dejstvo, da je bila ne samo vdba temveč tudi snov sama na sebi delo sokolskih sester in bratov. Br. Rupnik je posvetil sokolskemu društvu v ta namen deklamacijo »Svoji domovini«. Brat društveni pevovodja je ugalsbil po Čebularjevemu besedilu pesem »Le z nam«. Pevski zbor je nadalje zapel »Jadransko morje«, »Zrinjsko Frankopansko« ter »Slovana«. Vaje za moški naraščaj in članice je sestavil br. načelnik Fajdiga. Za ženski naraščaj ter članice pa sestra Majda Umnikova. Telovadbo je spremljal tamburaški zbor. Tako je preživela sokolska družina prav lep večer. Zdravo!

IZ UPRAVE

U glavi poslednjeg svečanog 1. decembarskog broja »Sokolskog Glasnika« pomutnjom je ostavljena cena 2 Din. pa su stoga neka bratska društva za prekobrojne primerke poslala samo po 2 Din, premda su u trim okružnicama pre izdavanja lista bila upozorena na to, da će biti cena 3 Din. Molimo ih, da nam razliku naknadno doznače. A sva ona br. društva, koja još nisu poslala novac za svečani broj neka to učine odmah. Ostalu braću i sestre pretplatnike molimo, da nam što skorije namire zaostalu pretplatu.

Današnjem broju prilažemo cenik tvrtke Humanik, a i naše novčane doznacnice, da nam namirite zaostalu pretplatu.

Svim oglašivačima i pretplatnicima želimo srećnu Novu godinu 1930.!

AKADEMIJA LJUBLJANSKEGA SOKOLA V PROSLAVO SOKOLSKEGA PRAZNIKA.

Ljubljanski Sokol je proslavil letošnji 1. decembar s lepo uspešno telovadno akademijo. Telovadni spored akademije je bil pester in vse točke dobro naučene. Akademijo je posetilo mnogo občinstva in napolnilo telovadnico do zadnjega kotička. Zastopniki vsch oblasti so bili polnoštevilno zastopani.

Akademijo so otvorili naši malčki z bojno tekmo. Preplezavati so morali latvenik in premagovati mnoge ovire, ki so zahtevale poleg spretnosti tudi hitrost. Ženska deca z vajami z

vaju veliku diplomu. 3. Štrkalj Domina 39 t. 78 %, 4. Bogdan Marija 38 t. 76 %, 5. Budisavljević Jelka 35,5 t. 71 %, 6. Durica Irma 30,5 t. 61 %, 7. Benzia Zorka 29 t. 58 % i 8. Dunkić Katka 26 t. 52 % — dobivaju malu diplomu. Sve naraštajke takmičarke su iz Šibenika.

Uporedujuća skrižaljka brojčanog nastupa kod pokusa i javne vežbe na župskom sletu. — P = koliko je nastupilo kod pokusa, V = koliko je nastupilo na javnoj vežbi, — = manje, + = više.

	P	V	—	+
članova	111	101	10	—
članica	52	40	12	—
starija br.	98	58	40	—
muški naraštaj	60	49	11	—
ženski naraštaj	68	48	20	—
moška deca	126	144	—	18
ženska deca	69	88	—	19

Ukupno 584 528 93 37

Svih je nastupilo 56 manje. Kod starije braće pripisuje se manjak ne disciplini pojedinih članova, dok kod članskih i naraštajskih kategorija narušavanju jedinstvenosti izvedbe slabim ili krivo naučenim izvođenjem.

Mr. Lj. Montana.

obroči je pokazala dokaj teško sestavo jako dobro. Primerni in lepi gibi so se prilagali. Le v izvajanju bi bilo želeli malo več živahnosti. Nad vse dobro je izvajal moški naraščaj »devetorico«. Sestava polna življenja je navdušila ne samo gledalca, ampak tudi naraščajnike same. Kljub nepretrganosti gibov in brez odmora med posameznimi vajami so jo ob ponovitvi izvajali še lepše in temperamentnije. Ogledati bi bilo tu pa tam, predvsem par preshodov in bilo bi vredno, da se ta sestava napiše, da jo morejo vaditi tudi druga bratska društva. Nastop starijih bratov z vajami s palicami je izzval občinstvo do viharnega navdušenja. Po vsaki strumno izvajani vaji so želi aplavz. — V lepih in okusnih oblekah so člani izvedli proste vaje za mednarodno tekmo v Luksemburgu pohvalno. Težka sestava zahteva poleg vztrajnosti tudi ritmični čut. Vrsta na drugo broječa devet telovadcev nam je nudila mnogo užitka. Ni bilo videti sicer vratolomnih vaj, ali vse izvedbe so bile precizno izvedene. Premalo se polaga na lepoto izvedbe, posebno še na orodju. Pri javnih nastopih vidimo navadno vaje, ki bi jih telovadec rad pokazal, ali jih ne obvlada in radi pomankanja moči prej skoči z orodja. Vrsta je pokazala, da je kos najtežji vaji in tudi lepi izvedbi. Soditi moremo, da vlada v njej prava sokolska navdušenost in da se temeljito pripravlja za prihodnji vsesokolski zlet. Devetorica ženskoga naraščaja je imela mnogo lepih gibov, primernih za naraščaj, ali rajši bi videli to izvedbo bolj živahno. Neka nesigurnost se je opazila vsaj pri nekaterih. Nad vse lepo je bilo videti moški in ženski naraščaj pri preskokih. Moški naraščaj

je skakal preko mize, ženski pa preko koze. Lepi skoki moškega naraščaja so zadivili občinstvo. Ta sigurnost in prožnost v teh telesih je povedala mnogo. Prosti ženski naraščaj je pokazal sigurne in lepe preskoke čez kozo. Druga vrsta moškega naraščaja je skakala v višino ob palici. Zanimiva je bila ta točka radi tega, ker se je pokazal tak skok v telovadnici. Med skakalci jih je bilo par, ki so pokazali, da bodo ob redni in vztrajni vadbi dosegli lahko lepe uspehe. Članice so nam pokazale ponovo dr. Murnikovo sestavo »Po jezeru«, ki so jo jako dobro izvajale. Ob malo hitrejši godbi bi bila še lepša. Kljub temu, da je Ljubljanski Sokol že večkrat nastopil s to točko, je bila kakor nova. Spored so zaključili člani z novo dr. Murnikovo sestavo »Poloneza« na Šopenovo godbo. Težko je izreči kritiko o tej njegovi sestavi. Če rečemo, da prekaša vse dosedanje njegove, rečemo premalo. Novi gibi, novi obrati in novi prehodi iz ene tvorbe v drugo se vrstijo pred očmi gledalca in najrajši bi gledal te gibe venomer. Buren aplavz občinstva je zahteval, da so to točko ponovili. Težki gibi, ki sledijo drug drugemu brez premora zahtevajo za to sestavo celega telovadca.

Po končani telovadbi se je vršila zabava s plesom.

AKADEMIJA SOKOLA II V LJUBLJANI.

Na izredno svečan način je agilen Sokol II na državni praznik proslavil dvojno slavlje, praznik osvobođenja in ujedinjenja ter rojstni dan Nj. Vel. Kralja Aleksandra I. s slavnostno akademijo ki je v vsakem pogledu uspela. Telovadnicno državne realke je občinstvo, med katerim smo opazili predstavnike JSS, župe in skoro vseh ljubljanskih okoliških sokolskih društev, napolnilo do zadnjega kotička. Telovadna akademija je obsegala 11 izbranih in pestrih telovadnih točk ter se je pričela točno ob 20.

Uvodoma je društveni starosta br. dr. Milan Šubić v lepo zasnovanem govoru kratko orisal delovanje Sokolstva, zlasti pa je poudarjal državniške čine Nj. Vel. Kralja v letošnjem letu, ki so zgodovinskega pomena za celokupni jugoslovanski narod, t. j. 6. januar, 3. oktober in končno 5. decembra. Svoj govor je br. starosta zaključil s klicem, polnim vroče ljubezni in vdanosti do našega Kralja: Živel Kralj Aleksander. Živela Jugoslavija, čemur so se odzvali vsi navzoči.

Telovadni nastop je otvorila moška deca (22), ki je troje prostih vaj izvedla prav skladno in dobro; enako lep in ljubeč je bil nastop ženske dece (14). Tudi nato sledeči nastop sedmoročice moške dece je bil prav zadovoljiv, le obleka je nekoliko kvarila celotni utis. Proste vaje moškega naraščaja (9) so bile prav dobro izvedene ter občinstvo ni štedilo s priznanjem. Ženski naraščaj (8) je skoro brezhibno izvedel proste vaje z obroči po znani Pospisilovi godbi ter se je občinstvo divilo krasni in precizni izvedbi. Pri orodni telovadbi sta nastopili dve vrsti moški naraščaj s skoki čez mizo in moška deca čez konja na šir. Obe vrsti sta za svoje krasno izvedene preskoke želi zasluženo pohvalo občinstva. Nato je petorica ženskega naraščaja izvedla prav dobro in precizno proste vaje, sestavo sestre načelnice. Simultane vaje članov na dveh konjih na šir z ročaji so bile prav posrečene in dobro izvedene, nakar so članice (6) izvedle precizno in graciozno proste vaje za letošnji VII. zlet poljskega Sokolstva v

Poznanju. Dolge in krasno izvedene proste vaje so napravile na občinstvo najboljši utis. Nad poldrugo uro trajajoči telovadni spored so zaključili člani, z deveterico znanega telovadnega strokovnjaka brata Erbenja, v okusnih belih oblekah. Izvedba je bila veseskozi vzorna in brezhibna. Vaje se odlikujejo po pestrosti gibov iz lahke atletike, boksa, mečevanja itd. ter so bratje želi zasluženo pohvalo gledalcev.

S to nadvse uspelo telovadno akademijo je zaključil agilen Sokol II svoje 20letno smoteno in plodonosno sokolsko delovanje, želimo pa da bi tudi nadaljeval svoje delo s podvojeno silo za splošno duševnih in telesnih sil vsega našega jugoslovenskega naroda. Iskrena zahvala tudi neumornemu bratu načelniku Trčku, načelnici sestri Ryškovi ter celokupnemu prednjaškemu zboru, ki se ni strašil truda in nam nudil zares lep telovadni večer. — Zdravo! J. H.

PROSLAVA 1. DECEMBRA NA JEZICI.

Tudi jeziški Sokol je proslavil praznik jugoslovenskega narodnega ujedinjenja s svečano akademijo, ki se je na sam narodni praznik vršila v lastnem Sokolskem domu. Akademijo,

ki je bila razmeroma dobro posečena, je otvoril pevski zbor »Zore« z Zajčevim koračnico »U boj!«. Naraščajnik br. Kušar je z zanosom pred četo naraščajnikov deklamiral Ganglovo pesem »Mi mladci«, nakar so sledile župne proste vaje moške dece, članov in ženske dece. Sledila je vrsta moškega naraščaja z vajami na bradlji, ki so bile izvajane prav dobro. Vrsta članov, ki je tudi nastopila na bradlji, je pokazala od svojega zadnjega nastopa znaten napredek. Ponovno je nastopil pevski zbor »Zore« z vedno lepo pesmijo »Slovenec, Srb, Hrvat«, nato pa je član Ljubljanskega Sokola br. Veskoslav Bučar izpregovoril o pomenu narodnega praznika. Po kratkem odmoru so nastopili še člani z dr. Murnikovimi vajami za vsesokolski zlet v Beogradu, nakar je še sledilo nekaj telovadnih točk, kakor: proste vaje ženskega naraščaja, vrsta članov na konju, skupinske vaje moškega naraščaja ter simbolične proste vaje »Jugoslavija«. Z deklamacijo »V proslavo ujedinjenja«, zaključnimi skupinami in državno himno pa je bila lepo uspela prireditelj končana. Jeziški Sokol je s to svojo prireditvijo zopet pokazal, da razpolaga v vrstah moškega naraščaja in članov s prav dobrimi močmi, ki bodo z vztrajnim vežbanjem še lahko dosegle prav lepe uspehe. —č—

Proslava državnega in sokolskega praznika
v sokolskem društvu Šiška — župa Ljubljana.

ŽUPA ZAGREB

PROSLAVA 1. DECEMBRA SOKOLSKOG DRUŠTVA I U ZAGREBU.*

Vrlo poštovane gospode i gospodo!
Draga braćo i sestre!

U nizu surih dana svagdašnjice, što huje pored nas, gotovo nećužno i nevidljivo, ostavljajući samo malo žive radosti iza sebe, iskrsnuo je i opet pred nama veliki dan: 1. decembra. A kad nam se on pojavi, sokolska srca zakucaju silnije, sokolske se duše vedre, Sokolstvo zaokuplja sveti zanos. — Sokolstvo je verno svome prazniku 1. decembra, jer je on praznik narodnog ujedinjenja — vrhovne svetinje Sokolstva. I slavi ga postavljano kao svoju slavu. Lani uz svirku kuršuma, a ove godine na uzdignutoj pučini mrke Jugovine! Jer Sokolstvo stoji vazda na braniku svoje zavetne

* Radi lepog sadržaja donosimo u celosti govor staroste društva br. Ede Markovića, koji je održao na proslavi sokolskog praznika u Zagrebu.

misli: jugoslovenskoga jedinstva i slovenskih ideala. U slobodi — nesputano u svojoj duši, a nošeno svojim neobuzanim idealizmom, ono leti visoko ispred i iznad onih, što puze okovani i stegnuti uskim pogledima našnjice. Tako slobodno Sokolstvo ne služi nikada nikome izvan sebe, izvan svojih ciljeva, ciljeva viteštva i čojstva. — U punoj snazi, svesno svoje sveže mladosti i moći, ono suspregnuto daha sluša kucanje bila narodnog i buja od krepkih sokova, čuvajući ih za najsvetije podvige naše rase — koji će doći. Bez ispravanja i nadmetanja, ali puno vere i samosvesti. — U bratstvu i iskreno proosećanom demokratizmu, na kojem počiva naš moćni Savez i na kojem ga drži neodstupno, čvrsto i trajno svojevolutna disciplina sokolska.

I u tome stavu, vazda isti, dočeka li smo, da se naša ideja jugoslovenska iz naših grudi popela na visoko, da se ozvančila i postala državnom. Prvi decembra našao nas je ove

godine u zvaničnoj Jugoslaviji sa zvaničnim narodom jugoslovenskim. — Kolika li je poniženja preživelo naše Sokolstvo zbog te misli! I što je više podnosilo rad nje, to mu je bila svetinja. Njezina je vrednost rasla s patnjama prepaćenim radi nje. — Zato je na Sokolstvu, da je i sada čuva toplo na svojim nedrima, visoku i uzvišenu. Neka je pored zvanične crkve, koja nikada ne može da sačuva iskonsku misao u njezinoj prvobitnoj čistoti i uža zajednica duša vernika, ta prava crkva duhovna, koja će joj čuvati neokaljanu bit. Neka je daleko od nas pomisao, da se radujemo, bude li tko trpio od nje, jer je ona lepa samo, dok se trpi za nju.

Tako slobodarsko Sokolstvo diže i danas o svojoj najboljoj slavi smiono i ponosno, razdragano i veselo svoju slavnu zastavu. Danas i posebiće. Jer današnjim danom ulazi Jugoslovensko Sokolstvo u svoju sletsku godinu. Danas je prvi dan te godine, koja treba da ovenča novom slavom naše bratstvo. I danas treba da se svi zaverimo, da ćemo uložiti sve svoje snage i svu svoju ljubav u mobu, na koju nas zove sokolski poklič. Da stignemo na nju svi pripravi i s punom dušom. Da nas na njoj zagledaju i svoji i tuđi. Da svrstamo svoje snage u sokolske vrste, pa da se prebrojimo i odvažnimo. Da se od nepreglednih redova crvenih naših košulja, koje će se njihati i lelujati pod junačkim korakom divnih Sokolova, zata lasa krv i naša i dušmanska. Naša prebujala samovesšću i verom, a dušmanska preključala strahom i divljenjem! — Spremimo se, da ove godine skoncentrisano sve svoje snage, da poletimo u naš Beograd, prekaljeni najlepšim duhom svojim, da ga svega zadobijemo za lepotu naše misli i naših ideala. Da se tamo mogemo napiti na vrelu naše ukupne snage. — U Beograd! U naš stari, dragi Beograd, koji još kunja i luta, koji je posle teških nevolja i patnja tek dospio, da se preporodi materijalno, ali koji će se preporoditi i duhovno, da bude luč naše nacije iz vekova u vekove.

Naš rad oko sleta i za slet neka bude ujedno i rad za našu misao. Ne samo u našim redovima, nego i izvan njih. Mi treba da osvajamo široke redove narodne za naše jugoslovenstvo, za naš čisti ideal, koji se nikada nije ničim kompromitovao. A u tom poslu treba, da nosimo prvi barjak neustrašivoga rada mi: Sokoli zagrebački. Iz centra kraja, iz kojega su zablještali prvi zraci veličajne misli narodnoga jedinstva i jugoslovenskog osećaja, treba da misao ponovo uskrsne i rasplamsa duhove. Pa da pređemo preko svih teškoća sadašnjosti i

zagledamo vedro u lepote budućih dana, za koje treba da radimo i na koje treba da mislimo vazda, da nam budu stalni podstrek u nizu surih dana svagdašnjice. Zdravo!

PROSLAVA UJEDINJENJA U NOVOJ GRADISKI.

Proslava 1. decembra u Novoj Gradiski, značila je ove godine naročitu manifestaciju sokolske i narodne jugoslovenske misli.

Do podne su, inicijativom Sokolskog društva položeni vencu na spomenik prvog Jugoslovenskog Kralja Petra I. Oslobođioca. U ime Sokolskog društva položio je venac br. Milorad Vlatković, naglasivši radost Jugoslovenskog Sokolstva radi ostvarenja Jugoslavije, koju će Jugoslovenski Sokoli čuvati kao sveti simbol nacionalne Golgote i nacionalnog vaskrsa. Osim Sokola položili su vence: Narodna Odbrana, dobrovoljci i rezervni oficiri. Iza kako je gradska glazba intonirala državnu himnu, otišli su Sokoli u Sokolanu, gde su novi članovi, posle lepe pogovora zamenika starešine br. St. Gruber, položili svečanu zakletvu.

Posle podne je sokolski podmladak obišao i okitio grob vrednog Sokolika i dragog brata Ivice Retla. Tom prilikom je govorio član prosvetnog odelaka br. Dušan Novaković pozivajući braću i sestre, da ne zaborave grob pok. Ivice i da im on bude uzor i primer u sokolskom delovanju.

Na večer je održana svečana akademija, koju je otvorio brat St. Gruber, posebno istaknuvši, da je sokolska ideologija i uzdržljivost našla svoje opravdanje u ovogodišnjim događajima i potvrdu zdrave misli i velike budućnosti. Zatim je br. Dr. Vi. Rižnar održao izrađeno i iscrpljivo predavanje: O idejama jednakosti i bratstva u Sokolstvu.

Gimnastičke tačke programa izvedene su lepo, skladno i korektno. Naročito se mora istaći dobra izvedba prostih vežbi članica kao i petica članova. Elegancija i gipkost članica u izvođenju vežbi, oštšina, tačnost i odlučnost u stanovima članova, izazvali su buran pljesak. Lep uspeh je postigao ženski naraštaj vežbama s veslima. Muška i ženska deca su kao uvek bila najsrdajnije pozdravljena. Pošto je sokolski pevački zbor otpevao »Na vrelu bratstva« završen je program skupinom »Pobeda Jugoslavije«, koju je lepo zamislio i iscenirao brat St. Gruber.

Ogrešili bi se, kad ne bismo makar i pod cenu da provedimo skromnost vredne načelnice sestre Mare Hajek priznali, da je ona pokraj br. Gruber najviše pridonela uspehu ove akademije. Zdravo! Dudo.

ŽUPA KRANJ

LEPA SOKOLSKA MANIFESTACIJA NA JESENICAH.

Agilno sokolsko društvo na Jesenicah je na narodni in sokolski praznik dne 1. XII. lepo proslavilo 25letnicu svojega obstoja in obnem slovesno otvorilo svoj Prosvetni dom. Dopoldan ob 10. uri se je vršila v dvorani novega doma izredna društvena glavna skupščina, katere so se razcen domačega članstva udeležili kot zastopnik bana Dravske banovine sreški načelnik g. dr. Tekavčič iz Radovljice, kot zastopnik komandanta Dravske divizije generala Save Tripkovića pa g. ppukovnik Jaklič, dalje jeseniški mestni župan g. Andrej Čufer za jeseniško občino in generalni ravnatelj g. Karol Noot za Kranjsko industriju

ske družbo na Jesenicah. JSS sta zastopala podstarosta br. Bogumil Kajzelj in inž. Albert Poženel iz Ljubljane. GSŽ pa br. starosta Janko Samoj, načelnik Franc Ažman in tajnik Josip Cvar. Skupščina sta se udeležila med drugimi tudi prvi društveni voditelj br. Bojan Drenik iz Ljubljane ter bivši društveni podstarosta, organizator in vodja sokolskega gledališča br. Jaka Špicar iz Radovljice ter sokolski odposlanci iz društev Bled, Boinj, Koroška Bela-Javornik, Kranj in Tržič.

Društveni starosta br. dr. Maks Obersnel je otvoril izredno glavno skupščino, pozdravil vse navzoče Sokolstvo, predvsem pa zastopnika oblasti, vojske, mestne občine, Kranjske

VEKOSLAV BUČAR (Ljubljana):

Kod Lužičkih Srba.

(Nastavak 6.)

Listajući po spomen knjizi, koju nam je ponudio u potpis, našao sam takoder i na nekoliko Masarykovih rečaka koje žalost nisam mogao pročitati. Knjižnicu je posetio 10. septembra 1884. Našao sam još više potpisa velikih muževa, od kojih sam ali upamtio samo Čelakovskog, koji je bio u Budyšinu g. 1887.

Poslednje je vreme, da se oprostimo, ako hoćemo još uhvatiti vlak za Radwor. Zadovoljni, da smo zahvaljujući ljubaznosti gospodina Šolte, dobili tako lep pregled duševne kulture najmanjeg bratskog naroda oprostimo se i veseli pohrlismo na stanicu.

VIII.

Radwor (nem. Radibor) je narodno vrlo svesno, katoličko selo, severno od Budyšina. Vlak vozi prema Radworu u velikom luku, tako da se za čitavo vreme vožnje lepo vidi krasna panorama Budyšina, grada kralja Sama kao što kaže narodna predaja. Selo ima stanicu i stajalište. Izadosmo na stajalištu, jer nas je ovdje čekao br. Nawka, koji nas je odveo u svoj stan u staru školu.

U svojoj radnoj sobi nam je pokazao svoju knjižnicu, u kojoj je pre svega krasna zbirka slavističkih dela i čitav niz rečnika svih slovenskih jezika. S najvećom ljubavlju otvarao je knjigu za knjigom te ju nama pokazivao. Na naše čuđenje, da ima to

lika dela iz slovenske književnosti odgovorio nam je: »Naš lužičko-srpski narod je malena slovenska kapljica u velikom nemačkom moru. A kad listam po tim knjigama, vidim veličinu slovenskog sveta. Ta veličina a i svest, da smo također mi Lužički Srbi malen deo toga velikoga slovenskoga roda, daje nam snage, da ustrajemo na našim narodnim kulama u borbi za prava našega naroda!«

Međutim nam je donela njegova kćerka Cecilija kavu i kruh. Sestra Cecilija važi u Lužici za najlepšu Srkinju. Uvek nosi narodnu nošnju, koja joj odlično pristaje. Kao njen otac, je također i ona oduševljena Sokolica i kao takva je učestvovala već mnogim sokolskim sletovima.

Br. Nawka pozvao nas je, da ostanemo kod njega na večeri. Pozvao je dve devojčice iz sela, koje su sa sestrom Cecilijom pevale lužičko-srpske narodne pesme, a brat Nawka ih je pratio na klaviru. Na naše veliko iznenađenje br. Nawka odlično je zapjevao čitav niz jugoslovenskih peskočnica te završao također i naša kola. Imao sam utisak, da sam negde kod kuće, a ne daleko gore na se veru...

Iza večere, kod koje smo navedrali Slovenstvu, Lužici i Jugoslaviji poklonio nam je br. Nawka svakome još nekoliko knjiga, od kojih je najzanimljivija »Listy z Prahy«. U toj knjizi sabrao je sve listove, koje je kao bogoslov njegov šurjak prerano preminuli lužičko-srpski pesnik Mikławš Andrić pisao svojim roditeljima. Iz tih pisama se lepo razabire, kako se je u jeziku razvijao mladi An-

dricki, koji došavši iz osnovne škole nije znao napisati niti jedne reči u svom materinskom jeziku.

Dobre volje i veseli, da smo kod br. Nawke proživeli tako lepe časove, oprostismo se od svih, koje smo upoznali i u pratnji br. Nawke odosmo na stanicu.

»Evo brata Měrcina«, reče br. Nawka, kad je vlak ušao u stanicu. I doista kod prozora vagona ugledasmo mladica, koji je veselo pozdravljao br. Nawku. To je mladi lužičko-srpski umetnik br. Měrcin Nowak, koji se upravo vraća iza završenih studija iz Varšave u domovinu. O njemu su mi već mnogo pričali. Br. Skala već mi ga je u Berlinu preporučao za pratiočca i tumača na mom putovanju. Ali, kad sam u Budyšin pitao za njega, rekoše mi, da se neću moći sastati s njime, jer namerava još neko vreme ostati u Poljskoj. Zato sam bio tim više veseo tog nenadnog susreta. S prijateljem Jožom udosmo u njegov vagon i naskoro smo bili u najživahnijem razgovoru. Br. Nowak bio je prošle godine u Skoplju na pokrajinskom sokolskom sletu te je tom prilikom tako zavoleo naš narod, naročito su ga zanimala naše crnokose i temperamentne Skopljanke, koje nikako ne može zaboraviti.

Dogovorismo se, da ćemo se narednog dana sastati u Bukecima kod br. Wiele gde ćemo sastaviti nacrt mog daljnje putovanja. U Ratarica (nem. Ratwitz), stanica pre Budyšina, oprostismo se i kad kliknismo br. Nowaku »Na zdar«. Počeli su se nemački suputnici zgražavati radi »česke bezobraznosti«, koji si dopuštaju

na »nemačkoj« železnici govoriti slovenskim jezikom. Neka dama s punim ustima zlatnih zubiju izazovno je ponavljala naš pozdrav: »Nacta, nacta!«

Iz Ratarica dodosmo po lepo kaldrmisanoj cesti u pola sata u Budyšin.

Budyšin — pogled na lužičko-srpsku crkvu.

IX.

Prijatelj Jože se oprašta. Rado bi propustovao samnom svu Lužicu, ali ga u domovinu zove vojnička dužnost. Otrpatrih ga na stanicu i kad se vratih u Serbski dom, reče mi br. Janak, da se moram javiti kod budyšinske policije, jer bez prijave ne sme nikome biti u gradu dulje od dvadeset četiri sata.

Na policiji pošalje me sluga k nekome višem činovniku. Kažem mu svrgu svoga dolaska i ko sam. Činovniku, koji me je primio u početku vrlo

prijazno uozbiljilo se lice i kao strogi ispovednik počeo me ispitivati o svrsi mog putovanja, odakle dolazim, kako mislim putovati i gde stanujem. Kad mu rekoh da sam u Serbskom domu, odmerio me od nogu do glave i hladno reče, da se moram javiti kod

njegovog kolege. Kad drugog gospodina ista pesma, samo da je taj još stroži i još više radoznao. Nikako nije mogao razumeti, zašto sam posetio birokratskoj glavi i odgovarati sam mu morao na najrazličitija pitanja. U putnu ispravu mi je napisao, da smem putovati »Von Berlin nach Hochkirch« te mi uljudno reče, da se moram u buduću javiti na vreme, jer u Nemačkoj vlada drukčiji red, nego na Balkanu. Inače ga vanredno veseli, da me zanima nemačka provincija, gde se na svakom koraku vide trago-ve velike nemačke kulture, koju mora

industrijske družbe, dalje odposlance JSS in GSZ ter br. Drenika in Špicarja ter zastopnike ostalih društev. Br. starosta je v kratkih in lepih besedah omenil marljivo delo jeseniškega Sokola in njegovo stremeljenje in razveseljivo konsolidacijo in ureditev države ter da ima letošnji 1. december mnogo lepše obeležje kot lanski, ko je še obstajala velika nevarnost za razpad države, kar pa je preprečil naš modri vladar kralj Aleksander ter je prečital pozdravno brzojavko, odposlano Nj. Vel. kralju Aleksandru, s katero mu sokolsko društvo na Jesenicah ob priliki proslave 25letnice društvenega obstoja in otvoritve doma izreka neomejeno udanost in zvestobo, kar se je sprejelo z živahnim odobravanjem na znanje. Društvena godba je nato intonirala državno himno. Nato je predsednik društva Pro-

akademija, pri kateri je nastopil z nekaterimi glasbenimi točkami tudi društveni orkester in katere se je udeležilo toliko občinstva od blizu in daleč, da je bila prostrana dvorana z balkonom zasedena do zadnjega kotička. Prisostvovali so telovadnici akademiji tudi vsi zastopniki oblasti, vojske, občine, Kranjske industrijske družbe, JSS in GSZ, kakor tudi zastopniki in članstvo bližnjih sokolskih društev. Pred početkom akademije je zbrano množico ljudstva pozdravil v imenu JSS br. Kajzelj, nakar je močan pevski zbor delavskega pevskega društva »Sava« iz Jesenic pod vodstvom pevovodje g. Gostića zelo lepo odpel »Bože pravde«, »Slava delu« in »Kralj Matjaž«. S prvo telovadno točko je nastopila moška deca 18 po številu z vajami s palicami, ki jih je izvajala prav dobro, nakar je 9 belo oblečenih

naraščaja, ki ga je vodil br. Mirko Cerne. Nato je nastopila na bradlji vrsta 7 mladih telovadcev, med katerimi smo opazili nekaj prav dobrih telovadcev, takoj nato pa je nastopila na visoki bradlji elita društvenih telovadcev, ki so pod vodstvom br. Buha izvajali vrhunške sestave, prepletene s komplikiranimi obrati, stojami, razvokami, toči pod bradljo iz opore v oporo, ter s krasnimi seskoki, ki so zadivili vse gledalce. Sledil je brezhibno in graciozno izveden ritmičen valček članice, nakar je 9 telovadcev eksaktno izvedlo skupinske proste vaje. Društveni pevski oktet s sodelovanjem g. Gostića je lepo zapel »Njega ni«, »Meglica« in »Prišu sim«, ter so krasne narodne pesmi ob mehkelem in dovršenem prednašanju vrlih pevcev tako navdušile občinstvo, da je z viharimi aklamacijami doseglo, da so morali slednjo točko ponoviti. Akademijo so zaključile simbolične vaje »Boginja ognja« (Vestinke), ki so bile izvedene dovršeno. S tem je bila akademija končana, težko pa je odločiti, kateri točki gre prvenstvo; priznati se mora, da je bila prireditev v telovadnem oziru ena najlepših, kar jih je bilo dosedaj na Gorenjskem, za kar gre br. načelniku Buhi in onim, ki so oddelke vodili in izvežbali, vse priznanje.

Ob 20. uri se je pričela v vseh prostorih Prosnetnega doma velika zabava s plesom ter so bili vsi prostori do zadnjega kotička zasedeni od občinstva, ki je dospelo tudi iz raznih krajev Gorenjske. Dobro znani Jazz-Band Jonny iz Ljubljane je zelo marljivo vršil svojo nalogo, tako, da je plesa željna mladina prišla v polni meri na svoj račun, marljivi člani in članice pa so storili vse, kar je bilo v njih moči, da so bili gostje v danih razmerah čimprej postreženi. S proslavo društvene 25letnice in otvoritvijo Prosnetnega doma, je jeseniški Sokol pokazal svojo življensko silo in velik napredek na polju telesno-vzgojnega in prosnetnega dela ter upamo, da bo v lepih in obširnih prostorih novega doma zavzelo njegovo delo še mnogo večji razmah.

M. Sušnik.

Sletišče u Beogradu. U pozadini zgrada tehnike.

svetni dom, br. dr. Ernest Rekar, v svojem stvarnem in lepem govoru poročal o delu društva Prosnetni dom od početka obstoja pa do dograditve doma, omenjal težave in težke neprilike, ki jih je bilo treba premagati ter naš glasal, kako krepko so ga pri tem podpirali člani društva Prosnetni dom in Sokola ter izjavil, da si šteje v čast, da je predsedoval takemu odboru, s katerim se je dalo vse to izvesti. Zelo pomemben pa je bil tudi trenutek, ko je predsednik društva Prosnetni dom izročil stavbo v uporabo po br. dr. Obersnelu sokolskemu društvu. Bila je nato po br. Janku Ravniku prečistana tozadevna resolucija, katere je bila z velikim odobravanjem sprejeta. Nato je dobil besedo zastopnik bana sreski načelnik g. dr. Tekavčič, ki je prinašal pozdrave gosp. bana, čestitke društvu k velikemu uspehu ter navzočim članstvu bodril k nadaljnjemu delu. V imenu komandanta Dravske divizije g. gen. Save Tripkovića je čestital društvu g. ppukovnik Jaklič, dalje so prinašali pozdrave in čestitke društvu zastopnik JSS br. Bogumil Kajzelj, zastopnik GSZ br. Janko Sajovic, zastopnik zveze kulturnih društev br. Jaka Špicar iz Radovljice ter prvi društveni vaditelj br. Bojan Drenik iz Ljubljane, ki je bodril navzoče članstvo k še bolj intenzivnemu delu, nakar je društvu član Matija Sušnik v kratkih besedah orisal društveno delo minulega četrstoletja. Nato je društveni starosta br. dr. Obersnel s primerno zahvalo vsem navzočim zaključil izredno lepo uspešno društveno glavno skupščino. Sledila je nato še slovesna zaobljuba med letom na novo vstopivšega članstva.

Ob 15. uri se je pričela v dvorani

deklic priskakljalo na oder ter pod vodstvom s. Nade Segove izvedlo ljubko in dovršeno rajalne vaje z venčki ter jih je občinstvo za vzorno izvedbo nagradilo z viharim ploskanjem, ki se ni hotelo poleči, dokler se točka ni ponovila. Istotako lepo so uspeli rajalne vaje v kolu ženskega

ŽUPA MARIBOR

PROSLAVA UJEDINJENJA U VARAZDINU.

U prepunoj gradskoj gombaoni održalo je »Sokolsko društvo« u Varazdinu svečanu proslavu 11 godišnjice Ujedinjenja. Orkestar vojne muzike pod ravnanjem kapelnika brata J. Stejcha odsvirao je fantaziju iz Smetanine opere »Dalibor«. Svečani proslav održao je društveni starosta brat Mladen Belčić, koji je u svom govoru opisao veselje Sokolstva nad promenom naziva države, spomenuo je nevine žrtve u Pulji i pripreme za beogradski slet.

Nakon zakletve članstva odsvirala je muzika himne. Naraštajac Tvrtko Mrzljak i naraštajka Vlasta Mrzljak lijepo su deklamovali pesme od R. Katalinić Jeretova: »Potomcima Uskoka« i »Vladimiru Gortanu«.

Tehnički deo programa i ako dosta dug mnogo se je svidao gledaocima. Podoficiri 36. pešad. puka »Jelačića« izveli su Ilićevu »Sestoricu«. Muška deca nastupila su u vežbama sa štapovima, a ženska deca vežbama s obručima. Iznenadio je veliki broj muške dece i tačna izvedba ženske dece. Naraštajke nastupile su u Čajkovski-Pichlerovoj »Barkaroli« i »Mističkom

plesu« od Burger-Dubove. Naučnički naraštaj nastupio je u skupinama s Mačusovim vežbama za beogradski slet. Muški dački naraštaj efektno je izveo Jankovićevo »Polonezu«. Članice nastupile su u Bačićevom »Ritmickom plesu« i Borasovim »Mornarima«, vežbom veslima. Članovi nastupili su na visokim ručama i odlično odvežbali od Kutine vežbe diskom.

Sve vežbe su uvežbali i pojedine kategorije predvodili sestra Zdenka Marković te braća Zvonko Suligaj, Josip Mrzljak, Josip Stare, Dušan Grims, Svetomir Ilić i Nikola Bosanac, a uz klavir pratio je vežbe brat dr. Z. Milčetić.

Ova akademija mora se ubrojiti među najuspelije, što ih je varaždinski Sokol održao.

SREDIŠĆE OB DRAVI.

Tukajšnje sokolsko društvo je zopet pravo pridno na delu. V nedelju, dne 24. novembra nam je nudilo lepo uspešno Schönherrjevo komediju »Zemlja« ki je uspeh nad pričakovanje dobro. Vloge so bile dobro razdeljene, zato je bil tudi uspeh prvovrsten. Škodilo ne bi, če bi igralci zavzeli zlasti v začetku prvega dejanja nekoliko hitrejši tempo.

Z akademijo vseh odsekov in od delkov dne 1. decembra pa je pokazalo društvo znaten napredek. Akademijo je otvorila sokolska godba s sokolsko koračnico, ob katere zvokih so prikoralaki vsi oddelki na oder, nakar je br. načelnik govoril o položaju Sokolstva do današnjega dne. Pri tej priliki je tudi omenil Vladimirja Gortana, ki je moral umreti tako krute smrti. Po govoru je razdelil diplome tekmovalcem ter jim imenom društva najiskreneje čestital. Za tem se je na odru pojavil sokolski pevski zbor pod vodstvom svojega marljivega vodje br. Čuleka ter zapel »V Korotan« in »Gospodov dan«. Z veliko strumnostjo in mirnostjo je nato nastopila moška deca s prostimi vajami. Sledila je ženska deca s praporci, ki je svojo nalogo dovršila popolnoma brezhibno. Z velikim zanosom je nato Emica

Stare deklamirala pesem »Ideja«. Za njo pa je nastopil njen mali bratec Viktor ter prisrčno podal pesem »Uje dinjenje«. Elastična in vitka telesa naraščajnikov so izvajala proste vaje za Beograd precizno, strumno in elegantno. Sledile so naraščajnice s prostimi vajami za Beograd, ki so bile izvajane s primerno graciozno in nežnostjo, nakar je sledila zopet deklamacija pesmi »Sokolska«, katero je deklamiral Bojan Šinko. Člani so nato izvajali proste vaje za Beograd s lepih rajalnim nastopom, nakar so članice izvajale svoje proste vaje precizno ter s popolnoma dovršeno enotnostjo. Telovadbo je zaključila vrsta na bradlji z lepo vezanimi eksaktno izvajanimi, precej težkimi vajami. Sokolska godba pa je s par koncertnimi točkami zaključila lepo uspešno akademijo.

Prvi početni radovi na sletištu u Beogradu.

ŽUPA BEOGRAD

AKADEMIJA U SMED. PALANCI.

Inicijativom br. Nikole Krstića sudijske, osnovano je letos u Smederevskoj Palanci Sokolsko društvo. Pre rata je u Smed. Palanci postojao vrlo jak Srpski Sokol, pa se osnivači nadaju, da će i sada društvo dostići usko-ro visinu na kojoj treba da bude u ovako bogatom i naprednom mestu.

24. XI. pozvali su Palančani Sokolsko društvo Beograd II. i ono je priredilo vrlo uspešno akademiju u prostorijama kavana »Stara Srbija«. 58 vežbača, vežbačica i članova starosti krenulo je veselo u nedelju izjutra niškim vozom iz Beograda da izvrše dužnost i pomognu osnivanju i razvijanju društva. Predusretljivo dočekani od meštana proveli su Beograd dani lepu, sunčanu, jesensku nedelju u razgledanju varoši i obišli izvor ki se zove.

U 17 i po sati održao je starešina Sokolskog društva Beograd II. br. Dr. Ribar, bivši predsednik narodne skupštine, predavanje na narodnom univerzitetu: »Jugoslavija u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti«. Vatrene i pune entuzijazma i vere u lepu i svetlu budućnost Jugoslavije i Sokolstva reči br. starešine primila je puna sala publike sa oduševljenjem. — U večer se napunila sala »Stare Srbije« Palančana,

na koji su došli da vide rezultate rada jednog starijeg društva, pa i samim da porade u tom pravcu. Posle jezgrovitog govora br. M. Dobrovića o ulozi i značaju Sokolstva i o dogovoru sletu u Beogradu izveden je telovežbački program. Na provizornom podijumu od stolova i dasaka vežbe su relativno vrlo dobro odvežbane. Jedan nezgodan pad jednog vežbača sa nestabilnih ručica, bez ozbiljnih posledica, nije tako hrdavo delovao na gledaoce, koji su sa očitim simpatijama pratili ritmičke vežbe mlade, snažne i lepo razvijene braće i sestara. Naročito su se svidela kola ž. nar. u šumadijskom narodnom odelu i »Z bratskog zagrljaja« članova, koja je vežbe odlično došla kao zorna postav predavanja br. Ribara i br. Dobrovića. Animirana zabava, koja se razvila do odlaska voza za Beograd uvela je prijatelje Sokolstva u Palanci u bratski život i pažnju Sokola van Sokolane.

Sokolsko društvo Smederevska Palanka, za sada bez sokolane i sprava, ima izgleda na veliki napredek. Treba samo da pođe pravilnim putem a to je — obrazovati što pre dovoljan broj spremnih prednjaka. U koliko pre u tome uspe, u toliko mu je zajamčen brz razvoj. A to braći u Palanci od srca želimo.

J. St.

primiti također i Balkan, ako će hteti uopšte ikada važiti kao kulturni.

Platin propisani biljek te se oprosti. Rado bi mu bio rekao još i svoje mišljenje o »visokoj nemačkoj kulturi«, koju sam susreo »na svakom koraku« u »nemačkoj provinciji«, ali je ovom zgodom bilo bolje ćutati... upravo »die wendische Lausitz«, gde i onako ne mogu stidurati nemački narod i njegove običaje. Uostalom kaže, da on nije kompetentan za takve slučajeve i da se moram javiti kod njegovog kolege u trećoj sobi. Ali, također ni ovaj nije kompetentan, ni četvrti ni peti ne. Tek šesti za nekim ogradenim stolom izručio mi je tiškanicu, koju sam morao ispuniti. Kad sam mu je vratio počela je po šesti put ista pesma.

»Kad ste stigli u Budyšin?«

»U ponedeljak gospodine.«

»Čini mi se, da su vas videli u Budyšinu već u subotu naveče u Serbskom domu u kavani.«

»Moguće. U kavani sam doista bio već u subotu. Ali u nedelju sam bio u Rakojdama, gde sam se divio lužičkim plesovima. Ondanle sam se vratio tek u noći, tako da lako kažem, da sam u Budyšinu zapravo tek od ponedeljka.«

»Po narodnosti ste sigurno Čeh, inače ne bi noćili u Serbskomu domu.«

»Ne, Jugosloven sam!«

»Jugosloven? Pa kako onda dolazite u Nemačku?«

»Zelesnicom, gospodine.«

Osetio sam, da gospodin činovnik nema pojma gde je Jugoslavija i da hoće to onako »iza ugla« saznati. Zato sam se pravio još više glup a

tome odgovarajući bili su također i moji odgovori. Misleći, da mu tako odgovaram radi slabog poznavanja jezika, razgrne predamnom veliku kartu Evrope i zamoli, da mu pokažem Jugoslaviju. Tek sada je postalo gospodinu činovniku jasno u njegovoj

X.

Popodne putujem opet k bratu Wjeli u Bukece. Iza uobičajene kave i zakuske odveo me br. Wjela u selo, da upoznam također i lužičko-srpskog seljaka. Najpre posetimo starijeg čiču, koji je seoski načelnik i starosta tamošnjeg sokolskog društva. Primio nas je na dvorištu. Vrlo veseo je bio, da vidi jugoslovenskog brata ali anatoč tome bio je u početku prilično nepoverljiv; na stavljenja pitanja je samo kratko odgovarao. Nepoverljivost spram stranca je uopšte svojstvo lužičko-srpskog seljaka, što je bez dvojbe posledica tisućgodišnjeg ropstva. Tek, kad se uveri, da ima pred sobom doista brata, koji ga razumije i koji sučustvuje s njime, otvara se njegovo slovensko srce.

Br. starosta mi na moju molbu rado pokaže svoje gospodarstvo. Oko kuće ima gospodarske zgrade, koje smo obišli redom. U konjskoj staji lepo ugojeni i brižljivo čišćeni konji, isto tako i rogato blago. Također i svinjci bili su vrlo čisti, u svim stajama načinjeni su moderni kanali za odvajanje gnojnice i vodovod za napajanje. U ratarnici najmodernije poljoprivredne sprave. Svuda čistoća i najuzorniji red; svaka stvar je na svom mestu.

Kad smo sve to u brzini razgledali, odveo nas je u kuću. Prizemna

seljačka kućica je izvana kao unutra slična našoj, samo da lužičko-srpski seljak raspolaže većim komforom. Skoro svaka »bolja« kuća ima u drugu udobnosti također radio i telefon. Ko ne pozna lužičkih prilika mislio bi, da je to za seljaka sasvim nepotrebna stvar. Ali današnje vreme zahteva, da i seljak stupa s duhom vremena. I upravo u tome je sva sila lužičko-srpskog seljaka, čemu nam je najbolji dokaz to, da se je svaki iz nesreće, koja ga je zadesila iza rata s inflacijom, u nekoliko godina opet oporavio.

Lužičko-srpski seljak u svakom je pogledu napredan. Novotarija se ne brani. Svaku novost brzo priispira i kad vidi, da njegovom gospodarstvu koristi, prihvata ju. Tako sam kod mnogih seljaka našao najmodernije električne naprave za muženje krava i druge korisne naprave, o kojima se većini naših seljaka ni ne sanja. Jednostavno knjigovodstvo o izdacima i primicima gospodarstva našao sam također skoro u svakoj seljačkoj kući. Lužički seljak je štedljiv, trezan a do neke granice i skroman.

Prijazna seljakinja, žena br. staroste, htela nas je pogostiti, ali zato jer sam imao želju da posetim i druga gospodarstva, najsrdačnije se oprosti smo od ove gostoljubive kuće.

Posetismo još nekoliko seljačkih kuća. Svuda isti red, čistoća i prava slovenska gostoljubivost. Svaki hoće, da ostanem barem jedan dan kod njega, jer je svakom svesnom seljaku najveća čast, ako može pod svojim krovom pogostiti slovenskog brata. Na žalost, njihovim bratskim pozivima se radi nedostatka vremena nisam mogao

odazvati, zato sam ali morao svakoga počastiti barem na taj način, da sam popo ponudenu mi šalicu kave ili čašicu »palenca«.

XI.

Iza večere posetio sam pevačku vežbu bukečkog pevačkog društva, koje vodi br. Wjela. Svoje prostorije ima ovo pevačko društvo u kućici kraj župnog dvora. Pevači, devojke i momci, a također ozbiljniji muzevi i žene dolaze tačno. Svatko uzima pevačke

vežbe, koje su mu jedina razonoda preko sedmice, vrlo ozbiljno te sam imao osećaj, kao da pevaju s nekom pobožnošću. Pevači nisu samo iz domaćeg sela, nego također i iz okolnih. Neki dolaze čak čitav sat daleko, a među njima ima također i takvih, koji moraju potajno odlaziti od kuće, ako ne žele, da ih njihovi nemački gospodari otpuste. Za svaku služavku i slugu, koji služi kod nemačkog posrednika, a također i za svakog lužičko-srpskog seljaka, koji je ovisan od milosti nemačkog veleposednika, znači polaznje u lužičko-srpsko pevačko društvo pravo junaštvo. I kraj svega toga još se usuđuju Nemači govoriti o »društvenoj slobodi«, koju pružaju narodnim manjinama. Progoni i zasramljivanja sa strane nemačkog gospodara spram svojih narodno svesnih srpskih potčinjenih neopisiva su, ali svega toga oni se ne plaše. Čoveku izgleda, da to u stanovitim slučajevima upravo pospesuje posećivanje raznih narodnih sastanaka.

Naskoro se skupio u malonej dvorani lep broj pevača i pevačica. Brat Wjela daje taktirkom znak za početak prijašnji zamor se ušutka, na klaviru udari glas i pevači zapevaju...

Iza prve pesme stupio je u sredinu predsednik društva br. Ljubijanski te me je u temperamentnom govoru predstavio prisutnima s pozivom, da progovorim nekoliko reči u bratskom »južnosrpskom« jeziku. Udovoljio sam njihovoj želji. Svi su me pažljivo slušali, a na kraju su mi mnogi tvrdili, da su me vrlo dobro razumeli. Sledila je lužičko-srpska narodna himna »Kjana Lužica«, koju su pevali s

TJELESNA I DUŠEVNA KONDIČIJA

ovisi o sposobnosti, da mišice i živci izvrše svoj rad. Uspjeh u gimnastici, rezultat natjecanja, ne ovisi samo o sklonosti, sposobnosti, treningu, već i o tome u kakvom se stanju nalaze živci i tjelesne sile i prema tome raspoloženje gimnastičkog natjecatelja. Dodajte Vašoj dnevnoj hrani u jutro i popodne umjesto kave ili čaja, 2—3 žlice

OVOMALTINE

pa ćete s time stvoriti jedno jako vrelo tjelesne energije. Radna sposobnost i otporna snaga Vaših mišica će biti pojačana, pa ćete moći stupiti u borbu sa većim pouzdanjem.

Naravni okrepni proizvod OVO-MALTINE sadržaje u koncentrovanoj formi najvažnije hranive sastojine, ne opterećuje želudac i probavu te predstavlja najidealniji okrepni napitak za svakog vježbača, a može se u najkraći čas prirediti.

Za trening i natjecanje, OVO-MALTINE je jedno nenadmašivo okrepno sredstvo.

Dobiva se svagdje uz cijenu od Din 18.50 po kutiji. Tražite besplatni uzorak, pozivajući se na ovaj list od

Dr. A. WANDERER d.d.,
ZAGREB

ŽUPA SKOPLJE

PROSLAVA 1. DECEMBRA U
KAVADARU.

Sokolsko društvo u Kavadaru proslavilo je 1. decembar na svečan način i prema mesnim prilikama. Od osnivanja ovoga društva nema ni pune dve godine, pa opet je ono uspelo da prokriči put sokolskoj misli u ovom mestu, da stekne poverenje i ljubav građanstva, što se je lepo i jasno dalo videti i prilikom ove skromne ali značajne sokolske proslave.

Pre podne u 9 časova bio je zakazan zbor svih odeljenja pred sokolom. U određeno vreme sabralo se celo naše društvo, te smo se povrstali po odeljenjima i uz koračnice našeg sokolskog tamburaškog orkestra, otišli smo na blagodarjenje u ovašnju pravoslavnu crkvu. Posle završenog blagodarjenja istim poretom vratili smo se u sokolanu. Za lepom sokolskom povorkom došlo je brojno građanstvo, a ovašnje pevačko društvo »Bratstvo« došlo je korporativno i sa društvenom zastavom. Ova lepa pažnja pevačkog društva ostavila je lep dojam na sve Sokole i prisutno građanstvo.

Odmah je u sokolani izveden kratak ali sadržajan program. Sokolici i Sokolice deklamovali su i recitovali deset raznih sokolskih pesama i sastava, naročito odabranih za ovu prigodu. Sve je bilo sa velikom pažnjom

njom saslušano i pozdravljeno oduševljenim odobravanjem. Načelnik br. Radovan Jovanović održao je kratko predavanje o značaju 1. decembra. Naročito je istakao radost celog našeg Sokolstva zbog toga, što je tu skoro naša država dobila ime Jugoslavija, koje su joj Sokoli dali još pre deset godina. Podvukao je ispravnost, zrelo i dalekovidno shvatanje koje je jugoslovensko Sokolstvo pokazalo i u ovom pitanju, kao što to pokazuje i u svima drugim pitanjima našeg narodnog života i budućnosti. — Na kraju zahvalio je prisutnim gostima na pažnji i ljubavi, pozivajući ih da ostanu svakako prijatelji i pomagači Sokolskom društvu. — Zatim je izvršena zakletva novih članova, pa je time program za pre podne bio završen.

Posle podne od 2—4 časa održana je u sokolani generalna proba za večernju akademiju. Uveče u 8½ bila je zakazana svečana akademija sa zabavom i igrankom. Nova, velika i lepa dvorana hotela »Jugoslavije« brzo se je napunila otmenom publikom, pa je u zakazano vreme počelo izvođenje programa. Prvo izlazi muški i ženski podmladak, te se svrstava u polukrug, i zvoničnim glasom otpеваše sokolsku: »Vardarska je banovina — uvek dična rodu svome, na čemu su dobili buran aplauz. Načelnik br. Jovanović pozdravio je goste prigodnim govorom, pa je i ovog puta istakao lepotu, korisnost i blagotvornost sokolskog rada, pozivajući svakoga da Sokolstvo pomaže i materijalno i moralno. — Za kratko i jezgrovito izlaganje bio je nagrađen oduševljenim odobravanjem. Podmladak je otpеваo još jednu sokolsku pesmu, pa je zatim počelo izvođenje tehničkog programa.

ŽUPA NOVO MESTO

PROSLAVA V TOPLICAH.

Sokolsko društvo Toplice je sokolski praznik 1. decembra proslavilo na slovesen način u telovadnici s telovadno akademijom ob 3. uri popoldne. Tik pred pričetkom slavnosti je

izvršilo u zadnjem letu pristopivše članstvo zaobljubo u roke br. staroste in s položivju roke na društveni prapor, katerega so nekateri v ljubezni do Sokolstva ponosno poljubili.

Slavnost se je pričela s slavnostnim govorom br. staroste, ki je v svojem govoru omenil sokolsko delo v predvojnem, medvojnem in povojnem času ter očrtal velik in važen pomen Sokolstva za narod in državo. Naglašal je radost Sokolstva radi imenovanja države z imenom Jugoslavija, ker so s tem uresničene želje Sokolstva. S 1. decembrom stopamo v leto sokolskega zleta v Beogradu, na katerega se naj vsak posameznik temeljito pripravlja, ker njega moralni in gmošni uspeh zavisi od vsakega posameznika. 1. december pa naj služi tudi povečanju sokolskih vrst. Vsak član, vsak pripadnik Sokolstva naj pridobi

ŽUPA SARAJEVO

IZ SOKOLSKJE ŽUPE GAVRILA PRINCIPA.

17. o. m. održana je lepa sokolska manifestacija u Travniku. Sarajevski Soko sa starešinstvom župe na čelu u pratnji sokolske muzike došao je u Travnik da učestvuje na sokolskoj akademiji, koju daje Travnički Soko. Posle podne održana je sednica tehničkog odbora kojom je rukovodio načelnik br. Dr. Bogdan Vidović na kojoj su uzeli učešća načelnici svih društava i na kojoj su u pojedinosti pretresane sve mere, koje su potrebne, da Soko Župe Gavrila Principa što dostojnije učestvuje na velikom II. jugoslovenskom svesokolskom sletu u Beogradu. Iza toga je održana plenarna sednica starešinstva župe na kojoj su učestvovali i delegati skoro svih društava. Na sednici je iskreno pozdravljen starešina župe br. Dr. Vojislav Besarović povodom njegovog zadnjeg odlikovanja plaketom sa strane Jugoslovenskog Sokolskog Saveza. Iz izveštaja svih delegata se oseća da Sokoli župe Gavrila Principa shvataju pravo svoju dužnost, oseća se u većini društava napredak, a naročito je vrlo povoljna pojava, da su se ponovo podigla društva na najtežem terenu u Travniku, Bugojnu i Jajcu. Naročito se oseća oskudica načelnika pojedinih društava te je zaključeno da se župa preko Saveza obrati na merodavne,

vsaj enega novega člana in sokolske vrste se bodo podvojile, kar bo najljepši uspeh proslave.

Po govoru sta bili dve deklamaciji in nato telovadba prostih vaj in na orodju. Nastopili so vsi oddelki s posebnimi, za slavnost navežbanimi vajami ter člani in članice z beograjskimimi prostimi vajami. Nato so nastopile članice (5) prvič na bradli, kar je pač najlepši vstop v zletno leto. Tudi člani so nastopili z lepimi in čedno izvajanimi vajami na bradli. Celokupna prireditev je napravila na navzočne ugoden vtis. — Po akademiji se je razvila čedna prosta zabava.

da se u srednjim školama posveti naročita pažnja sokolskom obrazovanju. Podjednako su doneseni još drugi zaključci lokalne prirode i stavljeno na srce svim društvima da imaju predusrete sve, da što dostojnije učestvuju na beogradskom sletu. Te iste večeri održana je vrlo uspešna sokolska akademija. Brat Dr. Srećko Perišić u svom odličnom proslavu izneo je osnovne ideje sokolske, naglasio kako se Sokolstvo i pre rata borilo za veliku jugoslovensku ideju, kako je za nju stradalo, te je danas sretan da je ta ideja i zvanično priznata. Iza brata Perišića govorio je prosvetar brat direktor Stevo Marković i na platičan način izneo važnost Sokola u Čehoslovačkoj i skrenuo pažnju naročito našoj omladini da svakako ne izostane iz sokolskih redova, da tako i mi postignemo kao i braća Čehoslovci, te da svaki pravi Jugosloven bude i Soko. Zatim su izvršeno izvođenje sokolske vežbe i to su prvo nastupila sva odeljenja sa vežbama za slet. Iza toga su vežbale članice ritmičku vežbu uz muziku narodnih napjeva. Zatim su članovi vežbali »Iz bratskog zagrljaja«, a iza njih izabrana vrsta na spravama (na razboju).

Sokoli su bili burno aklamirani. S pravom se nadamo, da će odlična sokolska manifestacija uroditi dobrim plodom.

Prodaja tehničkih proizvoda o društvo s o. j.

„HAMAG“

LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA BROJ 4

Geodetski instrumenti i pomagala
sviju vrsti.

Maslinovog ulja

prve kvalitete prodajem na veliko i na malo. Ulje radjeno u glasovitoj tvornici

ULJARSKE ZADRUGE u MURTERU

Jamčim za prvorazrednu robu.

Preporuča se solidnim mušterijama

Stjepan Papeša

trgovac

MURTER, Dalmacija

Naznanilo otvoritve!

Čast nam je naznaniti našim poslovnim prijateljem in znancom ter vsemu občinstvu, da smo na občo željo otvorili

Drogerijo »SANITAS«, družba z o. z. v Ljubljani

Dunajska cesta šte. 5 (bivša Frelihova hiša)

ki jo bomo vodili v tesni interesni skupnosti s staro znano drogerijo »Sanitas« v Celju. Opiraje se na preizkušena in splošno odobravana načela imenovanega podjetja, bomo tudi v ljubljanski drogeriji stremeli za tem, da z nakupovanjem velikih množin dosežemo **nizke prodajne cene.**

Na zalogi imamo vse parfumerijske in kozmetične izdelke najuglednejših svetovnih tvrdk (Coty, Houbigant, Forvil-Dr. Pierre, Atkinson, Roger & Gallet ter veliko drugih).

Naš fotomanufakturni oddelek je založen z aparati prvih tovarn (Voigtländer, Zeiss-Ikon, Agfa, Rodenstock itd.), ploščami in papirji prvih evropskih znamk: Agfa, Fotogen, Herzog, Ilford, Mimosa, Satrap itd.) ter vsemi ostalimi fotografskimi potrebščinami.

V svojem kirurškono-sanitarnem oddelku lahko postrežemo p. n. odjemalce z vsemi v to stroko spadajočimi predmeti; zlasti poudarjamo svojo bogato zalogo kirurških bandaž in obvez ter gumijastih izdelkov za zdrav. rabo. Samoumevno je, da smo se preskrbeli tudi z vsemi kemikalijami in surovinami za vse obrti. Opozarjamo končno na svoje oblastveno dovoljeno **zalogo strupov**, kakor cijankalija, arzenika, strupenega zelenila, vedno svežega strihnina in **„Cyanik-a“ v ampulah**, ki je po današnjih izkušnjah najsigurnejše sredstvo za uničevanje roparic.

Kar najvljudneje vabimo slavno občinstvo na ogled svoje moderno opremljene trgovine in zagotavljamo vsakogar že naprej, da bo šel od nas zadovoljen z blagom in ceno.

Drogerija „SANITAS“, družba z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 5

nekom naročito pobožnošću, a iza toga počeli su s vežbom.

Lužički Srbi imaju krasne narodne pesme, čije melodije sećaju na naše slovenske i južnosrpske. Njihove narodne pesme su u većini vrlo stare, nekim pripisuju učenjaci preko hiljadu godina. Umetna pesma i umetna glazba vrlo su mlade; one se pojavljuju tek u sredini XIX. stoleća. Prvi, koji je počeo gajiti umetne skladbe bio je učitelj Karel August Kocor (1822. do 1905.). On je oko godine 1840. napisao prvu skladbu »Serbska reja«, koja se je među narodom brzo udomačila te se još i danas kao »serbska poloneza« izvodi na raznim priredbama. Oko g. 1847. osnovao je Kocor s nekim svojim prijateljima, naročito s pesnikom Handrijem Zejlerom »spěwanske swje« dzenje — pevačke svečanosti, koje su se obdržavale jedanput na godinu. Za ove svečanosti uglazbio je mnogo Zejlerovih pesama, koje su do danas postale sasvim narodne, te čitav niz oratorija, od kojih zauzimlju prvo mesto »Serbski kwas« i »Nalěčo«. Uz to je komponovao i operu »Jakub a Khata«.

Kocor i Zejler osnivači su lužičko-srpske umetne pesme a preko nie prvi odlični budioci lužičko-srpske narodne svesti. Kocorove melodije postale su svojina celog naroda tako, da danas nema Lužičkog Srba, koji ne bi znao barem nekoliko njegovih melodija. Pesme, kao »Hanka budz wjesola« ili »Z dychem swjatoch Jan«, za skoro svaka devojčica i svaki mladić. Neke pevačke svečanosti, naročito one u Budyšinu, Lubiju (nem. Löbau), Wo-jerecih (nem. Hoyerswerda), Hodziju

(nem. Göda), Jamskih kupelah itd., bile su prave svenarodne svečanosti.

Mного zasluga za narodnu glazbu ima Jurij Pilk (pseudonim: Powol

Hodzijjski, 1858.—1925.), koji je lužičko-srpske narodne pesme obradio za muški i mešoviti zbor te za orkestar. Na temelju narodne pesme komponovana je također i njegova odlična opera »Smjertnica«. Kao sve veće lužičke skladbe, tako se i »Smjertnica«, radi

nedostatka materijalnih sredstava, nalazi u rukopisu. Ovde bi lako priskoćili Lužičkim Srbima u pomoć na taj način, da bi naši glazbeni listovi od vremena do vremena donosili i njihove skladbe. Dobro bi bilo također zainteresovati jugoslovenske muzičke skladbe za lužičko-srpske glazbene rukopise. Obnarodivanjem ovih ona bi mnogo više doprinela za zajedničku slovensku kulturu, nego donošenjem raznih glupih »međunarodnih šlagera«.

Još za vreme Kocorovog života objavio se Bjarnat Krawc (rød. 1861.), učenik draždanskog konzervatorija. Krawc je danas najodličniji predstavnik lužičko-srpske glazbe. Kao izvrstan skladatelj i glazbenog kritika štiju ga također i Nemci. U štampi je izdao čitav niz svojih dela, delomično u vlastitoj, delomično u tuđoj nakladi. Od g. 1926. do 1928. izdavao je glazbeni mesečnik »Škowroněk«, u kojem je napisao mnogo glazbenih rasprava. U prilogu ovog lista i u »Towaršnem Spěwniku«, koji izdaje Juraj Slodenk, bilo je objavljeno također više kompozicija Arnošta Frajšlaka, Jurija Slodenka i G. Wowčerka. Sada priprema Krawc zajedno sa Mihalom Nawkom za štampu »Serbski spēwnik« — pesmaricu za decu u dva sveska.

Iza Kocorove smrti vrše se češće manji koncerti, koje priređuju razna pevačka društva, od kojih je pre svega treba spomenuti »Liliju« u Ralbicama (nem. Ralbitz). Veći koncerti davanu su u raznim svečanim zgradama, kao g. 1904. prigodom otvorenja »Serbskoga doma« u Budyšinu. G. 1896. bio je veliki koncert u Draždanicima, koji je uspeo nad svako očekivanje. G. 1921.

pevalo je 130 lužičko-srpskih pevača u Pragu i Mladoj Boleslavi. Kad su se vratili u Lužicu, osnovali su po uzoru češkog pevačkog saveza svoj »Zwjazk serbskih spēwarskih towarstwow«, u kojem je učlanjeno 16 društava sa 300 pevača iz svih staleža. Prvi predsednik saveza bio je Juraj Slodenk, drugi Bjarnat Krawc, a danas mu

toga učestvovali su također pevačkim svečanostima u Frankobrodu i Draždanicima, redovno pak saraduju na sokolskim priredbama i priredbama saveza kulturnih društava »Domowina«. G. 1930. nameravaju prirediti veću pevačku turneju po Jugoslaviji.

Za vreme pevačkog pokusa došao je također i br. Měrcin Nowak, s ko-

Lužičko-srpski pevači, prilikom koncerta u Mladjoj Boleslavi.

predsedava idealni br. Juraj Wjela iz Bukeca. B. Krawca izabrali su za časnog predsednika i časnog zborovodu. Svaku godinu u novembru vrši se u Budyšinu savezni koncert. Lužičko-srpski pevači pevaju su također na sveslovenskom pevačkom festivalu god. 1928. u Pragu. Ovogodišnjem festivalu u Poznanju nisu mogli učestvovati radi nedostatka novčanih sredstava. Osim

jim smo sedeli prilično dugo u noć kod br. Wjela. Razgovarali smo, dok nam nije zaspanost javila vreme našeg rastanka. U crkvenom tornju odbijala je ura ponoć, kad smo se sa br. Měrcinom oprastali od bratske Wjeline obitelji. Na prozoru u prvom spratu pojavljuje se mali Janko u spavaćoj košuljici pa mi dovikuje: »Boženje! Na zdar!« (Nastaviće se.)

**VSEM RODOVINAM
PRIPOROČAMO NAŠO**

KOLINSKO CIKORIJO

**IZVRSTEN PRIDATEK
ZA KAVO**

P. M. Petrović

Trgovina porculana i stakla
SUŠAK, STROSSMAYEROVA 8

NOVI HOTEL MARIBORSKI DVOR

A. Oset
Kopalnice — Avgotaraže
TELEFON 302

Zajtrkovalnica Al. Ščurk

Ljubljana, Dunajska c. 12
priporoča vedno sveže delikatesne izdelke ter pristna domača in tuja vina.

FRANJO BUREŠ

URAR, ZLATINAR
IN OPTIK
MARIBOR
Vetrinjska ul. 26

Izprašani optik. Urar drž. železnice. Zapriseženi sodnijski izvedenec

MODNA TRGOVINA DRAGO CERLINI ♦ CELJE

GLAVNI TRG ŠT. 14.

Velika izbira telovadnih majic, damskega in moškega perila, nogavic, rokavic, jopice, otroških in fantovskih oblek, predpasnikov, bluz, čevljev itd. Specialitete: otroška konfekcija, krasne opreme. — KRAVATE lastnega izdelka v vseh oblikah, najmodernejši vzorci po tvojih cenah.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ustanov. l. 1889. (Gradska štedionica).
TELEFON ŠTEV. 2016 POŠTNI ČEK 10.533

Ljubljana, Prešernova ulica

Stanje vložnega denarja nad 365 milijonov dinarjev.

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje možne obresti. Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vpravi radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedeletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar. Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.

Rentni davek

od vložnih obresti plačuje hranilnica sama, tako da vlagatelj dobí polne obresti brez odbitka.

Priporoča se najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica —

Ivan Bricelj

LJUBLJANA, Dunajska cesta 16
Strokovna izvršitev telovadnega orodja. Delo solidno, cene zmerno

Moško sukno, kamgarne za obleke in površnike, volneno za damske obleke in plašče, perilo in druge potrebščine kupite po najnižji ceni pri

„SOLNCU“

ALOJZ DROFENIK
CELJE, GLAVNI TRG 9

TRGOVAČKA TISKARA G. KRALJETA

SUŠAK
STROSSMAYEROVA
ULICA br. 7
UTEMELJENA
GODINE 1890

izvaja
svako-
vrstne
tiskar-
ske
radnje
brzo,
čisto i
jeftino

KLISEJE

vseh vrst po foto-
grafijah ali risbah
izvršuje za vsakove
sten tisk najsolidnejše

KLISARNA • ST. DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVAC

TEOD. KORN, Ljubljana

POLJANSKA CESTA št. 8

PREJE HENRIK KORN — (USTANOVljENO LETA 1852.)

Krovce, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov. Naprava strelododov. Kopalniške in klosetne naprave in centralne kurjave.

KNJIGARNA. UMETNINE IN MUZIKALIJE

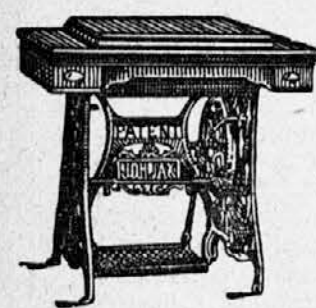
Valetrovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi predmeti. — Zaloge vseh tiskovin za urade in privatnike. — Lastna zaloga šolskih sveskov, risank in risalnih akiladov.

Najstarejša vrtnarija in cvetličarna

KORSIKA • LJUBLJANA

Bleisweisova c. — Aleksandrova c.

ima v zalogi vedno sveže rezano cvetje in cvetje v lončkih ter izvršuje vence, šopke in aranžmane po najnižji ceni in najfinejši obliki.
Bratska sokolska društva imajo 10 % popusta.
Telefon št. 2.341. Telefon št. 2.341.

IVAN JAX IN SIN

LJUBLJANA

GOSPOVETSKA CESTA 2.

ŠIVALNI STROJI

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne tvornice. 15. letna garancija. Vezanje se poučuje pri nakupu brezplačno.
PISALNI STROJI „ADLER“
Kolesa iz prvih tvornic, Dürkopp, Styria, Waffennrad (Orožno kolo). Pletilni stroji vedno v zalogi. — Posamezni deli koles in šivalnih strojev. Daje se tudi na obroke! CENIKE FRANKO IN ZASTONJ.

Posojilnica v Mariboru

Ust. l. 1882.

r. z. z. o. p.

Tel. št. 108.

Narodni dom

Sprejema hranilne vloge v tekočem računu in na knjižice in jih obrestuje z dnevno razpolago po 5 %, proti odpovedi na 3 mesece po 7 %.

Daje posojila proti vknjižbi po 8 %, na menice po 9 %.

Stanje hranilnih vlog nad Din 80,000.000 —, rezervnih zakladov nad Din 5,000.000 —.

МЕДИЋ-ЦАНКЛ

творнице уља, фирнајза, лакова и боја, друштво са о. ј. Централа у Љубљани. — Власник Фрањо Медић. —

Творнице: ЉУБЉАНА-МЕДВОДЕ

Подружнице и стоваришта: МАРИБОР и НОВИ САД

Властити домаћи производи:

ланено уље, фирнајз, све врсте лакова, емајлно-лакастих и уљених боја. Хемијско чисте и хемијско улепшане као и обичне земљане боје свију врсти и нијанса, кистова, стакларског кита итд. марке „МЕРАКЛ“ за обрт, — трговину и индустрију, за железнице, поморство и ваздухопловство —

ЦЕНЕ УМЕРЕНЕ

ТАЧНА И СОЛИДНА ПОСЛУГА

Celjska posojilnica, d.d. v Celju

v lastni palači »Narodni dom«
Podružnici: Maribor, Šoštanj

Stanje hranilnih vlog nad Din 75,000.000
Stanje glavnice in rezerv nad Din 9,000.000

Sprejema hranilne vloge. Izvršuje vse denarne, kreditne in bančne posle. Kupuje in prodaja devize in valute.

ŽELJEZARA VAREŠ

Poštanska i željeznička
stanica: Vareš — Majdan
Brzjavi: Željezara, Vareš
Telefon inter. br.: 2, 3, 4 i 5

Rudarski proizvodi: hematit sa garantovanim sadržinom željeza od 60 % na više. Prženi siderit i limonit.

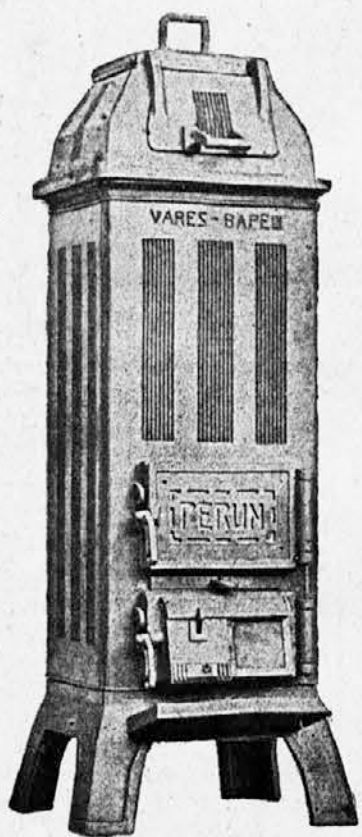
Proizvodi visokih peći: sivo željezo taljeno sa drvenim ugljem za lijevanice. Belo željezo i besemersko željezo za čelik.

Metalni odljevi: od bronca, mjedi, bakra, aluminija sirovo i apretirano. Specialni fosfori bronc za velika naprezanja.

Strojni delovi: za svakovrsnu industriju. — Kompletne transmisije itd.

Odljevi od sivog željeza: vodovodne i plinske cevi sviju dimenzija prema normalijama nemačkih inženjera sa kolčakom i pelešom, sa svim armaturama. Građevinski ljev, kao stupovi, armature za kanalizaciju, kompletne ljevane ograde itd.

Trgovački ljev: specijalni ljev otporan protiv vatre i kiselinama. Strojni ljev kao remenice, ležaji, spojke, slogovi (Radsätze) u sirovom stanju i apretirano u vlastitim radionicama.

IRSKA PEĆ

Zaštitni znak

PERUN

Materijal: ljevano željezo

Broj 100
Visina 94 cm, presjek 34 × 30 cm,
prostor grijanja 100 m².

Broj 150
Visina 105 cm, presjek 38 × 31 cm,
prostor grijanja 150 m².

Broj 250
Visina 120 cm, presjek 41 × 34 cm,
prostor grijanja 250 m².

Broj 350
Visina 130 cm, presjek 45 × 39 cm,
prostor grijanja 350 m².